

Torsdagen den 26 april

Kl. 12.00–17.11

§ 1 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2017/18:22 för torsdagen den 19 april i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från trafikutskottet.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:447

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:447 Nationellt tiggeriförbud

av Adam Marttinen (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 27 april 2018.

Stockholm den 18 april 2018

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:453

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:453 Fara vid bilbränder

av Lotta Finstorp (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Prot. 2017/18:105
26 april

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 25 maj 2018.

Stockholm den 9 april 2018

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:481

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:481 Åtgärder mot narkotikabrottslighet
av Anders Hansson (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 27 april 2018.

Stockholm den 18 april 2018

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:482

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:482 Kostnader för domstolstolk
av Anders Hansson (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 27 april 2018.

Stockholm den 18 april 2018

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:497

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:497 Situationen på Migrationsverkets förvar
av Johan Forssell (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 1 juni 2018.

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2017/18:216 till finansutskottet

§ 4 Mellanöstern och Nordafrika

*Mellanöstern och
Nordafrika*

Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU14
Mellanöstern och Nordafrika
föredrogs.

Anf. 1 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Först vill jag säga att vi naturligtvis står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 17.

Fru talman! Den 17 december 2010 tändes i Tunisien gnistan till det som kom att bli den arabiska våren. Det var den arbetslöse akademikern Mohammed Bouazizi som tände eld på sig själv i protest mot levnadsvillkoren i landet, efter att polisen hade beslagtagit hans grönsaksvagn. Det var en uppenbart desperat människa som till slut inte såg någon annan utväg än att på detta sätt demonstrera och försöka skapa uppmärksamhet kring sin och andras situation.

Det var inte första gången människor i desperation hade försökt rikta strålkastarljuset mot förhållandena i länderna i den här regionen. Men den här gången blev det annorlunda. Upproret tog fart och spred sig snart även till huvudstaden Tunis. Under våren 2011 spreds demonstrationer och protester i stor omfattning över en lång rad länder såsom Egypten, Libyen, Algeriet, Syrien, Jemen och Bahrain. Även i länder såsom Libanon, Jordanien, Irak, Iran, Saudiarabien, Oman, Marocko och ytterligare en handfull länder förekom protester. Folken hade fått nog av korrupta och auktoritära regimer och agerade nu för att få till stånd en förändring.

Inledningsvis ledde också den arabiska våren till viktiga förändringar när exempelvis regimerna i Tunisien, Egypten och Libyen föll. Förhoppningarna att allt detta skulle leda till demokrati och riktiga förbättringar för de stora massorna var enorma.

Med facit i hand tvingas vi i dag tyvärr konstatera att utvecklingen i flera av länderna, från de där spirande strimmorna av hopp efter att regimerna hade fallit, har övergått i nya tragedier och i nya totalitära styren eller sönderfallande stater. Just Tunisien, där det hela började, är möjligen – jag säger möjligen – det enda undantaget. Det är inte alls utan problem eller risker men ändå.

I andra länder bjöd regimerna på betydligt mer hårdnackat motstånd. Inbördeskrig och djupa interna splittringar, som rör sig i flera olika dimensioner, präglar fortfarande länder såsom Syrien, Irak, Jemen och Libyen.

Fru talman! Att i detalj gå igenom alla länder eller konfliktytor i regionen i en sådan här debatt låter sig svårligen göras. Men några nedslag tänkte jag ändå göra för att beskriva komplexiteten i det som sker och för att motivera vår syn på vad som behöver göras.

På ett övergripande plan är förstas motsättningen mellan Iran och Saudiarabien viktig, där bakgrunden är religiösa motsättningar mellan olika delar av islam och mellan grupperingar inom shia- respektive sunniislam. Men självfallet spelar även realpolitiska överväganden stor roll för ländernas ageranden i dag. Att tro något annat vore naivt.

Vi ser i dag hur denna maktkamp mellan den muslimska världens två kanske främsta maktcentrum påverkar och ibland rent av spelar en avgörande roll i de pågående konflikterna i andra länder, vilket både Jemen och Syrien är exempel på.

Jemen är det område som under antiken kallades Arabia felix, ungefär ”det lyckliga Arabien”, och som då var ett blomstrande och rikt land. I dag beskrivs situationen i Jemen som helvetet på jorden i en konflikt som ägnas alldeles för lite uppmärksamhet. FN bedömer att tre fjärdedelar av Jemens befolkning på 28 miljoner människor är helt beroende av humanitärt bistånd men att det på många platser är omöjligt för den humanitära hjälpen att över huvud taget nå fram.

Vi kan inte vara oberörda inför denna pågående katastrof. Såväl EU som FN behöver sätta press på de länder som styr eller påverkar konflikten i Jemen, först och främst för att säkerställa att hjälpen kommer fram och sedan för att få till stånd en långsiktig lösning. För att möta det akuta humanitära läget, inte minst i flera delar av den här regionen, ser vi ett behov av att göra omprioriteringar inom biståndet från utvecklingsbistånd till humanitärt bistånd. De akuta behoven kommer att vara fortsatt stora.

Fru talman! Kriget i Syrien är nu inne på sitt åttonde år och har utvecklats till en av vår tids allra största humanitära katastrofer. Över en kvarts miljon människor har mist livet, och drygt hälften av den syriska befolkningen på 20 miljoner människor befinner sig nu på flykt inom eller utanför sitt land. Upprepade krigsbrott, nu senast genom regimens förmodade kemvapenattacker mot civila i staden Douma, har visat att regimen inte skyr några medel.

Därför har vi förståelse för det militära agerandet från USA, Storbritannien och Frankrike i syfte att slå ut regimens möjligheter att använda kemvapen. Det kommer sannolikt inte att föra detta fruktansvärda krig närmare ett slut, men det var en nödvändig markering och en viktig signal.

Kriget i Syrien och det internationella samfundets oförmåga att bidra till en lösning är ett monumentalt misslyckande. Handlingsförslaget i FN:s säkerhetsråd till följd av Rysslands upprepade användning av sitt veto i frågor som gäller Syrien och den uppenbara oviljan från vissa av parterna att försöka bidra till konstruktiva lösningar på konflikten understryker behovet av reformer även när det gäller FN:s arbetssätt och inte minst i säkerhetsrådet.

Vi stöder FN:s arbete för en politisk lösning på konflikten i Syrien och uppmanar alla parter i konflikten att följa den internationella humanitära rätten. Det är av största vikt att FN:s resolutioner respekteras och att ett eldupphör kommer till stånd i Syrien. Att hitta en långsiktig lösning på konflikten är avgörande för stabiliteten i hela regionen.

Fru talman! I dagarna fyller staten Israel 70 år. Det är väl värt att fira, inte minst med beaktande av att Israel än i dag faktiskt är Mellanösterns enda fungerande demokrati.

Den långvariga konflikten mellan Israel och Palestina tenderar ibland att hamna lite i skuggan av de andra stora konflikterna i regionen, men det är icke desto mindre angeläget att arbetet för att nå en fredlig och långsiktig lösning fortsätter.

Under den gångna hösten kom det vissa hoppfulla signaler. Samtalen mellan Egypten, Fatah och Hamas, med ett nytt ledarskap, skulle kanske till slut kunna leda fram till nödvändiga förändringar. Men tyvärr pekar mycket nu på en rekyl tillbaka till en situation med nya oroligheter, och Gaza riskerar samtidigt att på nytt bli en bricka i ett internt palestinskt maktspel om det framtida ledarskapet. Talet om en ny intifada, ett nytt och växande uppror, hörs återigen.

Låt mig vara tydlig: Israels rätt till säkerhet måste respekteras! Ifrågasättanden, i ord eller handling från palestinska ledare eller från andra, av Israels rätt att existera är oacceptabla och måste upphöra om långsiktig fred ska kunna uppnås. Samtidigt ska palestiniernas rätt till sina områden säkerställas.

Vår uppfattning är att detta bara kan åstadkommas genom en tvåstatslösning, där båda parter kan leva med säkra och erkända gränser. Vi vill se tydliga steg för en förbättrad situation politiskt, säkerhetsmässigt och ekonomiskt avseende Gaza inklusive ett öppnande av gränsövergångarna till Gaza. Samtidigt måste Israels rättmätiga säkerhetskrav mötas.

Vi moderater var kritiska mot regeringen och det som vi anser var ett förhastat och ogenomtänkt erkännande av staten Palestina, förmodligen mer ämnat att tillfredsställa en inhemsk partiintern opinion än att åstadkomma reella resultat. Men när regeringen nu valde den här vägen menar vi att den faktiskt har tagit på sig ett extra stort ansvar i att försöka påverka palestinierna i rätt riktning och tydligt lyfta frågor om exempelvis demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi ser tyvärr hur Palestina fortsätter att utvecklas i en oroande riktning med uppvigling till våld, indoktrinering och hatpropaganda. En väg att påverka är med hjälp av biståndet. För att Sverige på riktigt ska göra skillnad i Israel–Palestina-konflikten måste biståndet präglas av tydliga krav, transparens och uppföljning. Sverige måste säkerställa att den palestinska myndigheten och andra aktörer uppfyller krav på exempelvis demokratiska principer, respekt för mänskliga rättigheter och bekämpande av korrupcion som gäller för att få svenskt bistånd.

Fru talman! Kampen mot den internationella terrorismen är något som angår oss alla. Även om Daish har drivits tillbaka från stora delar av de territorier som terrororganisationen tidigare kontrollerade fortsätter Daish att utgöra ett hot. Vi anser att Sverige ska vara berett att göra mer även militärt för att bekämpa Daish. Att bekämpa terrorn är att ta strid för mänskliga rättigheter.

Fru talman! Det är lätt att känna missmod när man tar del av det som händer i delar av Mellanöstern och Nordafrika i dag. Hoppet som tändes våren 2011 har på så många ställen bytts till förtvivlan. Många har säkert tänkt tanken att det kanske hade varit bättre om den arabiska våren aldrig hade ägt rum, att det hade varit lugnare och mer stabilt utan de folkliga upproren om regimerna aldrig hade utmanats. Det är en helt felaktig slutsats.

Demokratin, folkrätten och de mänskliga fri- och rättigheterna är fundament som vi alltid måste våga, vilja och orka stå upp för. Förtryckarens starkaste vapen är rädslan, men mot rädslan står hoppfullheten. Det är bara om vi kan få människor att känna hopp om en bättre morgondag som vi kan besegra förtryckarna. Därför är en av våra viktigaste uppgifter att hålla hoppfullheten vid liv.

(Applåder)

Anf. 2 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi utrikesutskottets betänkande UU14. Det är ett betänkande som behandlar frågor rörande Mellanöstern och Nordafrika. Det är en region vars utveckling, instabilitet och konflikter länge har påverkat människorna i regionen och fortfarande påverkar människorna som bor där.

Med tanke på detta funderade jag länge inför debatten på vart man egentligen ska rikta fokus och var man ska börja. Hur kan man bäst spendera åtta minuter på ett område som präglas av så många etniska, religiösa, territoriella och finansiella konflikter?

Fru talman! Det är omöjligt. Och jag inser nu att jag har slösat tid. Men, nej, faktum är att det är inte slöseri med tid att poängtera problemet.

Vi ser en situation som visar på hur svårt det är att förstå hur vardagen i dessa länder ser ut. Än svårare är det att från ett land långt därifrån finna lösningar på problemen. Men nu står vi här, och vi måste göra vad vi kan för att nå en positiv utveckling och stötta människorna som drabbas av alla problemen. Vi måste göra vad vi kan för att föra en politik som står för en stark och positiv utveckling inte bara för dem utan också för länder runt omkring, för oss i Sverige som till slut också påverkas av vad som händer där.

Då är vi tillbaka på ruta ett. Vi ska främja en positiv utveckling. Vi ska vara principfasta och ledas av sunt förnuft. Detta är något som jag tror att de flesta här håller med om. Men varför har vi då så många olika åsikter om vad vi ska göra i regionen och vilken politik som ska föras gentemot regionen? Det är en fråga som återstår att få svar på.

Fru talman! Jag kan börja med det enkla konstaterandet att de landsgränser som en gång i tiden skapats av utomstående parter har mynnat ut i svåra konflikter. Vi kan nämna kurdernas situation som ett exempel. Beroende på vilket landområde kurderna befinner sig i diskrimineras de på olika sätt. På vissa håll har de lyckats bygga upp vad som närmast går att betrakta som en väl fungerande statsapparat, så som i Syrien i dag. På andra håll har de närapå direkt självständighet, så som i Irak. På andra håll, så som i Turkiet, förnekas de att existera och de blir aktivt attackerade av Erdoğans auktoritära och imperialistiska regim.

Att vi bör stötta kurder, som trots allt redan tidigare har utlovats ett eget land med tanke på deras aktuella område, är för mig självklart. Att vi ska stötta dem i deras kamp mot de extremister som härjar i området är också en fråga som Sverigedemokraterna har drivit sedan länge. Kurder har länge haft ett nära band till västvärlden och är i många avseenden de mest sekulära, jämställda och demokratiska krafterna mot islamister och andra intoleranta grupper. Ändå får de i stort sett inget stöd från västvärlden. Man lyfter knappt ett finger för att lyfta upp kurdernas situation i Mellanöstern.

När vi ändå talar om olika minoriteter finns, som bekant, en lång rad grupper som i dag har det svårt, inte minst under Islamiska statens fruktansvärda härjningar. Vi har läst om yazidierna som har mördats, förslavats och trakasserats. Vi har även sett hur de kristna grupperna har haft det svårt i hela den region vi i dag debatterar. Exemplet Mosul är talande för den utsatta situationen för de kristna i Syrien och Irak. Det kan inte betecknas som något annat än etnisk utrensning, ett religiöst och kulturellt folk mord.

De mestadels kristna invånarna som bor på Nineveslätten i Irak har sedan 2014 haft en självstyrande assyrisk provins. Här finns reella möjligheter att visa på svensk solidaritet och bistå med det stöd som finns för att de ska få behålla tro, identitet och hem samt framför allt stärka deras ställning i deras redan existerande provins.

Det stannar inte där. Det minsta vi kan göra för utsatta minoriteter är att visa vårt otvetydiga stöd för Islamiska statens offer. Vi bör följa Europarådets resolution och erkänna Islamiska statens terrorkampanjer under de senaste åren i Irak och Syrien mot framför allt armenier, kurder och yazidier som folk mord. Naturligtvis ska vi även erkänna det fruktansvärda folk mord som skedde inför närapå helt öppen ridå under Osmanska riket 1915, vilket kom att bli en inspiration för såväl nazisterna i Tyskland som islamisterna under IS och andra brutala grupper. Att det hålls minnesstunder, senast tisdagen den 24 april, för de 1,5 miljoner människor som mördades är naturligtvis bra. Men det är knappast tillräckligt när Sverige rent formellt inte ens har erkänt folk mordet.

Fru talman! Sverigedemokraternas förtroende för Fatah, PLO och palestinska myndigheten är mycket lågt – milt uttryckt. De har inte visat på någon bättring utan avlönar fortfarande terrorister, uppmanar till terrorhandlingar och bidrar till att sprida antisemitisk propaganda, direkt eller indirekt. Utöver detta har den palestinska myndigheten haft enorma problem med korruption, diskriminering av kvinnor och rättssäkerheten. Utrikesminister Wallström har deklarerat att regeringen tänker ställa motkrav i utbyte mot erkännande. Men några sådana krav har uppenbarligen aldrig blivit av. Både biståndsmiljoner och huvuden fortsätter därmed att rulla. I samband med att Sveriges regering mycket beklagligt erkände staten Palestina lanserades en ny femårig resultatstrategi för det bilaterala utvecklingsbiståndet, och stödet utvecklades med 500 miljoner kronor över en femårsperiod, vilket därmed uppgår till totalt 1,5 miljarder kronor.

EU:s skattebetalare har sedan 1994 skänkt över 50 miljarder kronor till palestinierna, trots att vi inte ser någon bättring och trots att korruptionen är enorm. Det har bland annat den tidigare ordföranden i Palestine International Bank Issam Abu Issa bekräftat. Det stöd som direkt eller indirekt har gått till palestinska myndigheter visar inte bara på ett moraliskt förfall

från svensk sida, utan det visar även på att man väljer plakatpolitik framför sunt förnuft – detta trots att stödet är oerhört kontraproduktivt.

Jag kan i sammanhanget enbart beklaga att samma politiker som försvarar exporten av medel som finansierar antisemitism och hat sedan också beklagar sig över ökad antisemitism i Sverige, i takt med att invandrargrupper från den regionen kommer till vårt land.

Fru talman! Det palestinska biståndet måste granskas tydligare, och Sverige måste ställa höga krav på den palestinska myndigheten att den uppfyller demokratiska principer, bekämpar korruption och respekterar mänskliga rättigheter för att den ska få bilateralt bistånd. Den palestinska myndigheten måste upphöra med alla belöningar för och hyllningar av terrorism. Den måste visa prov på att vilja styra i enlighet med demokratiska principer och mänskliga rättigheter samt i fredlig relation med Israel. Vi föreslår en avveckling av biståndsmedlen så länge den palestinska myndigheten inte lever upp till dessa ganska självklara krav.

Som jag nämnt tidigare finns det oerhört mycket mer jag skulle vilja säga och tala om gällande den väldigt oroande utvecklingen i regionen, exempelvis den bortglömda humanitära krisen i Jemen som ändå är världens största, situationen i Syrien och Irak, Turkiets alltmer oroväckande beteende, händelser i wahhabist- och salafiststaten Saudiarabien, regeringens svek mot människorna i Afrinprovinsen i nordvästra Syrien och regeringens handfallenhet gentemot skurkstaten Iran. Jag skulle vilja tala om utvecklingen i Nordafrika och arbetet med att stärka entreprenörskap och kvinnors ställning i denna region men absolut också det viktiga arbetet med en välfungerade demokratisering och svenskt arbete för att stärka demokratiseringen i hela världen. Tiden är dock som bekant knapp, varför jag räknar med att de som har funderingar över Sverigedemokraternas inställning gällande dessa områden läser våra dokument, som visar våra fasta principer och även att det är fakta och sunt förnuft som präglar hela vår utrikespolitik.

Avslutningsvis, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 16. Men jag står naturligtvis bakom samtliga SD-reservationer.

Anf. 3 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Det här är andra gången under denna mandatperiod som utrikesutskottet lämnar ett betänkande om Mellanöstern och Nordafrika på kammarens bord för debatt. Senast var det UU12 2015/16, då vi diskuterade motioner.

Här har vi nu, fru talman, drygt 200 yrkanden som vi har behandlat. Självklart styr det debatten och även betänkandet, för den som läser undrar kanske var de andra frågorna kommer in i betänkandet. Det är klart att talar vi om Mellanöstern och Nordafrika finns det väldigt många frågor och perspektiv som borde finnas med i ett allomfattande betänkande. Men det här är alltså ett motionsbetänkande.

Fru talman! Situationen i Mellanöstern och Nordafrika påverkar oss på väldigt många sätt och har gjort så länge, genom historien. Vi har också påverkat situationen från vår horisont. Ledare i olika länder och världssamfundet har här visat oförmåga att lösa konflikter, bygga inkluderande samhällen och hantera urgamla och nya maktkamper men också människors hopplöshet och drömmar, som faktiskt också kan föda konflikter.

Daish är en del av detta. Det tydligaste skräckväldet vi har upplevt under senare tid utvecklades i Irak och rörde sig vidare in i Syrien och många andra områden i Mellanöstern och Nordafrika. Det är inget tvivel, fru talman, om att här har begåtts brott mot mänskligheten och med all säkerhet också folkmord. Jag talar om yazidier. Vi har sett hur det har drabbat kvinnor och flickor. Flera av oss har mött, hört och pratat med några om de fruktansvärda upplevelser som de har tvingats erfar.

Det är klart att det här är någonting som vi måste pröva. Det måste prövas rättsligt av ICC eller en särskild tribunal som handhar just Daishs härjningar i området. Det är en förutsättning för rättvisa och även för att människor ska känna att deras röster blir hörda och att de inte på nytt trampas på, vilket kan bli grund för en ny konflikt.

Daish, som alltså startade i Irak och har rört sig vidare, måste bekämpas på alla områden och med alla metoder – även militära. Det har vi också medverkat till från svensk sida. Nu säger vi att vi nästan bekämpat Daish, att segern är vunnen. Men jag tycker att utskottet i sitt betänkande är klokt som pekar på att Daish fortfarande utgör ett hot. Segern är inte vunnen. Idéerna och drömmarna som låg bakom, det som lockade så många att resa till området från Sverige och andra länder och som fångade så många i området, är någonting som måste mötas på bredden.

Det är viktigt att vi också här jobbar bilateralt och globalt för att försöka stoppa också de finansiella resurserna och flödena, som initialt skapades av krafter i området. Det krävs inkluderande statsbyggen och politiska lösningar på konflikterna, på ett sådant sätt att man inte på nytt göder marken för nya terrorister som Daish att utvecklas.

Kriget i Syrien är inne på åttonde året. Halva befolkningen är på flykt. Vi ser tydlig etnisk omflyttning. Nästa område som vi kommer att se är förmodligen Idlib. Vi ser en regim som använder kemvapen mot sin egen befolkning, precis som vi sett Saddam göra tidigare mot kurderna.

Vi ser också Rysslands agerande i säkerhetsrådet. Man har totalt blockerat möjligheterna att ta ansvar i världssamfundet. Man har varit med och röstat för resolutioner om humanitärt tillträde som aldrig har effektuerats fullt ut. Nu senast röstade man återigen för en resolution om eldupphör, som aldrig effektuerades. I stället blev det en kemvapenattack på den egna befolkningen.

Det här ger bilden att säkerhetsrådet och världssamfundet inte maktar med att lösa eller förhindra konflikten. Jag beklagar naturligtvis detta. Fasan ligger i att man i och med detta öppnar dörren för att konflikten fortsätter – och fortsätter att spridas.

Det behövs en inkluderande fredsprocess. Det har tidigare talats om kurderna, och det är viktigt att också här se att kurderna måste vara med i en fredsprocess i Syrien. För att komma framåt krävs det att alla finns med. Detta har tyvärr blockerats av en av aktörerna: Turkiet. Turkiet har tillsammans med Iran och Ryssland startat en egen resa i form av Astanaprocessen. Även där säger man sig vilja ha fred i form av eldupphör, som inte har blivit verklighet.

Det är ett proxykrig som pågår i Syrien; det har många sagt. Det är många aktörer på alla möjliga olika nivåer, från gatunivå upp till världsnivå. Risken är nu att vi får en ny utvecklingsfas kopplad både till Israel och till vad som följer om USA lämnar Syrien och ersätts av militär från Gulfstaterna eller Saudiarabien. Vi kan bara se vad som hänt i Jemen och

fasa för vad som kan komma i Syrien som en följd av detta. Det är viktigt att hålla i och vara varsam i den delen, och jag hoppas att vi inte får ett amerikanskt tillbakadragande nu.

Vi talar också om säkra och fredade zoner. Fru talman! Vi har inte trott på den typen av lösningar. Vi har sett dem, men de har aldrig hållit. Vi ser nu hur Turkiet försöker bygga en fredad zon, som de säger. De har alltid velat ha det, och nu försöker de göra det. De gör det genom att gå in i Afrin och därmed öppna dörren för att skapa den fredade buffertzonen som de vill ha för att driva bort kurder. Det finns alltså olika motiv för dessa fredade zoner. Mot bakgrund av världssamfundets förmåga i detta område tycker jag att det är klokt att göra som utskottet och inte gå den vägen.

Det går att säga mycket om kristna minoriteter. Jag hade kunnat säga mycket om Turkiet, som står inför ett val den 24 juni i en situation som är fullkomligt förödande. Det är inte möjligt att ha en process som är fri och rättvis.

Men tiden går, fru talman, så jag vill bara landa med att beröra Israel–Palestina. Vi har för vår del berört frågan om erkännandet i ett särskilt yttrande. Vi tycker att Sverige har tappat. Regeringen erkände men hade inte satt in det i en kontext, vilket gjorde att det sedan blev tystnad och förlorade år, då Sverige inte har kunnat agera på det sätt som man skulle kunna förvänta sig. Detta är mycket beklagligt och förtjänar kritik.

Jag skulle önska att vi, på samma sätt som vi kan gratulera Israel till 70 år, hade kunnat gratulera Palestina till åtminstone 20–25 år eller något sådant. Men vi är inte där, och fredsprocessen står väldigt stilla.

I det läget ska vi inte avveckla biståndet till den palestinska myndigheten, för det skulle förstöra och försvåra ytterligare. Men vi måste vara tydliga med att granska och att säkerställa att det inte används till att förstärka konflikterna eller öka motsättningar, antisemitism och så vidare. Det är viktigt att vi granskar och kan följa upp biståndet. Det har vi gjort från utskottets sida, och vi har skäl att göra det igen.

Jag vill yrka bifall till reservation 17 under punkt 7, motiveringen till att vi avstyrker en motion. Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i övrigt.

Anf. 4 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Fru talman! I förrgår, den 24 april, samlades människor världen över för att hedra dem som i dåvarande Ottomanska riket föll offer för folk mordet 1915. Vi kan inte hindra de fruktansvärda övergrepp som har skett, men vi kan lära av historien och hedra offren genom att se till att det inte händer igen. När vi ser hur mänskliga rättigheter kränks ska vi erbjuda skydd till de systrar och bröder som söker det här i Sverige och självklart på alla sätt trycka på de regimer som utför dessa illdåd för att de ska få ett slut.

Det är så oerhört svårt att inte känna sorg och ilska när man ska försöka beskriva situationen i Nordafrika och Mellanöstern. I Syrien och Jemen ser vi vår tids värsta humanitära och mänskliga katastrofer. I Libyen ser vi hur de som försöker göra allt för att undfly våldet genom att ta sig till Europa skjuts ned av kustbevakningen, som fått pengar av EU. I Västsaharas flyktingläger växer den tredje generationen flyktingar upp.

I Gaza möts människor som protesterar mot den israeliska ockupationen av soldaternas kulor. Diktaturerna i Riyadh, Abu Dhabi och Teheran visar inga som helst tecken på att vilja öppna upp för nödvändiga reformer.

Kriget i Syrien har pågått i sju år och tros ha kostat omkring 500 000 människoliv. Runt 6 miljoner människor befinner sig på flykt utanför landets gränser och ungefär 7 miljoner inom landets gränser. Asadregimen har gång på gång visat enorm brutalitet mot den egna befolkningen med bombningar och kemiska stridsmedel. Mycket tyder på att Asadregimen ligger bakom gasattacken i Douma den 7 april. Detta måste dock utredas, och FN måste diskutera vilka konsekvenser attacken ska få.

Ett brott mot folkrätten berättigar inte ett annat brott mot folkrätten. Risken är stor att konflikten nu trappas upp med bombningar från USA med allierade. Risken för eskalering med mer våld och fler människor som tvingas på flykt ökar.

Sverige måste insistera på fredsförhandlingar via FN och på att länder som Ryssland, Iran, Saudiarabien och Turkiet slutar underblåsa och bidra till kriget i Syrien. De ansvariga för krigsförbrytelser ska ställas inför rätta. Vår roll måste vara att hävda folkrätten och kräva förhandlingar och att humanitär hjälp ska nå Syriens folk.

Jag vill tala om Turkiet, som inte bara har slagit in på en auktoritär väg utan faktiskt gjort den till en enkelriktad motorväg. All form av opposition mot Erdoğan's styre bemöts nu med våld, arresteringar och repression. Inte nog med att det styrande AKP-partiet har hittat på sätt att fängsla parlamentariker från oppositionspartiet HDP – nu attackerar de även Afrin. Det är ett angrepp som strider mot folkrätten och internationell lag. Målet är att krossa den kurdiska befolkningen i Syrien och deras kamp för ett fredligt område där man strävar mot demokratiska och mänskliga rättigheter och fria val.

Fru talman! Det är lätt att känna hopplöshet inför utvecklingen i regionen. Samtidigt får vi inte glömma alla de män och kvinnor runt om i Mellanöstern och Nordafrika som med höga insatser fortsätter kämpa för fred, demokrati, jämställdhet, hbtq-rättigheter och social rättvisa.

I Tunisien har man lyckats försvara sina landvinningar genom demokratiska val och faktiskt antagit en konstitution som stärker kvinnors rättigheter. I maj planeras de kommunalval som ses som ett steg i Tuniens övergång till demokrati.

Också i Libanon planeras val i maj, det första på nästan ett årtionde. I Turkiet fortsätter vänsterpartiet HDP att trotsa Erdoğan's auktoritära styre. Till och med inne i Syrien ser vi hur modiga människor försöker lägga grunden för ett demokratiskt samhälle bortom Asads diktatur och Daishs våld. I Rojava i norra Syrien har kurdiska styrkor och deras allierade med stor framgång lyckats försvara sina byar och sina städer och vinna striden mot Daish.

Det är viktigt att understryka att Mellanösterns och Nordafrikas utveckling på inget sätt är ödesbestämd. Det är inte osynliga händer som tillsatt diktatorer och som underblåsar krig och konflikter. Mellanösterns och Nordafrikas framtid avgörs av de vägval som regionens män och kvinnor står inför, men också av hur vi i omvärlden och i Sverige väljer att förhålla oss till dem och deras länder.

Vår uppgift, Sveriges uppgift, är att vara en tydlig allierad och vän till alla dem som dagligen fortsätter kampen för demokrati, för fred, för minoriteter, för feminism och för kvinnors och flickors rättigheter. Vi har alla möjligheter att vara en sådan tydlig vän och allierad. Men då krävs också handling bakom de fina orden. Ska vi vara en kraft för fred och demokrati kan vi inte fortsätta att beväpna diktaturer som underblåser de väpnade konflikterna. Vi måste strypa tillförseln av vapen till Mellanöstern och Nordafrika.

Den 25 februari 2016 beslutade EU-parlamentet att uppmana EU och dess medlemsstater att införa ett vapenembargo mot Saudiarabien på grund av dess övergreppskantade krig i Jemen. Bland annat Nederländerna har redan infört ett nationellt vapenembargo. Det är hög tid att Sverige gör detsamma.

Under de sju år som regeringen tog på sig för att ta fram förslag om att begränsa exporten av vapen har Sverige exporterat krigsmateriel till icke-demokratier, många av dem i Mellanöstern och Nordafrika, för omkring 20 miljarder kronor. Tyvärr är den lagändring man nyligen beslutat om långt ifrån tillräcklig för att stoppa vapenexport till diktaturer. Vi i Vänsterpartiet, och många bistånds- och fredsorganisationer med oss, vill i stället se ett ovillkorligt hinder för export till diktaturer och andra länder som kränker de mänskliga rättigheterna.

Fru talman! Svensk utvecklingspolitik präglas tyvärr i alltför hög grad av en oförmåga att tydligt låta utvecklingsmålen styra och få företräde framför andra politiska ambitioner. Mikael Dambergs exportoffensiver i Teheran, Dubai och Ankara får inte vara frikopplade från frågor om demokrati, fackliga rättigheter och jämställdhet. Vi behöver ställa tydliga krav på utländska investeringar och koppla ihop frågor om handel och mänskliga rättigheter. Och vi behöver kräva att alla produkter som kommer från illegala israeliska bosättningar tydligt märks i Sverige, på samma sätt som de redan är märkta i Storbritannien.

Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast i en konflikt. Kriget i Syrien och Jemen slår allra hårdast mot dem som redan har det allra svårast. Sverige skulle kunna vara en mycket tydlig feministisk röst i Mellanöstern och Nordafrika, en röst mot det våld som nu drabbar flickor, kvinnor och hbtq-personer. Men vi skulle också kunna se och synliggöra hur flickor, kvinnor och hbtq-personer inte bara är offer utan även organiserar sig och är aktörer för förändring. I det arbetet kan Sverige göra skillnad med ett aktivt stöd på mottagarnas villkor.

Vi behöver erkänna Västsahara och skicka en tydlig signal av hopp till dem som lever i flyktingläger och under ockupation. Frågan om Västsahara kommer min kollega Lotta Johnsson Fornarve att tala mer om i sitt inlägg senare.

Fru talman! Ska vi vara en tydlig vän och allierad till de modiga män och kvinnor i Mellanöstern och Nordafrika som slåss för förändring måste vi också vara beredda att ge dem en fristad i vårt land och på vår kontinent när de behöver det. Det går inte att ena dagen hålla högstämda tal om fred och demokrati och nästa dag föreslå att de som flyr undan Daishs terror eller Erdoğans repression ska mötas av stängda gränser, flyktingpauser och interneringsläger.

Man kan inte med trovärdighet tala om demokrati och fred i Mellanöstern och Nordafrika för att sedan stödja att EU ska skicka mångmiljardbelopp till Turkiet för att de ska agera gränspolis åt EU. Sverige och Europa har alla möjligheter att vara en fristad för dem som flyr krig, förtryck och förföljelse, men då krävs den politiska viljan. Vänsterpartiets uppfattning är att vi ska vara stolta över att kunna erbjuda skydd och möjligheter till ett liv i fred och frihet.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till reservationerna 7 och 19.

Anf. 5 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Det är en katastrof som vi just nu bevittnar på många håll i Mellanöstern och Nordafrika, inte överallt men i ett antal länder. Vi ser hur Syrien slits i stycken och det enorma lidande och trauma som följer av kriget. Det är krig i Libyen, Jemen och så vidare. Detta föder stora flyktingströmmar, vilket vi är väl medvetna om även här uppe i Sverige.

Det första vi måste vara medvetna om är att flyktingströmmarna, lidandet och sönderfallet inte på något sätt är temporärt. Snarare är det en mer eller mindre permanent process. Vi kommer under resten av våra liv att få sysselsätta oss med de här frågorna och göra det bästa vi kan som ett rikt, fredligt och demokratiskt land uppe i Skandinavien för att ändå på olika sätt bidra till en mer positiv utveckling.

Vi kan använda vår diplomati. Vi kan använda vår ekonomi på olika sätt. Vi kan även, åtminstone till viss del, agera militärt. Vi kan använda de internationella organ där Sverige är en aktiv medlem – Europeiska unionen, FN och så vidare – för att försöka påverka.

Det finns dock en sak som är avgörande precis här och nu och under överskådlig tid framöver: Man måste bryta den kroniska underfinansieringen av Förenta nationernas humanitära hjälporgan. Underfinansieringen bidrar till ny instabilitet. Den förvärrar situationen och bidrar till ökade möjligheter för extrema grupper att rekrytera i flyktingläger. Den driver en utveckling där vi ser fler epidemier och fler flyktingströmmar. I många av flyktinglägren är den humanitära situationen katastrofal.

När det gäller de humanitära hjälporganen ska man vara medveten om att Sverige ändå gör ganska mycket. Vi är en av de största givarna till exempelvis UNHCR, som hjälper flyktingar, till Ocha, som koordinerar de humanitära hjälpinsatserna, och till World Food Programme med flera.

Men det finns andra länder som är rika, också i Mellanösternregionen, och som gör väldigt lite. Dit hör inte minst GCC-länderna, Gulfstaterna – Qatar, Saudiarabien med flera. De har enorma oljeintäkter. De understöder konflikterna och bidrar på olika sätt till att destabilisera regionen. Saudiarabien är det rikaste landet i Mellanöstern. Varenda dag de senaste åren har sauderna ägnat sig åt att bomba det fattigaste landet i Mellanöstern, Jemen. Det är förstås en helt ohållbar utveckling.

Det är Mellanösterns Krösus Sork vi talar om. De har enorma oljeintäkter, men de gör knappt någonting för att hjälpa flyktingar eller bidra till en förbättrad humanitär situation.

Låt mig från Liberalernas sida vara konkret och tala om något som Sverige kan göra och där Sverige kan göra mer. Det handlar om att pressa de här länderna till att faktiskt öppna sina plånböcker och börja agera – att faktiskt släppa in och hjälpa flyktingar från regionen. De måste sluta stödja extrema grupper. De måste tona ned sin extrema retorik vad gäller religiös

fundamentalism och så vidare. Det skulle göra Mellanöstern väldigt gott om Saudiarabien, Qatar, UAE och några andra länder skulle börja ta ett ansvar för regionen.

Många av flyktingarna är araber och talar arabiska. Det är samma folk. Det är samma region. Det är klart att det finns mycket som dessa stater kan göra. Här kan Sverige bidra.

Fru talman! Det finns en annan sak som jag gärna vill lyfta fram här. Omvärlden bidrar nu till en annan katastrof. Man överger nämligen det kurdiska folket. Man gjorde det i höstas när de röstade om sin självständighet. Man gjorde det i vintras i samband med attackerna mot Afrin.

Kurderna är ett folk som i praktiken har befunnit sig i ett tvångsäkten-skap med fyra stater i regionen i hundra år. De har diskriminerats. Deras områden har blivit ekonomiskt eftersatta. De har utsatts för folkmord, diskriminering och förföljelser av alla slag. I Turkiet har de inte ens getts rätten att tala sitt språk.

Samtidigt har de gått i bräschen för att skydda civilbefolkningen i Mellanöstern, och i förlängningen också Sverige och Europa, från terroristerna. Tusentals kurdiska peshmergasoldater, YPG-stridande och andra har dödats i strider mot IS. De har fått stöd av oss inom ramen för koalitionen mot Daish, men nu överges de. Man lämnar ut denna befolkning till vargarna, bokstavligen. Det måste få ett slut.

Omvärlden måste ompröva sina relationer med Turkiet på ett sådant sätt att man på allvar börjar pressa Turkiet att faktiskt leva upp till de förpliktelser landet har. Man måste värna rätten för kurderna i Irak att inom ramen för Iraks federala system få ett livskraftigt självstyre i Kurdistan-regionen i norra Irak.

På samma sätt måste man angripa förföljelserna av kurderna i Iran, och man måste också på olika sätt försöka få in ett återuppbyggnadsstöd i det område i norra Syrien som heter Rojava. Det är praktiskt sett ganska svårt. Det innebär sannolikt en del problem i relationen med Turkiet. Det är ett område öster om Eufrat som är förhållandevis stabilt med syriska mått mätt. Där kan ett återuppbyggnadsstöd faktiskt göra skillnad.

Fru talman! När jag ändå talar om dessa katastrofer är det lika bra att nämna en till. Den sker också mitt framför våra ögon, och den har pågått under mycket lång tid. Det gäller situationen för den kristna befolkningen i Mellanöstern.

De första kyrkorna i världen – det var för övrigt flera hundra år innan vi i Sverige började med vikingatåg – byggdes i Levanten och i Mesopotamien, öster om Medelhavet. I dag byggs dessa kyrkor på en markanvisning i Botkyrka.

Det som har skett de senaste hundra åren är en kontinuerlig reducering av den kristna befolkningen i Mellanöstern. Från att ha utgjort kanske 15–20 procent är de i dag bara några få procent. I stort sett hälften av dem är kopter i Egypten. Sedan finns det små fickor i Libanon och några i Israel, lite i Betlehem och en del i Erbil i Kurdistan i norra Irak.

Det är en tragedi. Det är en etnisk rensning. Det är folkmord. Det började med armenierna. Det har kontinuerligt fortsatt. Detta är en befolkning som inte har ett skydd. Under Islamiska statens framfart har vi sett hur oskyddade civila människor enbart på grund av deras kristna tro – eller yazidier, för den delen, ursprungsbefolkningen i regionen – har hunsats och plågats, tagits som slavar och blivit korsfästa.

Vi i Sverige – också med tanke på vår kristna tradition i vårt land – borde visa en större empati och ett engagemang för utsatta kristna i Mellanöstern. Det handlar om att verka för skyddade zoner i området. Det handlar om att kunna rikta bistånd för att den skärva av kristenhet som finns kvar i Mellanöstern ska få en chans att faktiskt överleva och växa. Det handlar om att ha en migrationspolitik som är värd namnet och så vidare. Det finns en hel del vi kan göra i fråga om detta, och jag tycker att vi har en moralisk skyldighet att ställa upp för de människor som är så pass utsatta och plågade runt om i världen i dag.

Det finns många fler frågor man kan beröra i detta sammanhang. Man kan tala om Israel och Palestina. Jag hinner inte göra det nu. Det får tas vid ett annat tillfälle. Det är många debatter fram till valet. Vi har koloniseringen av Västsahara. Vi har det otroligt omfattande förtrycket i Iran, arbetet för ett sekulärt samhälle och för kvinnors rättigheter och arbetet för att på lång sikt försöka bidra till tolerans och liberala värderingar i Mellanösternregionen. Det finns väldigt mycket, och vi kommer att få fler tillfällen framöver att diskutera allt detta också.

Anf. 6 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! Det är tydligt att ledamöter i denna kammare är djupt oroadade över den utveckling vi ser i Mellanöstern och i Nordafrika. I det betänkande som debatteras i dag har inte mindre än 200 yrkanden behandlats. Även om vi ser lite olika lösningar och vårt fokus riktas mot lite olika håll i regionen och mot olika aktörer är det något som förenar: frustrationen över att det mänskliga lidandet inte får något slut.

Den arabiska våren gav oss hopp. Med den tändes frihetens låga i regionen. Vi ville så gärna att människor efter att ha rest sig mot förtrycket skulle få leva sina liv i fred och frihet. Men i dag, sju år senare, flämtar lågan allt svagare.

Fru talman! Låt mig börja i Syrien, där frihetens låga sedan länge är släckt. Här har säkerhetsrådets oförmåga att komma överens och Obama-administrationens röda linje faktiskt kommit att få förödande konsekvenser. Det finns mycket att säga om EU:s och USA:s tidigare agerande i MENA-regionen, men en sak måste vi ha klar för oss: När EU och USA inte agerar uppstår det inget vakuum. Då finns det andra aktörer, med helt andra motiv, som fyller tomrummet. Rysslands, Irans och Turkiets närvaro i Syrien visar inte minst på detta. Att Islamiska staten utnyttjade den politiska instabiliteten i regionen och lyckades erövra omfattande landområden i sin strävan efter kalifatet visar också på detta.

Återhållsamhet i utrikespolitiken är många gånger klokt, men när västvärldens fiender utnyttjar en tvekande utrikespolitik och klampar rakt över de röda linjer som inte efterlevs av dem som har dragit dem är det ingen lyckosam strategi.

Fru talman! Jag är medveten om en del minoritetsgruppers oro över vad som kan komma att ersätta al-Asads styre i framtiden. Kommer förtrycket att förvärras? Men Syrien har ingen framtid med en diktator som Asad kvar vid makten, inte om man vill se en återuppbyggnad som för landet framåt och som kan föra landets fördrivna folk tillbaka. Målet måste vara att ställa Asad inför rätta. Vi kristdemokrater vill se att en Syrientribunal inrättas så att ingen ansvarig för brott mot mänskligheten och krigets lagar i Syrien går fri.

Hur ska då landet så småningom återuppbyggas och av vilka? Om demokratin ska få fotfäste i Syrien måste den förankras hos det egna folket genom försoning. Om inte viljan till denna förändring går att finna i FN-högkvarteret måste viljan i alla fall finnas i Bryssel och i Washington.

Länder som Irak, Libyen och Tunisien visar var för sig att det inte bara är att kasta ut den gamla regimen och tro att det går att bygga en ny nation. Övergångslösningar behövs naturligtvis. Annars är risken överhängande att landet försätts i kaos eller tvingas förlita sig på utländsk makt och utländskt kunnande. Likaså är det farligt med en alltför stark tro på att exilmedborgare som tillbringat årtionden utanför landet ska komma tillbaka och bli erkända ledare för människor vars livsvillkor de inte delat.

Tunisiens president, Essebsi, är ett gott exempel på en ledare som i dag garanterar en demokratisk utveckling av sitt land, trots att han åtnjöt förtroendeuppdrag under de tidigare två ledarna. I Tunisien brinner fortfarande lågan. Efter sju års dödande är det värt att pröva om det ändå inte finns en syrisk Essebsi.

Motsatsen till detta, fru talman, är Irak. Landet är ett tragiskt exempel på hur en förtryckets diktatur ersattes av ett kaos. Efter störtandet av Saddam Hussein upplöstes Bathpartiet, och de irakier som varit verksamma i militärdiktaturen jagades iväg. En del av dessa gick till Islamiska statens absoluta ledarskikt.

Att vi i dag ser hur Islamiska staten tryckts undan och att en återuppbyggnad har påbörjats är positivt, även om det är en skör process. Här vill jag särskilt tala om Ninevesläkten, som vi har ett särskilt yttrande om i detta betänkande. Här lämnades nämligen den kristna minoritetsbefolkningen åt sitt öde vid IS framryckning 2014, vilket har skapat ett misstroende gentemot såväl Erbil som Bagdad. Även om återuppbyggnadstakten skulle öka tvekar många att återvända innan en långsiktig lösning finns på plats.

Vi kristdemokrater anser att Sverige måste agera proaktivt och initiera en dialog med Bagdad i syfte att sätta ljuset på och rädda en ytterst sårbar minoritetsgrupps fortsatta existens i Irak. Islamiska statens mörka vision om ett Mellanöstern rensat på kristna måste förhindras.

Fru talman! Jag talade om en tribunal för att ställa Asad inför rätta för hans brutala brott mot mänskligheten. Där är vi inte i dag. Vi kommer inte dit på grund av vetorätten i säkerhetsrådet. Det som däremot förvånar är att vi inte lyckas se till att Islamiska statens folkmordsbrott får en rättslig prövning. Historiskt skulle detta ha central betydelse. De som är skyldiga till folkrättens värsta och mest avskyvärda brott kan dömas, och tiotusentals drabbade kan få en möjlighet till upprättelse. Att inte göra detta är inget annat än ett historiskt svek. Vi anser att Sverige bör vara pådrivande för att frågan om folkmordet på yazidier, kristna och andra minoriteter ska hänskjutas till Internationella brottmålsdomstolen eller till just en särskild tribunal.

Fru talman! Mellanöstern har under de senaste åren förändrats. De som tidigare talade om Mellanösternkonflikten förstår att det inte längre kan talas om *en* specifik konflikt. Ändå hamnar Sverige alltför ofta i FN:s enformiga talkör som ständigt och ensidigt fördömer Israel. Där går det att komma överens. Den palestinsk-israeliska konflikten måste lösas, men vi måste börja se att nästan alla kriser i dagens Mellanöstern numera saknar koppling till Israel. Däremot har de koppling till Iran.

Jag betonade detta i den utrikespolitiska debatten, och jag gör det igen. Det är den blodiga kampen mellan sunni och shia och den iranska regimens maktambitioner, och deras stöd till våld och terror, som utgör de verkligt allvarliga hoten mot Mellanösterns stabilitet.

Det är inte förvånande att det iranska folket reser sig och protesterar när mullorna bryr sig mer om att stötta krig och terror i regionen än att förse sitt eget folk med det mest grundläggande. Kampen som nu förs mot orättvisorna, där modiga kvinnor kastar av sig sina slöjor, förtjänar ett kraftfullare stöd från omvärlden.

Med Irans inflytande i Irak och Syrien garanteras ayatollorna en direktväg till Medelhavet och därmed också till Israel. Här behöver Stockholm instämma i det tydliga besked som gavs i förrgår från Washington av Trump och Macron: Iran får inte tillåtas att få en sådan väg.

Fru talman! Jag har talat mer övergripande om regionen och försökt nämna några av de förslag som vi kristdemokrater har lagt fram. Förutom det jag har nämnt hittills har vi också velat sätta fokus på situationen i Turkiet, där ett alltmer auktoritärt styre behandlar olikänkande och journalister på ett vedervärdigt sätt. Det har vi också ett yrkande om.

Vi har också konsekvent under denna mandatperiod drivit frågan som rör biståndet till Palestina. Tillsammans med övriga allianspartier har vi i dag lämnat en motivreservation där vi betonar att Palestina trots allt stöd fortsätter att utvecklas i en oroande riktning.

Uppvigling till våld, indoktrinering och hatpropaganda kan inte accepteras. Vi anser därför att politiken gentemot och biståndet till Palestina behöver göras om för att Sverige på riktigt ska kunna göra skillnad i Israel–Palestina-konflikten. Då måste biståndet präglas av tydligare krav, transparens och noggrannare uppföljning.

Tiden är knapp för att tala om en hel region, och det är snart dags för votering. Vi står självfallet bakom våra särskilda yttranden och våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till Kristdemokraternas reservation nr 9.

Anf. 7 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Fru talman! När flyganfallen började rusade alla ned till skyddsrummet i källaren, men det kunde förstås inte jag. Min familj kunde inte lämna mig, så vi satt allihop där på femte våningen medan hela huset skakade och fönstren skallrade. Alla försökte att inte se rädda ut. Ofta grät jag, men det fick jag eftersom jag var yngst och rörelsehindrad.

Så skriver den cp-skadade och rörelsehindrade tonåringen Nujeen i sin bok *Flickan från Aleppo*. Den berättar om kriget i Syrien ur ett mänskligt perspektiv, så som det nästan aldrig beskrivs eller ens tänks på – genom ett barns och en funktionshindrad tjejs ögon. Genom glädje, sorg, hopp och förtvivlan berättar hon sin historia.

Hon blev till slut tvungen att fly, som en i mängden – ett människoöde bland miljoner andra. Hundratusentals andra är döda.

Hela tiden öppnas nya sorgliga kapitel i det syriska kriget. De senaste kapitlen vi har sett är Afrin och Ghouta.

Jag är väldigt stolt över att sitta i ett parlament där alla partier tar ställning för mänskliga rättigheter. I betänkandet är vi också överens om att det måste finnas ett ansvarsutkrävande för brott som sker och som har skett.

Jag tänker bland annat på de två homosexuella killar i al-Raqqa som kastades ned från ett höghus enbart för att de var homosexuella.

Jag tänker på de kristna som dränktes i en undervattensbur med kameror som filmade deras sista hemska minuter. De dränktes enbart för att de var kristna.

Jag tänker på den flicka som såg ut som en docka och som blev dödad av giftgas i en flygattack. Hon dog enbart för att hon föddes på fel plats.

Tusentals liv har gått förlorade. Varför ger vi inte upp hoppet och kampen för en bättre morgondag? Det finns ju andra – till och med i andra parlament – som tycks ha gett upp och som säger att vi här i Sverige är naiva. De säger att Asad har vunnit kriget och att han och hans hantlangare kommer att komma undan.

Till dem säger vi: Historien är full av banditer som har kommit undan, men på senare tid har det blivit allt svårare att komma undan rättvisan och sitt ansvar.

I Belgrad sa de som var motståndare till Milošević att han aldrig skulle komma att sluta plåga dem. Men en dag satt han där på de åtalades bänk i Haag.

På grund av blockeringar i säkerhetsrådet är länder inte överens om en Syrienstribunal, men det ska inte hindra oss i Sverige från att vara tydliga i vår ståndpunkt. Den som begått brott mot mänskligheten eller gjort sig skyldig till krigsbrott, folkmord eller försök till folkmord ska ställas till svars. Det är vi skyldiga alla offer, oavsett om de är shiamuslimer eller sunnimuslimer eller om de är sekulära eller kristna. Det är vi skyldiga offer från olika etniska minoriteter – kurder, kaldéer, yazidier, armenier, assyrier och andra.

Frågan om att utreda folkmord ska drivas i säkerhetsrådet. I utskottet anser vi också att en hållbar fred inte inkluderar Syriens nuvarande ledarskap.

Utrikesutskottets MENA-betänkande behandlar hela Mellanöstern och Nordafrika. På grund av de ohyggligheter som sker i Syrien tänkte jag dock säga några ord till om det som händer i Afrin.

Kanske är Kawa Zolfagary den som har uttryckt det bäst genom sin poesi. Han skriver så här:

I Afrin river de ned en staty. Mannen som statyn föreställer är smeden Kawa. Kawas barn mördades av en tyrann. Som svar ledde han folket i ett uppror mot tyrannen och besegrade honom. Därmed befriades det kurdiska folket. Så lyder legenden.

Riv en staty och kurderna kommer att bygga tusen åter, med tusen namn på tusen legender. I Afrin river de ned en staty, men väcker ett uppror.

Så skriver han.

Våld föder våld. Turkiet är den starkare parten i konflikten och begår brott mot folkrätten genom sitt anfall mot Afrin. De bör genast hörsamma den resolution om eldupphör som har antagits i FN:s säkerhetsråd, på samma sätt som Ryssland, Syrien och stridande rebellgrupper bör göra. Vi anser även att kurderna bör få en plats vid bordet i förhandlingarna om fred.

Utöver vårt arbete med fredsprocessen och kampen för ansvarsutkrävande har Sverige fastslagit en Syrienstrategi som omfattar 1,7 miljarder kronor för återuppbyggnad med mera.

Fru talman! I Palestina finns det en stad som heter Hebron. Den är helig för minst tre religioner. I den gamla stadskärnan ligger Abraham begravd. Halva hans kropp ligger i synagogan, och den andra halvan ligger i moskén. Vid större högtider lånar muslimerna judarnas byggnad och vice versa. Sida vid sida – så är det sedan gammalt.

Det finns en stark längtan efter fred på båda sidor av konflikten. Svenskt bistånd utgör en viktig del för att ge människor hopp om en framtid, framför allt för den palestinska sidan. Dock ska svenskt bistånd inte gå till antisemitism eller uppvigling. När så sker agerar svenska myndigheter – nyligen stoppades pengar till ett biståndsprojekt.

Det är vår fasta övertygelse att Sverige ska erkänna Jerusalem som Israels huvudstad, delad med Palestina. Så säger även de internationella överenskommelserna. Det gynnar ingen – framför allt inte israeler eller palestinier – att polarisera konflikten ytterligare.

Sverige har erkänt staten Palestina. Möjligen kom det svenska erkännandet för sent. Detta är ett sätt att se parterna som jämlika och likvärdiga.

Fru talman! Jag vill poängtera att jag inte har någonting till övers för Hamas eller deras metoder. Deras raketbeskjutningar är vidriga och riktas oftast mot civila mål. Den uppvigling som de håller på med är förkastlig. Däremot är en intern palestinsk försoningsprocess nödvändig.

Nyligen demonstrerade tusentals människor i Gaza. Det går inte att försvara att 40 palestinier sköts ihjäl och 758 skadades genom att man använde skarp ammunition utan att det, enligt Human Rights Watch, var någon omedelbar fara för de israeliska soldaternas liv. Israel har självklart rätt att försvara sig, men detta var någonting annat. Palestinierna har rätt att utöva sin demonstrationsfrihet.

Vi stöder tvåstatslösningen inom 1967 års gränser eller överenskomna gränser.

Det finns skäl att rikta kritik också mot det palestinska styret på Västbanken, där vi har kunnat notera flera godtyckliga arresteringar. Vi vill se ett demokratiskt och fritt Palestina, inte ett auktoritärt.

Fru talman! Det är viktigt att understryka att Mellanösterns utveckling på inget sätt är ödesbestämd. Det är inte osynliga händer som har tillsatt diktatorer, och det är inte osynliga händer som underblåser krig och konflikter. Mellanösterns framtid avgörs av de vägval som regionens män och kvinnor står inför varje dag men också av hur vi i omvärlden och hur vi i Sverige väljer att förhålla oss till dem och deras länder.

I Mellanöstern finns en oerhört stark längtan efter fred. Flickor som Nujeen från Aleppo behöver veta att det finns människor och stater som fortsätter kampen för hennes och alla andra barns uppväxt i ett fredligt Mellanöstern.

Sverige är ett litet land, men vi har en stor inverkan på världen. En del kanske säger att vårt bidrag bara är en droppe i havet. Men vad är havet om inte en sammansmältning av tusen och åter tusen droppar, som tillsammans är en av de starkaste krafterna på jorden?

Jag yrkar bifall till utrikesutskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 8 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik:

Fru talman! Tack, Anders, för att du på många bra sätt lyfte fram synen från människor som sällan hörs i konflikter i dag. Det vill jag tacka för.

Det händer ju så oerhört mycket i de regioner som vi har talat om i dag. Vi har alla lagt starkt fokus på Syrien, vilket är förstäeligt. Samtidigt råder en lika stor humanitär kris i Jemen. Tillgången till bostäder, sanitet och skolor är i stort sett obefintlig i vissa området, och dessutom härjar kolera.

Sverige bidrar mycket stort till den humanitära hjälpen, men samtidigt exporteras vapen till Förenade Arabemiraten och Saudiarabien, som är med och bombar i Jemen.

Tyvärr är den lagändring som ni nyligen beslutat om långt ifrån tillräcklig för att stoppa vapenexport till diktaturer. Det är inte bara vi i Vänsterpartiet som säger det utan också många bistånds- och fredsorganisationer. De vill i stället, precis som vi, se ett ovillkorligt hinder för export till diktaturer och andra länder som kränker mänskliga rättigheter.

Min fråga till dig, Anders Österberg, är: Varför passar ni inte på att ta chansen att täppa igen hålen ordentligt?

Anf. 9 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Yasmine Posio Nilsson!

Det är klart att vi inte ska exportera vapen om vapnen används i konflikter. Vi har gjort ett ärligt försök, men det är inte så många partier som har velat delta i processen för att försöka täppa till hålen.

Nu får vi se hur lagstiftningen funkar. Om den inte funkar som avsett måste vi se till att göra den ännu bättre.

Anf. 10 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Anders Österberg!

Då hade ni ju kunnat ställa er bakom ett av våra yrkanden i vår följdmotion till propositionen. Där skrev vi att det måste göras en noggrann utvärdering om tre år av om lagen verkligen fungerar så som det är tänkt – något som vi i Vänsterpartiet och många freds- och biståndsorganisationer med oss är högst tveksamma till att den kommer att göra.

Anf. 11 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack för inspelet! Precis om Yasmine Posio Nilsson säger kommer vi att stifta en ny lagstiftning ifall vi märker att det är något fel i den lagstiftning som vi har stiftat.

Anf. 12 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Tack, Anders Österberg, för ett intressant anförande!

Sverigedemokraterna står som bekant också bakom en tvåstatslösning i Israel–Palestina-konflikten.

Däremot har vi en avvikande uppfattning avseende erkännandet av Palestina som självständig stat. Det finns flera frågetecken kring hur regeringen kunde gå vidare med detta med tanke på att det finns tre tydliga krav som enligt regeringen bör uppfyllas för att erkänna en självständig stat: det ska finnas ett folk, det ska finnas ett territorium och sist men inte minst ska det finnas ett organ eller folk som utövar kontroll över territoriet. Något av kraven är garanterat inte uppfyllt, när det gäller andra är det lite tvivelaktigt. Ändå valde man att erkänna Palestina, vilket medför ett ansvar i den här frågan.

Som jag nämnde i mitt anförande tidigare har det från svenskt håll slusats väldigt stora summor pengar till den palestinska myndigheten, från EU över 50 miljarder. Man fortsätter med detta trots att det knappt sker några förbättringar.

Vi vet i dag att pengar har gått till att finansiera terrorism, att det förekommer grov antisemitism på skolor i Palestina och att man aktivt sprider den här typen av strömningar bland befolkningen.

Min fråga till Anders Österberg är därför: Hur kan man bevilja ytterligare stöd till palestinska myndigheten? Även om stödet inte går direkt till palestinska myndigheten går det indirekt dit.

Anf. 13 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Markus Wiechel, för att du ger mig möjlighet att berätta om svenskt bistånd och allt det fantastiska arbete som görs med svenskt bistånd!

Markus Wiechel sa att det knappt har blivit några förbättringar i den palestinska myndigheten. Jag vet inte om han lyssnade på mitt anförande, men där talade jag om alla de försämringar som har skett i den palestinska myndigheten.

Utvecklingen i Palestina är naturligtvis mycket oroväckande, speciellt de auktoritära tendenser som vi ser och arresteringarna av fackföreningsledare.

Jag råkar vara ordförande för Riksförbundet Unga Örnar i Sverige. För ett par månader sedan arresterade man till och med en ledare för Riksförbundet för Unga Örnar i Palestina, vilket föranledde att vi kritiserade både den palestinska myndigheten och presidenten.

Det är klart att allra helst skulle vi inte vilja ge något bistånd till Palestina. Vi ger aldrig bistånd till länder som fungerar perfekt. Anledningen till att vi har ett bistånd är att ge bistånd till länder där det inte fungerar perfekt, och vi ser att Palestina har ett fortsatt behov av bistånd. Civilsamhället har ett fortsatt behov av ett stort svenskt bistånd så att det kan florera och bli bättre och för att därigenom gynna den demokratiska processen i Palestina.

När Markus Wiechel ändå står här i talarstolen vill jag passa på att ställa lite motfrågor. Jag tycker att det är ganska intressant att läsa hur ni resonerar i era reservationer. Ni skriver i en av era reservationer att peshmergas trupper står i område 140 i Irak och att det borde utgöra en grund för att erkänna norra Kurdistan som självständig stat. Men nu står ju iranska styrkor där. Då undrar jag om det är det område där de har sina styrkor som man bör erkänna. Tycker Sverigedemokraterna i så fall att området ska tillhöra Iran?

Likaså tycker ni att man bör erkänna Västsahara som självständig stat. Det tycker vi är en i grunden god tanke; det är bra. Men deras styrkor finns ju i Algeriet. Vad är det för skillnad på Västsahara och Palestina när man ser till erkännanden?

Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! För att börja med 140-paragrafen och området i Kurdistan var detta inte ett skäl till erkännande, utan det handlade snarare om att man faktiskt uppfyllde regeringens krav för ett erkännande. Var exakt grän-

serna sedan ska gå är en fråga för parterna. Men det genomfördes en folkomröstning i KRG-regionen i Irak, och vi menar att vi skulle ha respekterat den, inte minst med tanke på att det var en tydlig majoritet för att de skulle vara självständiga. De har en fungerande statsbildning, de har egna säkerhetsstyrkor, de har fungerande institutioner och de är ett folk som vill vara självständigt. Jag ser inte hur man kan vara emot ett sådant förfarande. Men jag är väl medveten om att Socialdemokraterna inte tyckte att de skulle få den självständigheten.

När det gäller Palestina och Irak är det två helt olika saker. Palestina uppfyller ju inte alls regeringens egna krav för att vara en självständig stat. Dessutom har vi sett motsättningar där som på intet sätt gör Palestina till ett föredömligt exempel för andra stater som vill vara självständiga, medan man i Irak har försökt bygga upp samhället på ett fredligt och positivt sätt. Det är alltså en stor skillnad.

För att återgå till frågan om bistånd till Palestina vet vi i dag att det inte har gått bättre där, tvärtom. Korruptionen är enorm, antisemitismen är utbredd och de fortsätter att sprida antisemitism. Det är *en* sak om man vill stötta enskilda aktörer i ett område, vilket man gärna får göra, men nu finansierar man indirekt den palestinska myndigheten, deras hatpropaganda och terroristlöner.

Anf. 15 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Länder eller områden ska absolut ha självständighet om det sker enligt folkrätten, däribland norra Kurdistan.

Frågorna som inte kommer att bli besvarade i den här debatten är om Sverigedemokraterna hellre ser att barnen i Palestina finns på gatan än i skolbänken eller att familjer törstar ihjäl i stället för att de får rent vatten tack vare svenskt bistånd. Men jag antar att vi får anledning att återkomma till dessa frågor.

Anf. 16 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Anders Österberg. Den ena handlar om Syrien och de gripande bilderna på offren för Asadregimens agerande.

Kemvapenattacken i Douma var ytterligare en röd linje som säkerhetsrådet var oförmögen att möta.

Anser Anders Österberg och Socialdemokraterna att det var rätt av Frankrike, Storbritannien och USA att agera på det sätt som de gjorde för att markera att tilltron till internationella konventioner måste kunna hävdas och att detta var ett sätt att markera när säkerhetsrådets arbete hade veterats och inte bara en utan flera gånger under den senaste veckan?

Den andra frågan handlar om biståndet. Vi har talat en del om biståndet till Palestina. Det är ingen tvekan om att vi tycker att vi ska fortsätta ge bistånd, men vår hållning är att vi måste ställa tydliga krav.

Vi har tillsammans varit där och diskuterat, och åtminstone jag uppfattade tydligt att det saknades tydliga krav på att agera för yttrandefrihet, demokrati och mänskliga rättigheter i de palestinska områdena. Detta skulle vi kunna följa upp om biståndet var mer transparent.

Vi hade en diskussion i utrikesutskottet. Vad vill Anders Österberg och Socialdemokraterna göra för att säkra att vi får en transparens och uppföljningsbarhet på biståndet till Palestina?

Anf. 17 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Kerstin Lundgren för att hon lyfter upp dessa viktiga frågor.

Angående kemvapenattacken: Var det rätt av stormakterna att anfälla Syrien? Jag tycker att det är en svår och komplicerad fråga. Å ena sidan behöver man agera när det sker sådana här attacker eftersom de utgör brott mot mänskligheten. Samtidigt har vi en världsordning som säger att man ska gå genom FN:s säkerhetsråd och att det är där man ska hämta mandatet.

Personligen tycker jag som sagt att det är en jättesvår fråga, men som parlamentariker tänker jag att det skulle ha varit bra om man hade inväntat FN:s säkerhetsråd och vidare utredningar.

Vad gäller Palestina var det jättebra att vi hade diskussionen i utrikesutskottet. Jag välkomnar också att vi hela tiden utvärderar biståndet till Palestina, för det är en känslig konflikt. Dessutom är det viktigt att svenskt bistånd inte finansierar terrorhandlingar, uppmaning till våld, uppvigling eller antisemitism. Det är jag den förste att skriva under på.

Jag tycker att utskottet ska fortsätta driva på för löpande utvärderingar. Det är bra för både Sverige och Palestina. Vi vill som sagt inte se ett auktoritärt Palestina; vi vill se ett fritt, demokratiskt Palestina.

Jag är själv oroad över den palestinska myndighetens angrepp mot yttrandefriheten, och jag tycker att speciellt vi parlamentariker ska vara vaksamma eftersom vi kan ha en viktig uppgift i att protestera och säga vår mening.

Utskottet besökte ju den palestinska myndigheten, och vi var mycket tydliga i vår dialog och våra diskussioner med företrädare för den palestinska myndigheten om vår syn på demokrati, mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och hbt-rättigheter. Om jag inte minns helt fel var det jag själv som lyfte upp frågan om hbt-rättigheter med Palestinas premiärminister.

Anf. 18 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Vad gäller tydliga krav på den palestinska myndigheten är det helt klart så att utskottet i samtal med palestinska företrädare och med regeringsföreträdare har ställt krav på ökad tydlighet.

Det är beklagligt att vi inte har haft möjlighet att följa. Genom Openaid ska vi kunna följa det svenska biståndet, men senaste uppdateringen gjordes 2015. Förutsättningarna för att vi medborgare ska kunna se vart pengarna går och hur pengarna används är därför dåliga.

Ska vi klara trovärdigheten och ha ett stöd för biståndet är det centralt, inte minst när vi går in i konfliktområden, att vi har tydliga krav, att regeringen ställer tydliga krav och att vi ser till att få uppföljning och transparens i systemet.

Fru talman! Anders Österberg upplever frågan om hur man upprätthåller internationella normer som svår. Tycker Anders Österberg att ett av länderna med hjälp av vetorätten ska kunna blockera och gå emot gemensamt överenskomna normer när till exempel kemvapen används? Det är ju det som händer. Då ger säkerhetsrådet och även Anders Österberg skydd för kemvapenagerande, och det har vi sett. Sedan den förra röda linjen och diskussionen om när Syrien anslöt sig till kemvapenkonventionen har man

ju med ryskt stöd och ryskt skydd fortsatt att agera med kemvapen. Det är hög tid att sätta ned foten.

Anf. 19 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Fru talman! Det är givetvis viktigt att respektera folkrätten. Men det är också viktigt att se till att konflikten inte eskalerar. Det måste finnas en balans däremellan.

Att länder som Ryssland, Turkiet, Syrien med flera inte respekterar de resolutioner som har antagits i FN:s säkerhetsråd är ett stort problem.

Senast i går träffade Socialdemokraterna representanter från Rojava, och de tackade för de initiativ som Sverige har tagit i FN:s säkerhetsråd. De sa att lösningen måste vara politisk, och det anser vi också.

Enbart militära lösningar är inte vägen framåt, utan lösningen måste vara politisk. Det hoppas jag att vi är överens om.

Anf. 20 VALTER MUTT (MP):

Fru talman! Det som började som regimkritiskt klotter av några skolungdomar i staden Daraa i södra Syrien i mars 2011 har sju år senare lett till en av vår tids allra värsta konflikter med snart en halv miljon döda och miljontals flyktingar. Varannan syrier har tvingats lämna sitt hem, och de materiella skadorna på grundläggande infrastruktur kommer att ta årtionden att återställa. Utöver allt detta skapar inbördeskrig ovanligt svårläkta sår mentalt då de skär rakt genom familjer, släkter och vänskretsar.

Att konflikten kunnat pågå så länge hänger nära samman med att det i ovanligt hög grad kommit att bli ett krig genom ombud där regionala stormakter som Iran, Turkiet och Saudiarabien backat upp olika aktörer. Med tiden har även Ryssland och USA blivit alltmer inblandade i konflikten.

Allt detta illustrerar eftertryckligt behovet av ett handlingskraftigt världssamfund och nödvändigheten av att FN-systemet reformeras. Idéerna om att begränsa vetorätten i fall där risk för folkmord föreligger känns som angelägna att gå vidare med.

I dag har vi ett läge där FN:s säkerhetsråd inte förmår verkställa de resolutioner man trots allt har lyckats enas kring, såsom resolution 2254 från 2015 som förespråkar att FN underlättar en politisk process mot ett övergångsstyre i Syrien och antagandet av en ny konstitution samt genomförandet av fria och demokratiska val under FN:s ledning.

FN:s handlingsförmåga utnyttjas obönhörligen av krafter som inte värnar allmänintresset, det vill säga fred och frihet för alla folk, utan i stället är ute efter att flytta fram sina egna positioner.

Att Putin, Erdoğan och den iranska statsledningen nu träffas och högt över det syriska folkets huvuden skissar på Syriens framtid bådär inte gott. Att regionen blir tummelplats för diverse stormaktsintressen är tyvärr ett återkommande mönster ända sedan Frankrike och Storbritannien delade upp Mellanöstern i det så kallade Sykes-Picot-avtalet 1916, i samband med att det osmanska riket föll sönder.

Det är viktigt att Sverige, EU och FN vidhåller att Asadregimen inte är legitim, även om den är legal i så måtto att den på nytt kontrollerar merparten av landets territorium. En regim som med exempellös brutalitet bedriver krig mot sitt eget folk och dödar hundratals civila, alltså ännu fler än vad IS hann göra, hör inte hemma i regeringskvarteren i Damaskus utan i Internationella brottmålsdomstolen i Haag.

Fru talman! I början av innevarande decennium fanns förhoppningar om att Turkiet var på väg mot ett mer demokratiskt samhälle. Militären och säkerhetsorganen, den så kallade djupa staten, utmanades av AKP-regeringen under ledning av dåvarande premiärminister Erdoğan, och fredsförhandlingar med kurdiska PKK inleddes.

I dag är allt detta som bortblåst och har vänts i sin motsats. Erdoğan har inte bara bytt titel från premiärminister till president utan är även på väg att byta ut parlamentarismen mot ett synnerligen auktoritärt presidentstyre.

Den alltmer sultanlike presidenten nöjde sig inte med att slå ned försöket till militärkupp i juli 2016 utan har i sin hämndberusade paranoia börjat slå sönder själva demokratin. Massuppsägningar av lärare och andra offentliganställda har följts av massarresteringar av oppositionspolitiker, och i det pressfrihetsindex som Reportrar utan gränser regelbundet upprättar hamnade landet 2016 på plats 151 av 180 undersökta länder.

Fredsprocessen med PKK är förbytt i ett krigsliknande tillstånd med omfattande mänskligt lidande och materiell förödelse i landets kurddominerade sydöstra delar. Oppositionspartiet HDP, som har sin huvudsakliga väljarbas bland landets kurdiska invånare men även attraherar många etniska turkar, har utsatts för systematisk förföljelse, och flera av partiets borgmästare och parlamentsledamöter är fängslade, inklusive de båda partiledarna Figen Yüksekdağ och Selahattin Demirtaş.

Demirtaş är en karismatisk center-vänster-politiker som har beskrivits som Turkiets Obama, men han hotas nu av ett fängelsestraff på 142 år för påstått samröre med PKK. Med den logiken borde i så fall även de höga turkiska militärer som för några år sedan fredsförhandlade direkt med den fängslade PKK-ledaren Abdullah Öcalan fängslas.

Fru talman! Erdoğan följer auktoritära ledares handlingsmönster och agerar med repression inåt och aggression utåt. I ett flagrant brott mot folk-rätten har turkiska trupper under årets första månader invaderat områden i norra Syrien och ockuperat staden Afrin.

Den här delen av Syrien har kurdisk befolkningsmajoritet, och området har under namnet Rojava etablerat ett långtgående självstyre med intressanta inslag av direktdemokrati och ett för Mellanöstern unikt mått av jämställdhet mellan kvinnor och män. Erdoğan fruktar att denna autonoma region i norra Syrien kan bli en lockande förebild för kurderna i östra Turkiet och drar sig inte för att med militära maktmedel kväsa självstyret där.

Kurdiska styrkor spelade en avgörande roll i kampen mot IS, och omvärlden har nu en bjudande moralisk plikt att stå upp för det hotade Rojava. I denna del instämmer jag helt i vad Liberalernas Fredrik Malm sa här för en liten stund sedan.

Att börja falla undan för utpressning leder ofta bara till ett ännu djupare beroende av utpressaren. Det är därför en farlig väg EU har beträtt när man ingått ett flyktigavtal med Erdoğan och betalar ut stora summor till autokraten för att han ska agera gränsvakt. En mer solidarisk flyktingpolitik från EU:s sida skulle onödiggöra solkiga överenskommelser av det här slaget.

Det finns i detta sammanhang också anledning att erinra sig att Turkiet genom handel och andra omvärldsrelationer i själva verket är mer bero-

ende av EU och dess medlemsländer än vice versa. Om Erdoğan förverkligar hotet om att ockupera inte bara Afrin utan hela Rojava bör EU svara med massiva sanktioner mot Turkiet.

Fru talman! I skuggan av den syriska katastrofen utvecklas situationen i Israel–Palestina på ett oroande sätt, som den senaste tidens blodutgjutelser utmed gränsen mellan Gaza och Israel illustrerar. Gaza har kallats för världens största utomhusfängelse, och en sådan tryckkokare kokar förr eller senare över när framtidlösa människor – inte minst ungdomar – fått nog.

Jag är en varm anhängare av icke-våld som metod och har alltid fördömt våldsromantik och våldsanvändning för att uppnå politiska mål, oavsett vem som står för våldet, men i en konflikt vilar ett särskilt ansvar på den starkare parten att ta initiativ som bryter våldsspiralen. Det som världen nu väntar på är israeliska ledare som lever upp till detta ansvar.

Verkliga Israelvänner bör eftertryckligt kommunicera till såväl regeringen som det civila samhället i Israel att landet sätter sin långsiktiga fred och säkerhet på spel genom att tillåta ständigt nya illegala bosättningar på ockuperad palestinsk mark och därmed i praktiken upprätta en sorts Storisrael där palestinierna blir till andra klassens invånare i ett alltmer apartheidliknande system.

Om Israel fortsätter att i praktiken stänga dörren till en tvåstatslösning växer obönhörligen det inofficiella Storisrael fram bestående av det egentliga Israel plus de delar av Palestina som Israel i praktiken kontrollerar. Inom detta större geografiska rum spås redan inom fem år befolkningsmajoriteten bli arabisk, och vill då Israel fortsätta att kunna kalla sig en demokrati tvingas man släppa inte halva makten – som i ett tvåstatsscenario – utan hela makten, eller åtminstone merparten därav, till företrädare för den arabiska befolkningsmajoriteten. Det enda återstående scenariot blir annars att Israel upphör att vara en demokrati och övergår till ett slags apartheidsystem där invånarna inte har samma utan olika rättigheter och skyldigheter.

Fru talman! Det är hög tid att världssamfundet kraftfullt trycker på för att tvinga Marocko att äntligen hålla den folkomröstning om självständighet för Västsaharas folk som utlovades redan till 1992. Det är dags att Afrikas sista koloni avvecklas.

Fru talman! En sådan här genomgång får lätt en slagsida mot det dagsaktuella skeendet, där längre utvecklingslinjer och djupare liggande orsaksmekanismer tenderar att hamna i skymundan. Risken finns att de långa mörka skuggorna från dagens auktoritära ledargestalter i Mellanöstern mörklägger det betydande ansvar som vi i västvärlden har för den dystra utvecklingen i denna del av världen. Det gäller alltifrån kolonialtidens härska-och-söndra-princip, där de europeiska kolonialmakterna ytterst medvetet spelade ut olika folkgrupper mot varandra i intrikata privilegiesystem, till dagens i långa stycken osunda handels- och maktrelationer mellan västvärlden och länderna i Mellanöstern.

Både för klimatet och demokratin ohållbara handelsmönster har växt fram, där vi i väst köper olja och gas från några av världens minst demokratiska länder och dessa i gengäld köper vapen av oss. Åt ena hållet flyter en ständig ström av vapen och i motsatt riktning en ström av flyktingar.

Fru talman! Våra relationer med länderna i Mellanöstern är i allt väsentligt mellanstatliga och inte mellanfolkliga, möjligen med ett kort undantag under den arabiska våren. Men efter varje vinter kommer en ny vår, och låt oss komma ihåg att befolkningsmajoriteten i hela Mellanöstern och Nordafrika utgörs av unga människor som i högre grad än någonsin är uppkopplade mot omvärlden och förväntar sig att vi i väst ska leva upp till våra demokratiska ideal. Och då håller det inte att retoriskt hylla demokrati och mänskliga rättigheter och sedan realpolitiskt stödja självhärskare som Erdoğan, det saudiska kungahuset och kuppgeneralen al-Sisi, som kom till makten i Egypten genom att avsätta landets första demokratiskt valda president någonsin.

Att västvärlden nu steg för steg kliver ut ur fossilberoendet leder förhoppningsvis även till att beroendet av MENA-regionens auktoritära regimer minskar. Om denna region övergår från att exploatera sina oljefyndigheter till att i stället utveckla sin synnerligen rika tillgång på solenergi öppnas ett fönster mot en helt annan framtid. Tillgången på solenergi är som bekant spridd på ett helt annat sätt än fossilfyndigheter. Solenergi kräver inte heller enorma investeringar för att exploateras, med allt vad det för med sig av ekonomisk och politisk maktkoncentration, utan kan genom solceller och solvärmeanläggningar produceras av bysamfälligheter och till och med enskilda hushåll och därmed väsentligt öka människors egenmakt.

Fru talman! Jag yrkar avslutningsvis bifall till utskottets förslag.

Anf. 21 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Vi debatterar nu utrikesutskottets betänkande UU14 om Mellanöstern och Nordafrika. Jag tänker i mitt anförande koncentrera mig på Vänsterpartiets motion rörande Västsahara.

Den marockanska illegala ockupationen av Västsahara har nu pågått i 43 år, i strid med både FN och Internationella domstolen i Haag. Det är en skam för världssamfundet att denna långa konflikt inte har fått någon lösning.

Den marockanska plundringen av Västsaharas råvaror är en av grundorsakerna till ockupationen. Enligt folkrätten får inte en ockupationsmakt använda naturresurser i ett ockuperat område för sin egen vinning, med undantag för om det sker för det ockuperade folkets vinning och med deras tillåtelse.

Trots detta fortsätter Marockos plundring av Västsaharas naturtillgångar, främst fosfat och fisk. 70 procent av världens fosfattillgångar finns i Västsahara, och vinsten från dessa fyndigheter går direkt ned i fickorna på den marockanska kungafamiljen.

I december 2016 beslutade EU-domstolen att handels- och jordbruksavtalet mellan EU och Marocko inte gäller västsahariska varor, eftersom Västsahara inte tillhör Marocko. Den 27 februari 2018 beslutade EU-domstolen att inte heller fiskeavtalet mellan Marocko och EU gäller Västsahara. Domarna gör klart att det enda sättet att förhandla om avtal som omfattar Västsahara är med det västsahariska folket, genom den av FN utsedda legitima representanten Polisario.

I juli 2018, alldeles snart, går fiskeavtalet mellan EU och Marocko ut. EU har betalat 30 miljoner euro årligen till Marocko för att fiskefartyg från

främst Spanien och andra EU-länder ska få plundra Västsaharas fiskevatten. Avtalet strider alltså mot både folkrätten och EU-domstolens beslut i två separata domar.

Nu försöker kommissionen kringgå dessa domar och underminera sin egen domstol genom att omförhandla fiskeavtalet med Marocko. Domarna är tydliga, och det är helt klart att dessa förhandlingar endast kan leda till att ett nytt illegalt avtal upprättas.

Sverige röstade i vintras nej till att försöka förlänga avtalet. Men nu i april lade Sverige ned sin röst när det gäller ett nytt förslag till mandat. Sverige står alltså inte längre tydligt upp för folkrätt och internationell lag. Det är helt oförsvarligt och oförståeligt att Sverige inte använder sin röst i EU för att markera mot EU:s rättsvidriga fiskeavtal med Marocko. Sverige måste verka inom EU för att säkerställa att handelsavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens domar, ej innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke. Något annat är helt orimligt.

Fru talman! När Sverige blev medlem i FN:s säkerhetsråd 2017 fanns stora förhoppningar om att Sverige med kraft skulle agera för att få en lösning på Västsaharafrågan till stånd. Men tyvärr har vi sett alltför lite av detta.

I slutet av april ska Västsahara återigen diskuteras i FN:s säkerhetsråd, och Minursos mandat kommer säkerligen att förlängas. Jag hoppas att Sverige då med kraft för fram krav på att Minursos mandat ska utvidgas till att även omfatta de mänskliga rättigheterna. Minurso är i dag den enda FN-styrka som inte har detta mandat, vilket gör att Marockos omfattande övergrepp mot civilbefolkningen på ockuperat område kan fortgå oförminskat utan att Minurso ens har rätt att rapportera om övergreppen. Den västahariska befolkningen utsätts dagligen av ockupationsmakten för brott mot de mänskliga rättigheterna genom olika former av trakasserier, förföljelser, godtyckliga arresteringar och tortyr.

Ett av många exempel på ockupationsmaktens övergrepp mot västahariska aktivister är händelserna i samband med manifestationen i Gdeim Izik 2010. Marockanska myndigheter svarade på den fredliga manifestation som ägde rum där genom att attackera lägret med gummikulor, vattenkanoner, tårgas och våld. Hundratals människor arresterades. Av dem dömdes 24 personer till långa fängelsestraff i en rättsvidrig rättegång, där tortyr användes för att tvinga fram medgivanden i en militärdomstol.

Medan ockupationen fortgår befinner sig en majoritet av den västahariska befolkningen i flyktingläger i Saharas öken i sydöstra Algeriet sedan 43 år. 78 procent av de gravida kvinnorna lider av anemi. Många av barnen under fem år lider av kronisk felnäring, anemi och kortväxthet. Maten som månadsvis förmedlas av World Food Programme är ensidig och bristfällig, då den i första hand är avsedd för mer kortvariga humanitära situationer. Det är djupt olyckligt att det direkta biståndet av makrill, som distribuerades av organisationen Praktisk Solidaritet i Sverige, har dragits in. Det var ett oerhört viktigt bistånd, eftersom det var den enda proteinkälla som flyktingarna fick under lång tid.

Det humanitära biståndet till lägren behöver öka snarast. Men biståndet bör även ges till den befriade delen av Västsahara som i dag kontrolleras av Polisario.

Fru talman! År 1989 utlovades att en folkomröstning om självständighet för Västsaharas folk skulle hållas 1992. Marocko och Västsaharas legitima representant Polisario förhandlade fram och undertecknade överenskommelsen om folkomröstningen. Under 27 år har Marocko förhalat och saboterat processen, och omvärlden har tillåtit detta att ske. Nu krävs hårdare press på Marocko för att de ska agera och hålla sitt löfte.

Världssamfundet, och framför allt FN:s säkerhetsråd, har en viktig roll att spela för att skyndsamt se till att folkomröstningen om Västsaharas självständighet ska komma till stånd. Om Marocko fortsätter att vägra måste säkerhetsrådet tvinga fram en lösning och överväga att använda sanktioner mot Marocko för att få en lösning till stånd. Sverige måste använda sin plats i säkerhetsrådet och agera med kraft för att ett datum för folkomröstningen fastställs.

Ett svenskt erkännande av den västsahariska staten skulle utan tvekan spela en viktig roll för att förstärka västsahariernas position i förhandlingsarbetet. Jag förutsätter att regeringen kommer att följa riksdagens beslut från 2012 och erkänna Västsahara.

Om ingenting händer finns det en stor risk att frustrationen växer alltmer, att vapenstilleståndet mellan Marocko och Polisario bryts och att en väpnad konflikt återigen bryter ut. Världen behöver inte ytterligare en väpnad konflikt. Världssamfundet måste agera med kraft för att undvika en sådan utveckling. Västsaharierna har rätten på sin sida.

Jag yrkar bifall till våra reservationer 7 och 19.

Anf. 22 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Det har förts en långvarig diskussion i FN:s säkerhetsråd om mandat till Minurso. Detta är en av de mest svårframkomliga konflikterna att hantera i säkerhetsrådet.

Från svensk sida har vi samlat varit tydliga med att vi vill ha ett MR-mandat också i denna mission. I den delen råder det egentligen ingen oenighet. Flera gånger har utrikesutskottet också gemensamt uttalat sig i just denna fråga – denna mandatperiod precis som tidigare mandatperioder.

När det gäller frågan om att följa EU-domstolen vill jag bara göra ett förtydligande. När man lyssnade på Lotta Johnsson Fornarve framgick det inte att det fanns delade meningar i Sveriges riksdag om ett svenskt agerande. Från vår sida är vi tydliga med att man måste följa EU-domstolen. Vi förväntade oss också att EU-domstolens domar skulle ha en tydlig inverkan på kommissionens arbete. Från vår sida ser vi utfallet och var därför tydliga med att rekommendera ett nej från svensk sida i den senaste omröstningen om fiskeavtalet. Vi beklagar att detta inte nådde en bredare majoritet denna gång. Jag är nämligen övertygad om att vi även här kommer att få en domstolsprocess.

Detta var mer en kommentar med anledning av Lotta Johnsson Fornarves inlägg.

Anf. 23 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag har egentligen inte så mycket mer att säga. Centerpartiet och Vänsterpartiet är överens i denna fråga om att Sverige bör rösta nej till att gå vidare med fiskeavtalet. Jag har därför inget nytt att anföra,

utan jag hoppas verkligen att Sverige kommer att stå upp för västсахarierna och se till att detta fiskeavtal inte kommer att omfatta Västsahara i framtiden.

Anf. 24 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag ville bara att det skulle framgå av debatten att detta inte var en åsikt enbart från Vänsterpartiet. Det var därför viktigt att klargöra detta.

Sedan är vi inte överens när det gäller frågan om ett erkännande, vilket jag också vill vara tydlig med. Från vår sida anser vi inte att ett erkännande av Västsahara är aktuellt i dag. Vi hävdar fortfarande FN-linjen och vill förstärka mandatet för FN i arbetet för Västsahara.

Anf. 25 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Kerstin Lundgren för detta klargörande. Jag är mycket glad för att vi har samma uppfattning när det gäller fiskeavtalet och att flera partier, även Liberalerna, står på denna sida. Jag hoppas att vi kommer att komma fram där.

När det gäller erkännandet menar vi att det är viktigt, eftersom det kan stärka västсахariernas förhandlingsposition. Det skulle också innebära att västсахarierna skulle få nytt hopp i lägren och runt om för sin sak. Jag tror därför att ett erkännande skulle betyda väldigt mycket för västсахarierna för att stärka dem.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 5 Bättre möjligheter till finansiering av järnvägsfordon

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU30
Bättre möjligheter till finansiering av järnvägsfordon (prop.
2017/18:117)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 6 Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor

Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU8
Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor
föredrogs.

Anf. 26 HANS HOFF (S):

Fru talman! Det finns barn som varje dag bävar för hur det kommer att vara när de kommer hem från skolan. Det är barn som lever i familjer där det finns alkoholproblem. Det förekommer också ofta misshandel och

övergrepp i familjen. Minst 72 000 barn i Sverige har en förälder med allvarliga alkoholproblem. Uppskattningsvis 380 000 barn lever i familjer där minst en vuxen har ett riskbruk av alkohol. Minst hälften av alla våldsbrott i Sverige är alkoholrelaterade. De mänskliga tragedierna går inte att överskatta.

Vi får ändå konstatera att Sveriges alkoholpolitik har varit framgångsrik. Tack vare det statliga alkoholmonopolet är den totala konsumtionen låg jämfört med andra länder och dessutom sjunkande. Det är oerhört positivt.

Fru talman! I dag sker en historisk förändring i den tidigare så framgångsrika svenska alkoholpolitiken. För första gången finns nu en majoritet i riksdagen för att införa gårdsförsäljning av alkohol. Låt mig säga att det inte är ett problem i sig om vingårdar i Sverige får möjlighet att sälja sitt egenproducerade vin på gården. Det skulle sannolikt inte ens leda till en mätbar ökning av den totala alkoholkonsumtionen. Med andra ord skulle det vara helt oproblematiskt sett till alkoholens skadeverkningar för människor och samhället i stort.

Det som däremot är ett enormt problem och faktum är att det inte stannar vid försäljning på gårdar. Det innebär de facto att det svenska systembolagsmonopolet på försäljning av alkohol avskaffas. Om man öppnar för gårdsförsäljning kan Sverige i förlängningen inte hindra mikrobryggerier, andra alkoholproducenter eller livsmedelsbutiker från att också få sälja alkohol. Det gäller både svenska och utländska aktörer.

Detta har klargjorts i två statliga utredningar som har genomförts av borgerliga regeringar. Utredningarna har, liksom den tidigare borgerliga regeringen, konstaterat att det inte skulle vara möjligt att behålla Systembolagets monopol om gårdsförsäljning infördes. Därför gick inte heller den borgerliga regeringen vidare med ett sådant förslag.

Fru talman! Enligt publicerad forskning skulle ett avskaffat monopol på försäljning av alkohol leda till en kraftig ökning av alkoholkonsumtionen i Sverige. Det skulle i sin tur få omfattande negativa konsekvenser. Enligt publicerad forskning skulle det årligen innebära närmare 29 000 fler misshandelsfall. Ytterligare 1 400 personer skulle dö i alkoholrelaterade sjukdomar, olyckor och självmord. Vi skulle få 8 000 fler fall av rattfylleri. Fler kvinnor kommer att våldtas och misshandlas. Fler barn kommer att växa upp i familjer där en eller båda föräldrarna missbrukar alkohol.

Återigen: Det är inte svenska vingårdars eventuella försäljning som utgör problemet. Problemet är avskaffandet av det viktigaste alkoholpolitiska verktyg vi har: det svenska alkoholmonopolet.

Detta vet de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna, för det har konstaterats i två utredningar och av den tidigare borgerliga regeringen. Ändå vill de i dag genomföra detta. Man måste då fråga sig varför. En möjlighet är att man vilseleder väljarna att tro att gårdsförsäljning är förenligt med ett bibehållet alkoholmonopol. En annan möjlighet är att man faktiskt vill att alkoholen ska få säljas i livsmedelsbutiker. Jag tror att det är det senare det handlar om.

Beslutet i dag kommer på sikt att innebära att den så framgångsrika svenska alkoholpolitiken skrotas. Sprit, starköl och vin kommer att bli som vilken vara som helst i våra livsmedelsbutiker.

Prot. 2017/18:105
26 april

*Alkohol-, narkotika-,
dopnings- och tobaks-
frågor*

Fru talman! Vi är väl medvetna om vilka enormt starka ekonomiska intressen som finns i detta. För alkoholindustrin och handeln betyder ett avskaffande av det statliga monopolet på alkoholförsäljning mångmiljardvinster. Priset får vi alla betala i form av ökade sjukvårdskostnader, kriminalitet och otrygghet. Men det högsta priset kommer barnen som växer upp med missbrukande föräldrar och de kvinnor som våldtas och misshandlas att få betala.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna förutom reservation 3, som jag yrkar bifall till.
(Applåder)
(forts. § 8)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 7 Frågestund

Anf. 27 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Isabella Lövin, statsrådet Sven-Erik Bucht, statsrådet Per Bolund och kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Isabella Lövin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Förbud mot laddhybrider i miljözoner

Anf. 28 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Isabella Lövin.

Nyligen beslutade regeringen att man vill kunna ge kommunerna rätt att införa miljözoner. Därefter har debatten gått hög beträffande att dieselmotorbilar ska kunna förbjudas. De bilarna har sålts som miljöbilar till konsumenter som velat göra rätt, och nu sjunker andrahandsvärdet. Vad som inte har debatterats är det faktum att förslaget från regeringen innebär att även laddhybrider ska kunna förbjudas i zon 3 från 2022. Detta innebär att laddhybrider som uppfyller Euro 6 och som till allra största delen körs på ren el kan förbjudas oavsett årsmodell.

Min fråga till statsrådet avser laddhybrider och är: Anser ministern att det är rimligt att även de nyaste modellerna av laddhybrider som uppfyller Euro 6 ska kunna drabbas av körförbud i miljözon 3 från och med 2022?

Prot. 2017/18:105

26 april

Frågestund

Anf. 29 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Gunilla Nordgren, för frågan!

Frågan om miljözoner har dragit ut på tiden väldigt länge, och vi borde ha tagit tag i den betydligt tidigare. Det handlar om att städerna ska kunna uppfylla kraven om god luftkvalitet enligt EU-lagstiftning och att vi ska värna våra barns och allas vår hälsa. Vi vet att många dör i förtid på grund av luftföroreningar. Vi måste sätta tryck på biltillverkare att göra bästa möjliga teknik, och det gör många städer runt om i världen.

Kommunerna får genom miljözonsförslaget en möjlighet att själva införa miljözoner för lätta fordon i städerna. När det gäller de allra mest utsatta gatorna är det rimligt att man ska kunna ha de allra strängaste reglerna så att bara de bilar som inte släpper ut får vara där.

Anf. 30 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Nu handlade min fråga om laddhybrider som alltså körs på el till största delen och ofta köps av människor som bor utanför städerna där det saknas kollektiva trafikmedel och laddstolpar – och den utbyggnaden lär ju knappast vara klar 2022.

Jag frågar igen: Är det rimligt att bilägare som köpt nya laddhybrider, 2018 års modell, ska drabbas kanske redan när bilen bara är fyra år?

Anf. 31 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det är viktigt att stryka under att hela innerstäderna inte ska förbjudas för dieslbilar eller att alla bilar ska försvinna från innerstäderna, utan här ges det möjlighet att inrätta olika zoner. När det gäller de allra mest drabbade gatorna ska kommunerna också kunna ställa krav på den allra högsta standarden på de fordon som trafikerar de gatorna.

Det kommer att vara en indelning mellan bilar som är drivna på gas, som uppfyller Euro 6 och som är laddhybrider.

Extra ändringsbudget och ny möjlighet till uppehållstillstånd

Anf. 32 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Per Bolund.

I dagarna kom den aviserade och något försenade propositionen om en ny möjlighet till uppehållstillstånd för de så kallade ensamkommande som kom hit före hösten 2015, som har fått avslagsbesked och som är vuxna och saknar asylskäl men som man av oförklarliga anledningar ändå vill ska få stanna i landet till en ganska hög kostnad – 700 miljoner innevarande år och totalt 3 miljarder de närmaste två åren.

Min fråga rör egentligen i det här fallet – vi har ju diskuterat sakfrågan flera gånger om – formalian kring detta. Man har nämligen valt att lägga fram det här som en extra ändringsbudget, och det är skarpt reglerat hur man får och inte får göra när det gäller sådana. Jag har svårt att se vad det egentligen finns för skäl att vänta och lägga fram det på det här sättet. Frågan är om det egentligen är förenligt med våra lagar.

Anf. 33 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Det är viktigt att poängtera att det här handlar om en grupp unga som har kommit till Sverige och som på grund av att det var väldigt många som kom under kort tid har drabbats av att det blev långa handläggningstider. Det har gjort att den här gruppen som kom till Sverige när de var minderåriga i många fall har blivit över 18 år och därmed har fått en annan bedömning än vad de skulle ha fått om vi hade haft de handläggningstider som vi har haft historiskt sett.

Regeringen har kommit fram till, och det verkar också finnas stöd i riksdagen för det, att man ska få en chans att prövas i enlighet med de villkor som gällde när man faktiskt kom till landet.

När det gäller budgeteringen har vi principen att vi har en budget på hösten och en ändringsbudget på våren. Men vi har också möjlighet, och den har regeringen använt vid många tillfällen, att göra extra ändringsbudgetar när vi lägger fram politik som också har ekonomisk konsekvens. Det har gjorts vid flera tillfällen och kommer att göras även av kommande regeringar, och det är precis enligt den princip som vi arbetar med när det gäller budgetering.

Anf. 34 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet!

De här personerna är inte minderåriga. De är vuxna och saknar skyddsskäl, och eftersom de inte har skyddsskäl och inte är barn finns det ingen anledning för dem att stanna i landet.

Vi har en reglering som säger att regeringen får, med explicit ett litet undantag, bara lämna ändringsförslag till budgetar vid två tillfällen. Det här har man valt att lägga efter. Att ni bråkar internt i regeringen och inte hinner komma fram i tid till hur ni vill lösa saken kan väl ändå inte vara anledning att frångå våra lagar kring när man får lägga fram en budget och inte?

Anf. 35 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Självklart är det här inom de lagar som vi har när det gäller budgetering. Vi är självklart noggranna med att följa de regler och lagar som vi har satt upp. Regeringen har även vid tidigare tillfällen under den här mandatperioden lagt fram extra ändringsbudgetar. Ett sådant exempel var när vi hittade en bra lösning för Postnord och kunde skapa en långsiktig förutsättning, men det fick ekonomiska konsekvenser, och då hade vi också en extra ändringsbudget för det.

Det här är också en fråga där det har varit viktigt att hitta en lösning. Vi ser att det finns vissa ekonomiska konsekvenser, och då är det självklart att vi också löser det genom en extra ändringsbudget.

Landsbygdspropositionen och Landsbygdskommitténs förslag

Anf. 36 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Bucht.

Det fanns stora förhoppningar på landsbygdspropositionen som vi behandlade i näringsutskottet i dag. Landsbygdskommitténs betänkande innehöll 75 skarpa förslag, och där fanns det en otroligt bred politisk enighet.

Jag hade hoppats att de här förslagen skulle finnas med i landsbygdspropositionen, men tyvärr blev det bara ett litet tomt, rött paket.

I Dagens Samhälle och tidningen Land kunde man läsa att propositionen saknar skarpa förslag, att den känns som ett hån mot våra kommuner sett till ursprungliga löften och uttalade ambitioner och att den är en innehållslös vision. Vem skrev det här? Jo, ett antal socialdemokratiska kommunalråd i Norrland.

Jag vill ställa frågan till statsrådet: Varför valde Socialdemokraterna och statsrådet Bucht att inte ta med de skarpa förslag som fanns i Landsbygdskommitténs betänkande i propositionen för att få fram en landsbygdspolitik som är värd namnet?

Anf. 37 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Tack för frågeställningen, Peter Helander!

Landsbygdspropositionen är en inriktningsproposition, och vi vill binda det övergripande målet med riksdagen. Men vi redovisar där också massvis med konkreta åtgärder. Vi avsätter i budgeten 1,5 miljarder de två närmaste åren och därefter 400 miljoner årligen. Här finns mycket fokus på företagsamhet. Det är 430 miljoner per år för digitalisering av landsbygdsföretag. Det är teknikutveckling för landsbygdsföretag. Det är produktionsutrustning för landsbygdsföretag. Det är bättre finansiering för landsbygdsföretag. Det är kultursatsningar till landsbygden. Det är bredbandsatsningar till landsbygden. Det är fjärrundervisning till landsbygds-skolor. Det är massvis med konkreta åtgärder, och det redovisar vi i propositionen.

Jag tycker att frågeställaren har läst propositionen väldigt dåligt.

Anf. 38 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Jag vill tacka så mycket för svaret.

Jag undrar om statsrådet tycker att hans egna kommunalråd också har läst propositionen dåligt. Har hans egna kommunalråd fel?

Och jag undrar om statsrådet tycker att även vice statsministern har fel. Hon hade en presskonferens dagen före regeringen. Mig veterligen tillhör vice statsministern också regeringen, men hon hade en presskonferens dagen före och sa att "landsbygdspropositionen är mer allmänna skrivningar".

Är det något som kan kallas skarpa förslag?

Anf. 39 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! När det gäller att binda inriktningen i riksdagen är det mer av en allmän skrivning och ett övergripande mål. Men i landsbygdspropositionen redovisar vi massvis med konkreta åtgärder som ska vidtas. Jag nämnde några.

Jag kan även ta upp boende och transporter. Vi gör också satsningar på enskilda vägar, som är väldigt eftersatta ute i svensk landsbygd. Är det också flum och allmänna skrivningar? Tycker Centerpartiet verkligen att satsningen på enskilda vägar är allmänna skrivningar?

Anf. 40 JENS HOLM (V):

Herr talman! Biogas är en fantastisk energikälla. Biogas kan produceras av matrester, avloppsvatten, restprodukter från jordbruket, skogen och så vidare. På så sätt kan vi minska våra utsläpp och rädda klimatet.

Men förutsättningarna för att producera biogas i Sverige är inte bra. Nu har branschen tack och lov enats om en långsiktig biogasstrategi. Och regeringen har tidigare lovat att utreda förutsättningarna för biogasproduktion i Sverige och föreslå långsiktiga styrmedel.

Jag vill därför fråga vice statsminister Isabella Lövin när regeringen tänker återkomma med förslag på långsiktiga förutsättningar för biogasproduktion i Sverige.

Anf. 41 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Jens Holm, för frågan!

Vi har ett mycket ambitiöst gemensamt mål här i Sverige om att nå nettonollutsläpp 2045. Och regeringen har satt som mål att vi ska vara världens första fossilfria välfärdsland.

I ekvationen för hur vi ska övergå till 100 procent förnybar energi ingår naturligtvis biogas. Regeringen har satsat väldigt mycket under den här mandatperioden, och vi ger ett extra stöd i vårändringsbudgeten på 270 miljoner till metangasreduceringsstöd, där biogasen också finns med. Det gör vi för att ge biogasen bättre förutsättningar.

Biogas är en del av ekvationen. Vi måste också se till helheten där förnybara bränslen, elektrifiering och andra sätt att transportera sig kommer att finnas med.

Biogasen kommer att behövas för olika ändamål i Sverige.

Anf. 42 JENS HOLM (V):

Herr talman! De 270 extra miljonerna är väldigt välkomna och är ett av skälen till att Vänsterpartiet stöder statsbudgeten.

Men det behövs långsiktiga spelregler för biogas i Sverige. Vi vet att skattenedsättningen bara gäller i två år till, enligt EU. Och vi har en stor import från Danmark.

Branschen har nu ett eget mål om 15 terawattimmar biogas till 2030. Har regeringen någon målsättning för biogas? Och hur får vi de långsiktiga förutsättningarna?

Anf. 43 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Vi behöver nu lägga ett pussel med de energikällor vi har för att uppnå målet om 100 procent förnybar elproduktion och förnybara drivmedel i Sverige.

Vi har gett stora stöd genom Klimatklivet. Det kommer vi att fortsätta göra, också för biogasen.

Jag instämmer i att vi behöver ta ett helhetsgrepp. Vi behöver också se alla olika delar i ekvationen, så att vi får bästa möjliga utväxling på våra investeringar.

Anf. 44 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Min fråga går också till statsrådet Isabella Lövin.

LSS i allmänhet och den personliga assistansen i synnerhet är satta under stark press av vice statsministerns egen regering. Det beror inte minst på direktiven till den pågående LSS-utredningen, som är starkt kritiserade av oss liberaler men även fler i denna kammare och alla organisationer. Utredningen är bunden till att spara, spara och spara på den personliga assistansen.

Enligt uppgifter i Sveriges Radios *Ekot* i går lyfter statsrådets eget parti nu upp frågan om nya riktlinjer och nya rimliga direktiv i regeringskretsen. Miljöpartiet har suttit tyst i frågan under hela utredningstiden. Jag är glad att omvändningen nu har kommit även om det enbart är fem månaders utredningstid kvar.

Kan vi ingjuta hopp i de tusentals mycket oroliga assistansberättigade?

Anf. 45 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Bengt Eliasson, för frågan!

När det gäller att ha ett väl fungerande stöd enligt LSS är regeringen och Liberalerna helt eniga. Vi måste se till så att den som har behov av stöd verkligen ska få det.

Utredningen har också högt uppsatta mål om självständighet och delaktighet. Grunden för allt detta är att den som ska ha och verkligen behöver stöd ska få det. Det är ett stort och viktigt uppdrag för LSS-utredningen.

Vi kommer inte att försämra lagstiftningen. Det kan jag lova Bengt Eliasson och alla som är i behov av stöd enligt LSS.

Nu har vi det här moratoriet så länge utredningen pågår. Vi får återkomma i frågan.

Anf. 46 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet!

Faktum är att utredningen inte har möjlighet att komma med allt det goda som statsrådet just nämnde. Alla nya reformer och alla utvecklingsinsatser som ska komma, enligt direktiven, ska betalas av just den personliga assistansen. Och det är den som vi menar är kärnan i hela LSS.

Anf. 47 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det finns ett mycket stort engagemang i frågan – med all rätt. Det är en enormt viktig fråga för alla dem som behöver stöd och assistans.

LSS-utredningen har ett viktigt och stort uppdrag. Den ska föreslå hur lagen ska bli tydligare när det gäller delaktighet och självständighet och att den ska vara hållbar över tid. Det är de principerna som vi ser som helt nödvändiga.

Vi kommer inte att försämra lagstiftningen. De som behöver hjälp ska få sin hjälp.

Anf. 48 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Jag tänker låta vice statsministern fortsätta prata om den viktiga frågan om stöd och service till personer med funktionsnedsättningar.

Sedan regeringen i oktober 2016 började tala om att man var beredd att göra nedskärningar på stödet till personer med assistansersättning från staten har precis det genomförts. Jämfört med de prognoser som fanns om de utgifter på området för de behov som hade bedömts finnas blev utfallet för 2016 besparingar på 5 miljarder. För 2017 blev det 4 miljarder, och för 2018 blev det nästan 4 miljarder. För 2019 är beräkningen nu drygt 4 miljarder i besparingar, och den senaste beräkningen för 2020 är 4,5 miljarder.

Min fråga till statsrådet är: Varför är det rätt att göra besparingar på dem som har det största behovet av samhällets stöd?

Anf. 49 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag vill tacka Emma Henriksson för frågan.

Jag tror att Emma Henriksson förstår mycket väl att avsikten aldrig har varit att ta bort stöd från dem som verkligen behöver det. Däremot har det funnits anledning att se över detta, så att våra skattepengar verkligen går till dem som är hjälpbehövande och inte till fusk. Tyvärr har det funnits misstankar om och fall där assistansersättningen har använts på fel sätt. Det finns det fortfarande. Emma Henriksson måste också tycka att det är bra att man ser över det.

Vi satsar mer på assistansstödet just nu.

Det som Emma Henriksson hänvisar till är ett domslut av en självständig domstol. Det är därför vi har fryst de här besluten, tills vi kan komma med vidare besked i frågan, det vill säga när utredningen har kunnat slutföra sitt arbete.

Anf. 50 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Tack så mycket, statsrådet, för svaret!

Den utredning som statsrådet hänvisar till har dock i uppgift att komma med ytterligare besparingar, förutom besparingarna på 20 miljarder som redan har gjorts enligt prognosen och i det utfall som vi redan kan se. Varenda krona av detta kan det väl knappast ligga fusk bakom?

Utifrån vad jag har förstått och utifrån de utredningar som myndigheten har gjort rör det sig om personer med erkända och mycket omfattande behov som inte längre har fått sina behov av assistans tillgodosedda.

Anf. 51 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Emma Henriksson vet ju att de idéer och tankar som har kommit från utredningen om att kringskära behov eller hjälp till de människor som har behov inte är någonting som regeringen ämnar gå fram med. Nu har vi moratoriet så att utredningen kan slutföras. Målet är att den som behöver hjälp ska få hjälp och att skattepengar ska användas på ett korrekt sätt.

Anf. 52 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag vill vända mig till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht och lyfta en fråga som oroar en massa människor i Sverige.

SOM-institutet har gjort en mätning som visar att 55 procent av svenskarna är mycket oroliga för ökad antibiotikaresistens. Det är fler än de som oroar sig för till exempel organiserad brottslighet eller ökande främlingsfientlighet.

Oron är allt annat än grundlös. Bara förra året var fler än 15 000 anmälda fall av infektioner i Sverige orsakade av resistenta bakterier.

Min fråga till landsbygdsministern i dag blir: Vad gör regeringen i kampen mot antibiotikaresistens?

Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Tack för frågeställningen!

Antibiotikaresistens är en av de globala stora hälsoutmaningarna. Sverige har en lång tradition av att jobba med de här frågorna. Redan på 80-talet började vi att jobba med att begränsa användningen av antibiotika. Vi i Sverige har den lägsta användningen av antibiotiska inom EU.

Vi jobbar hela tiden för att EU-reglerna ska skärpas på det här området. Vi driver på i EU och internationellt, och det är viktigt att vi gör det. Dessa bakterier struntar i gränser och rör sig över gränserna. Man kan inte jobba bara nationellt med detta.

Vi har också antagit en ny strategi för antibiotikaresistens och gett Folkhälsomyndigheten ett uppdrag att samordna insatserna när det gäller antibiotika hos både människor och djur. Det är väldigt viktigt arbete som vi måste fortsätta att driva på.

Anf. 54 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Regeringen är alltså mycket aktiv. Precis som landsbygdsministern säger är antibiotikaresistensen ett globalt problem. Varje år dör minst 700 000 människor världen över på grund av resistens mot olika mediciner.

I djur- och fiskeuppfödningar används årligen många tiotusentals ton antibiotika. Det framstår som helt orimligt. Det finns fortfarande många länder där det är alltför enkelt att som privatperson få tag i antibiotika.

Vad gör vi konkret?

Anf. 55 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Bland annat pågår det nu en diskussion inom EU om en förordning om veterinärmedicinska läkemedel. Där trycker vi på för att man inte ska få ge antibiotika förebyggande till grupper av djur. Det är ett exempel.

Vi trycker också på, och har kommit långt i det arbetet, för att EU-kommissionen ska ställa krav när man ingår handelsavtal med tredje land. Antibiotikafrågorna ska hanteras där för att begränsa användningen i andra länder.

Anf. 56 LORENTZ TOVATT (MP):

Herr talman! Min fråga går till vice statsminister och klimatminister Isabella Lövin.

Sverige har nu antagit världens mest ambitiösa klimatlag. En förlaga och inspirationskälla till denna lag var Storbritannien. Det som var så slående med Storbritanniens klimatlag var att den hade ett väldigt starkt stöd. Näringsliv, fack och hela samhället ställde sig bakom den här lagen.

Det som är spännande nu är att vi kan se samma utveckling här i Sverige. Sedan lagen antogs går nu bransch efter bransch fram och säger att de ska bli fossilfria. Så sent som för två dagar sedan gick nio branscher ut och presenterade sina färdplaner för att bli helt fossilfria.

Det här är naturligtvis en jättechans för Sveriges konkurrenskraft, export och för att bli först i världen med att ställa om och skapa ett fossilfritt välfärdssamhälle.

Min fråga till klimatminister Isabella Lövin är: Vad gör regeringen för att ta emot den positiva känsla som finns i näringslivet?

Anf. 57 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Lorentz, för frågan!

Jag är enormt stolt över det samarbete som regeringen och hela Sverige har mobiliserat kring de ambitiösa klimatmålen.

För två dagar sedan hade jag äran att tillsammans med näringsminister Mikael Damberg ta emot nio handlingsplaner för så tunga sektorer i svenskt näringsliv som gruv, stål, byggnads, åkerinäringen, cement, betong, skog och dagligvaruhandeln. Dessa har nu tack vare regeringens initiativ Fossilfritt Sverige gjort sina egna färdplaner för fossilfrihet till 2045. Det är världsunikt med ett sådant samarbete mellan regeringen och näringslivet.

Vi kan nu tillsammans med stabila förutsättningar göra Sverige till världens första fossilfria välfärdsland.

Anf. 58 LORENTZ TOVATT (MP):

Herr talman! Tack för svaret, Isabella Lövin!

Det är inspirerande att många av dessa branscher självmant vill gå framåt. Många av dem efterfrågar även stöd från det offentliga, från politiken. Inte minst den tunga industrin har stora tekniksprång att göra. När industrin själv säger att den vill bli fossilfri, vad tänker regeringen göra för att bistå i det arbetet och hjälpa den tunga industrin på traven?

Anf. 59 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att industrin efterfrågar stöd från staten. De tekniksprång som stålindustrin eller cement- och betongindustrin måste göra kräver en hel del innovation och kostnader för pilotanläggningar och liknande.

Regeringen har avsatt 300 miljoner kronor om året fram till 2040 för dessa tekniksprång. Jag hoppas också att andra partier här i riksdagen kan ställa sig bakom detta. Industrin efterfrågar förutsägbarhet, och då kan man inte rycka undan stöden efter nästa val.

Anf. 60 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Min allianskollega Peter Helander ställde tidigare en fråga om den landsbygdsfientliga politik som regeringen för. Jag vill följa upp detta genom att ställa en fråga om landsortsbiograferna.

Sveriges Radio P1 rapporterade – efter det att satsningen i vårbudgeten på 15 miljoner till biografer hade offentliggjorts – att det var kompensation för de ingrepp som regeringen hade gjort i filmpolitiken.

I ett skriftligt meddelande från kulturministern säger hon att det inte finns några krav på matchning eller medfinansiering i denna satsning. Men i Svenska Filminstitutets stödförordning krävs det att halva satsningen ska medfinansieras eller självfinansieras. Vems ord gäller, Filminstitutets eller kulturministerns?

Anf. 61 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Cecilia Magnusson, för frågan!

Den här regeringen har lagt om svensk filmpolitik efter flera år av mer eller mindre haverier där centrala parter för att främja svensk film hoppade av förhandlingarna. Det fanns inte någon ordning och reda. Från dag ett bestämde vi oss för att skapa ordning och reda och goda förutsättningar för svensk film. Vi ville se till att de som gör film får sitta med runt bordet och besluta om hur filmen ska utvecklas, och det har vi gjort.

Inom det här stödet har vi också arbetat fram särskilda satsningar på landsbygdsbiografer. Vi vill ha mer kultur till fler i hela vårt land. Först har vi särskilt öronmärkta pengar på 25 miljoner, och nu har vi lagt in ytterligare 15 miljoner. Dessa pengar kommer väl till gagn, och de senaste siffrorna visar också att antalet biografer i vårt land har ökat.

Anf. 62 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Tyvärr är det väldigt lite fakta i det som kulturministern säger. Landsortsbiografer har lagts ned. Flera landsortsbiografer står på ruinens brant på grund av att den tredubblade biografmomsen urgröper deras förutsättningar att verka.

Nu kastar man in 40 miljoner kronor, men det stödet kräver medfinansiering eller egenfinansiering. Hur ska dessa biografer klara av detta?

Anf. 63 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Det är anmärkningsvärt att en politiker som företräder en kulturpolitik som vill fullkomligt urgröpa all den satsning som den här regeringen har gjort försöker tala sig varm för biograferna, filmen och konsten i vårt land. Vad vi gjort är att öka kulturbudgeten till att bli den största i vårt lands historia. I detta finns särskilda satsningar på film och på biografer.

Anf. 64 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet och biståndsminister Isabella Lövin.

Regeringen vill nu ge amnesti till 9 000 män utan skyddsskäl så att de får stanna i Sverige. Många av dem har ljugit om sin ålder och är inte alls barn.

Samtidigt finns det miljontals barn på flykt runt om i världen. En stor del av dem har ingen möjlighet att alls gå skolan. Inom Unicef talar man om a lost generation, en förlorad generation. Även situationen i södra Afrika är akut, och barn svälter på grund av resursbrist.

Min fråga till biståndsministern är: Är det verkligen en rimlig prioritering att satsa 2,9 miljarder, som regeringen vill göra under två år, på ensamkommande män? Dessa pengar skulle kunna hjälpa 10 miljoner flyktingbarn att få skolmaterial. Är det här verkligen en rimlig prioritering?

Anf. 65 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Den här regeringen har gjort att 1 procent av bruttonationalinkomsten går till bistånd. Det gör oss helt enastående i världen.

Vad Julia Kronlid nu målar upp är ett falskt dilemma. Det behövs länder som står upp för flyktingars rätt att få en fristad. Det behövs också länder som hjälper på plats. Sverige har gjort och gör båda dessa saker.

Över 65 miljoner människor är på flykt i världen. Alldeles för få länder tar ett solidariskt ansvar och tar emot dessa människor. Det finns också alldeles för få länder som ger tillräckligt i bistånd. Sverige gör båda dessa saker. Vi får beröm av FN:s generalsekreterare för att vi gör precis dessa båda saker, vilka resten av världen också borde göra.

Anf. 66 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Biståndsministern talar om att flyktingarna ska ha rätt att få en fristad. Jamen tänk om det inte handlar om flyktingar, utan om människor som saknar skyddsskäl? Vilka signaler ger det om människor som kommer till Sverige får stanna på felaktiga grunder och regeringen satsar stora pengar på det? Under två år satsas 2,9 miljarder.

Samtidigt satsar man, enligt min mening, alldeles för lite pengar på flyktinghjälp inom biståndet. Sverigedemokraterna vill öronmärka 10 miljarder för flyktinghjälp i närområdet. Det gör inte regeringen.

Anf. 67 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! För det första har Sverigedemokraterna som uttalat mål att ha 0,7 procent av bni i bistånd. Ni har alltså mindre i bistånd än vad vi har.

För det andra måste det finnas en rättssäkerhet i prövningen av asylskäl. De långa handläggningstider som har drabbat dem som kom hösten 2015 innebär att vi inte kan leva upp till EU:s asylprocedurdirektiv. De har fått vänta i mer än 15 månader på att få sin sak prövad. Därmed anser regeringen att det finns fullgoda skäl till att bevilja den här gruppen en chans att stanna.

Anf. 68 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Förra veckan var ca 90 skogshuggare här i riksdagen på Skogens dag, som Kristdemokraterna anordnade. Sverige har ca 330 000 enskilda skogsägare. Många känner en stor osäkerhet på grund av myndigheters agerande runt om i landet. Det handlar om nyckelbiotoper där markägare känner sig helt maktlösa. De känner att äganderätten är i fara.

Det görs inventeringar, och markägare som har fin och välkött skog väljer nu att avverka den innan det – så som de upplever det – är för sent. För när marken väl har blivit klassad som nyckelbiotop är det kört. Man får inte avverka en enda pinne av den egna marken. Nyckelbiotoper har blivit en hämsko.

Jag och andra har flera gånger påtalat detta bekymmer, som många skogsägare känner, för landsbygdsministern. Varför händer ingenting?

Anf. 69 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Tack för frågan!

Låt mig först slå fast att äganderätten är skyddad i grundlag. Den ifrågasätter den här regeringen inte på något sätt. Vad gäller skogsvårdslagen sattes den på plats av den förra regeringen. Låt mig också säga att om den lagen står i konflikt med äganderätten är vi beredda på att ändra på just den lagstiftningen.

Vad gäller nyckelbiotopsinventeringen handlar det inte om något förbud. Men det finns en FSC-märkning där branschen har kommit överens om att man inte ska avverka i områden som har fått denna märkning. Staten säger alltså inte att det finns ett förbud här.

Anf. 70 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Bekymret är att många inte upplever att det här är något bra, utan tvärtom. Många upplever att det är en hämsko och att äganderätten är i fara. Många har som sagt stora bekymmer med myndigheter som tar stora anspråk på deras mark.

En annan fråga jag tänkt på är att regeringen ofta talar om det nationella skogsprogrammet. Många väntar på det. När tänker regeringen ta fram det?

Anf. 71 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Regeringen jobbar mycket intensivt med det nationella skogsprogrammet. Jag hoppas att jag kan lägga fram ett sådant innan mandatperioden är slut.

När det gäller äganderätten tar jag det en gång till: Den är icke ifrågasatt av regeringen, utan vi värnar den. Den är grundlagsfäst. Det finns alltså ingen tvekan om det.

Angående nyckelbiotopsinventeringarna har staten inte bestämt att man inte får avverka där. Men har man däremot en FSC-märkning har branschen kommit överens om detta.

Anf. 72 GUNILLA CARLSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke. I går presenterade pressfrihetsorganisationen Reportrar utan gränser sitt pressfrihetsindex över världens länder. Det visar en ökad fientlighet mot journalister och medier runt om i världen. Politiker visar öppet förakt mot journalister och medier.

Fyra av de fem länder som har tappat mest i årets ranking ligger i Europa. Europa har tidigare alltid varit en bastion för pressfrihet men är i dag den världsdel där det går snabbast nedåt jämfört med andra delar i världen. Sverige behåller sin andraplats, vilket är jättebra. Men jag har ändå en fråga till ministern:

Vad tänker regeringen och kultur- och demokratiministern att man kan och bör göra för att påverka denna oroande utveckling dels i EU-sammanhang, dels gentemot de nordiska länderna? Finland har ju tappat rejält.

Anf. 73 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Tack, Gunilla Carlsson, för en angelägen fråga!

Pressfriheten är hotad i världen. Det är en utveckling som vi med tydlighet har kunnat se i vårt Europasamarbete och förstås även i de utblickar över världen som regeringen hela tiden har. Men jag är precis som Gunilla Carlsson också orolig för hur vi ska kunna värna och stärka vår pressfrihet och våra journalisters möjlighet att utföra sitt viktiga demokratibärande uppdrag.

Det är nämligen så här i Sverige: Hoten mot journalister har under de senaste åren ökat markant. Detta är allvarligt, för det bidrar också till att journalister inte vågar göra sitt jobb. De vågar inte undersöka de mest angelägna frågorna eller granska sådana som mig, som ska granskas utan och innan.

Därför behöver vi säkerställa att det finns ett tydligt system där vi jobbar både med rättsstaten, polisen, så att det finns resurser där och med förebyggande insatser. Även mer kunskap behövs. Detta gör vi nu. Vi satsar miljoner på detta.

Anf. 74 GUNILLA CARLSSON (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag tycker att det är jättebra att regeringen och kultur- och demokratiministern är så tydliga i de här frågorna. Sverige ligger på andra plats, vilket är fantastiskt och bra, men dessa hot finns ju även mot svenska journalister och medier. Hur kan vi använda det som vi gör i Sverige vid våra kontakter med politiker i exempelvis de europeiska länderna i EU-sammanhang?

Anf. 75 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag menar att vi kan göra mycket. Vi ska först och främst sträva efter att vara nummer ett. Vi ska vinna över och slå Norge även här.

Vi i Sverige behöver dock även tänka på hur vi beter oss mot varandra, så att vi inte bidrar till det hätska klimat som bland annat finns i sociala medier. Det är en av de kanaler som används mest när journalister hotas. Vi måste också vara väldigt tydliga och markera när vi möter motstånd eller en retorik som är hatisk mot journalistiken och de fria mediernas möjligheter.

Lagstiftning om lokala ordningsvakter

Anf. 76 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

Polisbristen och otryggheten är på riktigt. Sverige har den lägsta polis-tätheten på över tio år. Människor känner sig alltmer otrygga, och det finns det tyvärr fog för. Då räcker det inte ens med fler poliser, som Moderaterna föreslår.

Häromdagen var det ett inslag på radio om lokala ordningsvakter, som i dag finns i 54 kommuner, bland annat Uppsala. Det har varit en riktig framgång i Uppsala. Uppsala kommun har tillsammans med Polismyndigheten ansökt om en ny period och ett lite större område.

Tyvärr har Polismyndigheten nu beslutat att dra ned på området i stället för upp. Motiveringen synes vara att det har skett för få ingripanden, vilket just var poängen.

Min fråga till statsrådet är därför: Är regeringen beredd att titta på ytterligare lagstiftning för att öka möjligheten till lokala ordningsvakter?

Anf. 77 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Jessika Roswall för frågan.

Regeringen satsar 2 miljarder kronor extra på polisen i år. Sammanlagt fram till 2020 satsar vi 7,1 miljarder. Vi har fördubblat antalet antagna till polisutbildningen jämfört med alliansregeringens period. Vi öppnar också nya utbildningsplatser i Malmö och Västsverige.

Det är väldigt viktigt att vi har goda resurser till polisen. Men det är också väldigt viktigt att vi jobbar förebyggande, så att de som är i riskzonen för att falla in i brottslighet ska fångas upp innan de kommer dit. Vi har en lång rad åtgärder för att göra detta. Vi stärker skolor, fritidsgårdar, socialtjänst och annat. Det finns många sätt att arbeta förebyggande.

Ordningsvakter är mer en lokal fråga.

Anf. 78 JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret, eller vad jag nu ska kalla det. Det var kanske inte riktigt ett svar. Det är inte bara en lokal fråga, utan det är lagregler som styr detta.

I inslaget framgick det att människorna var väldigt nöjda, att ordningsvakterna var nöjda, att den lokala polisen var nöjd och att kommunerna brett över partigränserna var nöjda. Men här ser vi att lagstiftningen inte räcker, eftersom den sätter begränsningar.

Min fråga är återigen om regeringen avser att titta på en tydligare lagstiftning vad gäller möjligheten till lokala ordningsvakter.

Anf. 79 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det är naturligtvis oerhört viktigt att människor ska känna sig trygga i sin vardag och att barn och ungdomar inte ska behöva bevittna skjutningar eller våldsdåd i sin närmiljö. Det är det övergripande mål som regeringen jobbar mot. Vi har avsatt enormt mycket resurser för att få en lugnare närmiljö och säkrare och tryggare områden för människor i de speciellt utsatta områdena. Det kommer vi att fortsätta göra.

Det är för tidigt att uttala sig i frågan.

Läraryrket och konsekvenserna av nytt förslag om uppehållstillstånd

Anf. 80 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Även min fråga går till statsrådet Isabella Lövin. Den gäller de 9 000 ensamkommande som en av regeringens propositioner riktar sig mot. Ifall de "har för avsikt" att studera på gymnasienivå får de stanna. Nu är fallet att troligen ingen av dem har gymnasiebehörighet över huvud taget. De kommer därför att hamna inom yrkesutbildningen, det vill säga under vuxenutbildningen, som är en kommunal fråga. Där finns det varken platser, pengar eller personal att tillgå.

Vi har i dag i Sverige ett skriande behov av lärare på alla nivåer. Vår fråga tänker statsrådet skramla fram de 500 ytterligare lärare som vi skulle behöva och som borde vara utbildade och lämpliga att ta hand om de här 9 000 personerna?

Nej, herr talman, det här funkar inte. Låt oss hoppas att Moderaterna tar sitt förnuft till fånga, röstar på Sverigedemokraternas förslag och förpassar regeringens förslag dit där det hör hemma – till papperskorgen. Så mycket värt är det i vår värld.

Anf. 81 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Stefan Jakobsson för frågan.

Den här gruppen, som kom till Sverige under hösten 2015 och fick vänta längre på att få sin sak prövad än de 15 månader som EU:s asylprocedurdirektiv säger är rimligt, har rotat sig i Sverige. De har familjer som bryr sig om dem. I många fall går de redan i skolan och har väldigt bra skolresultat. Det finns i dag goda möjligheter till att de som nu får chansen att stanna i Sverige om de går en utbildning kommer att bli en tillgång för det svenska samhället. Det här är ungdomar som verkligen vill etablera sig, vill stanna här, vill utbilda sig och vill få en chans till en tryggare värld. Jag är väldigt glad att regeringen nu ger dem möjlighet att göra det, med tanke på att de har haft så höga förhoppningar och varit här så länge. Annars vore det bortkastat.

Anf. 82 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Vi hör att de vill, vill och vill. Men de vill inte uppge vilka de är, och de vill inte uppge sin riktiga ålder. Där har vi ett problem redan från början.

För att korrigera statsrådet: Vi lägger 0,98 procent av bni i biståndsramen, inte 0,7. Vi lägger till och med 250 miljoner mer än regeringen i faktiskt bistånd. De siffror som statsrådet stod och pratade om här tidigare

med min kollega Julia Kronlid är faktiskt tre år gamla. Vi kanske inte ska stå inför ungdomarna här ett valår och dra fake news inför allihop.

Prot. 2017/18:105
26 april

Frågestund

Anf. 83 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Sverigedemokraterna lägger 0,98 procent på bistånd i år och de kommande tre åren. Men i er budget skriver ni att er målsättning är att ha 0,7 procent i bistånd. Jag kallar inte det för fake news.

När det handlar om att ta ansvar och ha en solidarisk ansats gentemot sin omvärld skulle jag inte säga att Sverigedemokraterna precis är det lysande exemplet. Människor behöver stöd, oavsett var de bor.

Strategi för global jämställdhet

Anf. 84 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

Utmaningarna mot kvinnors och flickors rättigheter är i dag många: krig, konflikter, sexuellt våld, auktoritära ledare och stater som tar sig rätt att bestämma över kvinnors och flickors kroppar, valmöjligheter och utrymme i samhället.

Nu har Socialdemokraterna och Miljöpartiet i regeringen antagit en ny strategi för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2018–2022. Vad gör det för skillnad i världen? Vilka är de viktigaste prioriteringarna och de viktigaste åtgärderna?

Anf. 85 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Maria Andersson Willner för frågan. Vi antar nu en helt ny strategi som inriktar sig på jämställdhet på global nivå. Det beror på att vi ser ett väldigt starkt motstånd mot de framsteg som har gjorts på global nivå för kvinnors rättigheter och kvinnors möjlighet att utveckla sig. Exempelvis ifrågasätts kvinnors rätt att bestämma över sina kroppar och sin sexuella och reproduktiva hälsa.

Det läggs 1 miljard kronor till år 2022. Det handlar om att stötta kvinnoorganisationer. Det handlar om att skydda kvinnorrättsaktivister. Det handlar också om att stödja forskning och datainsamling som är könsuppdelad, så att länder har mycket lättare att se hur skillnaderna ser ut mellan flickor och pojkar och mellan män och kvinnor. Därmed kan man också ta rätt beslut och rikta resurserna dit där de behövs mest för att stödja kvinnor. Det här stöder också mäns och pojkars deltagande i jämställdhetsarbetet.

Anf. 86 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Nyligen genomfördes Stockholm Forum on Gender Equality. De jag har pratat med var väldigt positiva till konferensen med dess tydliga fokus på konkreta åtgärder. Vad vi behöver är just konkreta åtgärder och tydliga politiska ställningstaganden. Vad tar du med dig från konferensen, statsrådet?

Anf. 87 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Stockholm Forum on Gender Equality var en stor framgång, med över 500 deltagare från hela världen. Det fanns deltagare från regeringen men också kvinnorrättsaktivister och andra som nu inspireras av Sveriges feministiska utrikespolitik. Nu har även Kanada en feministisk utrikespolitik. Man börjar prata om de här frågorna på ett helt nytt sätt, där man alltid ska väga in kvinnors roll i utrikespolitiken och i samhället när man pratar om utrikespolitik.

Åtgärder för minskad regelbörda för lantbruksföretag

Anf. 88 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Vi moderater tror på svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion. Detta är näringar som har potential att bidra till många fler jobb och ökad ekonomisk tillväxt. För att potentialen ska tas till vara behöver dock konkurrenskraften för hela den svenska livsmedelskedjan stärkas. Livsmedelsstrategins övergripande mål fokuserar på just konkurrenskraften och ökad produktion.

Tyvärr har regeringen inte lyckats vidta eller egentligen ens presentera några rejäla konkreta åtgärder för att förverkliga målet. Vad som behövs är åtgärder som sänker kostnader för jordbruket. Skatter och avgifter behöver sänkas men också kostnader på grund av regelkrångel, administration och särkrav.

En färsk rapport från SLU visar att antalet lagkrav som rör lantbruksföretagen har ökat med 120 procent de senaste 20 åren. Mot den bakgrunden måste jag fråga landsbygdsministern: Vilka konkreta åtgärder vidtar eller planerar regeringen att vidta för att lätta på jordbrukets regelbörda?

Anf. 89 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Tack för frågan!

Vi har fastställt en nationell livsmedelsstrategi här i kammaren i bred enighet. Efter det har regeringen anslagit 1 miljard kronor till åtgärder för att uppnå livsmedelsstrategins mål, som handlar väldigt mycket om att öka vår livsmedelsproduktion.

Vi har igång drygt 40 olika åtgärder för att just öka produktionen. Många av åtgärderna är riktade till primärproduktionen och många till livsmedelsindustrin. Det är en exempellös stor exportsatsning som vi just nu jobbar med som är på 48 miljoner för att få svenska livsmedel ut på en ny marknad.

Regeringen har i dag fattat ett beslut om att gå in med 50 miljoner för att stimulera ekologisk livsmedelsproduktion. Det är någonting som är bra för primärproduktionen som får en bättre lönsamhet.

Anf. 90 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag konstaterar att landsbygdsministern inte gav ett konkret exempel på vad man gör för att röja upp i regeldjungeln. Svenska lantbrukare behöver bättre förutsättningar och inte bara riktade stöd.

Det är inte politikens uppgift att styra om svenska konsumenter ska köpa ekologiska eller konventionellt producerade livsmedel. Regeringen måste komma med förslag som röjer i regelbördan.

Moderaterna har lagt fram ett batteri av förslag. Det handlar till exempel om ett målstyrt miljö- och djurskydd, lättnader i plan- och byggreglerna och inte minst färre särregler.

Prot. 2017/18:105

26 april

Frågestund

Anf. 91 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Ledamoten är mycket väl medveten om att regeldjungeln som han talar om är utifrån den gemensamma EU-politiken vi har. Den här programperioden lades fast och förbereddes av den förra regeringen.

Den här regeringen har från första dagen börjat jobba med den nya programperiod som kommer att träda i kraft 2021. Det handlar om att förenkla, få bort alla onödiga regler och ta bort all byråkrati. Vi har också börjat få EU-kommissionens öra för det.

Stöd till oppositionspolitiker i andra länder

Anf. 92 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Demokrati och mänskliga rättigheter är på stark tillbakagång i vår värld. Ansvarsfulla politiska partier och politiker är en förutsättning för att demokratin slutligen ska få fäste.

Vi kristdemokrater värnar demokratibiståndet och inte minst det som kanaliseras via partianknutna organisationer som ofta har ett unikt och förtroligt samarbete med systerpartier i nya demokratier och diktaturer. Vi ser dock inga tecken på att regeringen gör detsamma. Tvärtom kommer enligt nya riktlinjer systerpartistödet som vi känner det i dag att delvis försvinna.

Därför vill jag veta: Vilka ambitioner har regeringen egentligen för stödet till världens oppositionspolitiker? Ministern talade sig precis varm om den stora satsningen på kvinnor inom ramen för den feministiska utrikespolitiken. Men inte en enda gång nämndes kvinnliga politiker och stödet till dem.

Anf. 93 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Sofia Damm, för frågan!

Det partianknutna biståndet har utvärderats ett antal gånger av Statskontoret och olika bedömare som har sett att det finns utrymme för förbättring av effektiviteten i det partianknutna biståndet. Det ska följa samma höga standard som resten av biståndet så att det verkligen stöder demokratikrafter på bred basis och de demokratiska institutionerna i våra samarbetsländer på ett bra sätt.

Därför ser vi över strategin för de partianknutna organisationernas biståndsverksamhet så att vi garanterar att kvaliteten håller den standard vi förväntar oss och att partierna verkligen går åt samma håll.

Anf. 94 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Tack så mycket för svaret!

Det är väldigt mycket inom svenskt bistånd där det finns utrymme för förbättring. Självklart ska det alltid granskas och bli bättre.

Alliansregeringen betonade vikten av detta stöd just som komplement till det viktiga stödet till civilsamhället. Ingen kommer att rösta på en civilsamhällesorganisation. Vi behöver ansvarsfulla politiker.

Jag beklagar att ni ser ut att göra förändringen. Jag vill därför kontrollera: Hur kommer vi i riksdagen att involveras i det fortsatta arbetet med att i så fall förändra PAO-riktlinjer?

Anf. 95 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Regeringen har ansvar för hur biståndet utformas. Vi har utifrån de utvärderingar som har gjorts sett skäl till att se till att det bistånd som betalas ut till de partinära organisationerna ska bedömas av en samlad organisation så att vi ser till att vi verkligen stöder de allmänna politiska och demokratiska principer som behövs.

Uppföljning av regler om räntetak för snabblån

Anf. 96 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till konsumentminister Per Bolund.

Snabblån och så kallade sms-lån är ett stort problem i samhället. Det är en liten summa, ofta kanske ett par tusen kronor. Men det kan också vara ett par tusen procents ränta. Det springer snabbt iväg när man sedan ska betala tillbaka. De som inte redan har problem riskerar att få problem när de tagit de här lånen. De som tjänar pengar på lånen är oseriösa företag.

Nu kommer äntligen förslag om räntetak och kostnadstak på lånen och också regler om att inte ha så aggressiv marknadsföring av lånen. Jag vill fråga: Hur följer vi nu upp och ser till att det följs i praktiken så att konsumenterna vet sina rättigheter och att vi kan sätta dit de företag som inte sköter sig?

Anf. 97 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Tack, Hillevi Larsson, för en väldigt viktig fråga!

Snabblånen – eller sms-lånen, som det hette tidigare – har varit ett snabbt växande fenomen i Sverige. Det första företaget kom 2006, samtidigt som den borgerliga regeringen tillträdde. Under åtta år hände det tyvärr ingenting på det området, utan man såg marknaden bara växa och växa.

Regeringen har sett till att vi nu får en reglering. Vi får ett räntetak på högst 40 procents ränta utöver statslåneräntan, vilket är en kraftig sänkning av nivåerna, och också ett kostnadstak så att man aldrig behöver betala mer än motsvarande samma summa som man har lånat. Ett lån på 1 000 kronor kan till exempel aldrig kosta mer än 2 000 kronor. Det skyddar konsumenterna, som ofta är väldigt sårbara.

Reglerna kommer att vara otroligt viktiga för att få ordning på marknaden. Men självklart måste vi också se till att våra myndigheter har resurser och uppdrag. Där har vi gett Konsumentverket i uppdrag att till exempel granska marknadsföringen och även Finansinspektionen att ha en granskning av dessa företag så att de verkligen sköter sig enligt de regler vi nu sätter upp. Vi ska helt enkelt skydda oss konsumenterna från att ingå väldigt dåliga ekonomiska avtal.

Anf. 98 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Regeringen har också kommit med förslag som innebär att det är lättare att få skuldsanering. Det betyder att man får en andra chans om man är överskuldssatt och inte kan betala sina skulder. Det har lett till att ansökningar om skuldsanering har fördubblats.

Det är väldigt bra. Men jag tror att detta är ännu viktigare. Här handlar det om att förebygga att man hamnar i skuldfällan och hos Kronofogden. Jag hoppas verkligen att vi kan gå vidare på det området. Det är jätteviktigt.

Anf. 99 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Detta är en väldigt stort individuellt problem. Människor som hamnar i skuld får stora sociala och även hälsomässiga svårigheter, och det drabbar även anhöriga. Det är också ett samhällsproblem. Människor kan inte ta del i ekonomin, planera sin framtid och bosätta sig på det sätt de vill, och det kostar väldigt mycket pengar för samhället.

Jag är därför glad över att nu både minska inflödet av dem som blir skuldsatta och också hjälpa människor ur skuldsättning. Vi ser glädjande nog hur antalet skuldsatta i Kronofogdens register nu äntligen minskar. Vi är på rätt väg.

Översyn av terrängkörningslagen

Anf. 100 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag har en fråga till landsbygdsministern.

Vi är rätt många som bor norr om Dalälven som tycker om friheten att kunna åka skoter. Jag är säker på att landsbygdsministern, som bor i Norrbotten, också delar den glädje som det innebär att kunna ta skotern och åka ut och åka.

Regeringen har i veckan tillsatt en utredning där man ska se över terrängkörningslagen. Vi vet historiskt under den här mandatperioden att när regeringen har gjort någonting som har med motorfordon att göra har det snarast varit negativt. Vi hörde här tidigare om miljözoner och kilometer-skatt, och vi har sett skatthöjningarna på drivmedel och allting. Det är klart att det finns många skoterägare som är oroliga.

Jag skulle vilja veta hur landsbygdsministern ser på den här utredningen. Vad är det som behöver förändras och förtydligas? Det vore klargörande med ett svar från statsrådet.

Anf. 101 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Den här frågan ställs till fel statsråd. Jag har inte hand om de här frågorna. Däremot kan jag säga att jag väldigt gärna kör skoter, och jag vet att väldigt många norr om Dalälven också väldigt gärna kör skoter. Dessutom vet jag att många andra kommer upp till de norra delarna av vårt land och kör skoter.

Jag kan inte detaljerna kring den här utredningen, men det är klart att det finns en anledning till att man ser över detta. Det finns problem med skoterkörning. Allt är inte bara tjuvning. Det känner jag också till. Det körs sönder ganska mycket planteringar, inte av dem som normalt tycker om

att köra skoter, men det finns friåkning i fjällvärlden som ställer till väldiga problem, inte minst för renskötelsen.

Det finns nog anledning att se över detta, men jag kan tyvärr inte gå in i detaljerna eftersom det inte är mitt område.

Anf. 102 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag förutsätter att statsrådet följer medierna i Norrbotten. Det pågår ju en debatt nu där partier i Sametinget till exempel vill ta över kontrollen och tillsynen över skoterkörning i vissa områden. Det står också i utredningsdirektivet just att man ska titta på en effektiv tillsyn.

Det vore intressant att höra landsbygdsministrarnas uppfattning om det är så att man avser att lägga ut till exempel tillsyn på vissa renskötare.

Anf. 103 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag tror inte att vi ska spekulera i någonting sådant i det här läget, utan låt nu utredningen titta på det här.

Det handlar givetvis om att komma till rätta med sådan körning som är helt obefogad och som också förstör mycket för näringarna där uppe. Det är viktigt att komma åt det. Det handlar inte om den normala körningen uppe i Norrland och inte heller om dem som kommer på besök. Det fungerar oftast väldigt bra.

Arbetet inom ramen för Industriklivet

Anf. 104 MARIANNE PETTERSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Isabella Lövin.

Sverige ska ha minskat sina utsläpp med 85 procent senast 2045. Det har denna riksdag beslutat. Stefan Löfven sa i sin regeringsförklaring att han vill att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland.

I budgeten för i år lanserade regeringen Industriklivet, en satsning där den tunga industrin kan få stöd för projekt som går mot fossilfrihet. Min fråga är: Har arbetet kommit igång, och hur har intresset från industrin varit?

Anf. 105 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Marianne Pettersson, för frågan! Svaret är att arbetet har kommit igång mycket bra, och industrin har tagit emot det här stödet med öppna armar. Det är precis det här de efterfrågar.

Som jag sa tidigare som svar på en annan fråga är industrin i dag orolig för en enda sak, och det är att det inte nödvändigtvis finns en långsiktighet och en kontinuitet i det här stödet, eftersom det finns partier på andra sidan blockgränsen som inte vill fortsätta. I alla fall har de inte budgeterat för ett fortsatt stöd.

Vad vi behöver göra är att hjälpa vår industri att göra de tekniksprång som de behöver för att bli koldioxidneutrala. Stålintustrin är redan på gång. SSAB tillsammans med Vattenfall och LKAB har nu fått de första pengarna för ett pilotprojekt som handlar om att starta en ståltillverkning där man inte använder kol utan vätgas. Detta kan bli en världsunik teknologi, och det här är någonting som gör att vi tillsammans i Sverige verkligen kan värna även om vårt näringsliv.

Anf. 106 MARIANNE PETERSSON (S):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Har regeringen några andra åtgärder för att stötta industrin för att nå målet till 2045?

Anf. 107 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Inte minst statsministern har ända sedan vi tillträdde startat samverkansprogram och tagit en rad olika initiativ tillsammans med näringslivet för att lyssna in vilka frågor som är viktiga för att näringslivet ska kunna ställa om.

Vi har exempelvis ett projekt med elektromobilitet där vi kan hjälpa transportsektorn – även de tunga transporterna – att ställa om till elfordon.

Export av klimatsmart teknik

Anf. 108 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Isabella Lövin.

Som riksdagsledamot från Stockholmsregionen har jag besökt Hammarby Sjöstadsverk under mandatperioden. Det ligger i anslutning till Henriksdals reningsverk i Nacka. Anläggningen är en ledande FOU-anläggning inom vattenreningsteknik. Den drivs av IVL, Svenska Miljöinstitutet och KTH och används både för nationella och internationella projekt.

Ett av deras projekt syftar till att minska utsläppen av växthusgaser från hantering av avloppsvatten och avloppsslam. Det låter kanske inte så innovativt och sexigt, men tekniken som används är avancerad och har stor effekt. Den är också exporterbar.

Herr talman! Då regeringen som helhet har ett exportansvar vill jag fråga statsrådet vad som görs för att hjälpa svenska företag att exportera svensk teknik som minskar utsläppen av växthusgaser.

Anf. 109 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Mathias Tegnér, för frågan! Att vi ska ställa om till att bli världens första fossilfria välfärdsland är regeringens målsättning, och det har det varit från dag ett.

Vi har också tagit ett globalt ledarskap i att hjälpa världen att ställa om. Här är naturligtvis export av klimatsmart teknologi centralt, liksom att hjälpa utvecklingsländer som behöver hjälp inte minst med avfallssystem, avloppsrening och annan smart teknologi som vi kan visa. Detta gäller även samhällssystem.

Vi har många delegationer på besök i Sverige, inte minst i Hammarby Sjöstad, som besöker oss för att se hur man kan ordna smartare avfallssystem och ett klimatsmart samhälle. Både genom exportstrategin och genom vårt biståndsarbete och internationella utvecklingssamarbete har vi hela tiden detta i fokus.

Anf. 110 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret! Jag tror att den typen av export inte bara är ekonomiskt och ekologiskt riktig utan också viktig för olika regioner i vårt land. Jag är uppväxt under Vattenfestivalåren, och jag tror till

exempel att det är viktigt för Stockholmsregionen att få befästa sin närhet till vatten.

Nu är det inte det vi ska prata om här, utan jag skulle vilja ställa en följdfråga just om vattenrening. Hur kan man arbeta mer specifikt med vattenrening och export?

Anf. 111 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan! Jag kan inte svara på den frågan i detalj, men efterfrågan på svensk know-how och teknologi är mycket stor. Vi har många besök från många länder, där man frågar hur vi jobbar med dessa frågor.

Jag kan nämna små östater som har grundvattenproblem och som kommer till oss för att fråga hur man kan förbättra. Detta är något vi kan gå ut med.

Regeringens agerande med anledning av situationen i Kuba

Anf. 112 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Jag skulle gärna vilja ställa en fråga till biståndminister Isabella Lövin. Frågan rör Kuba.

Kuba har fått en ny president, Miguel Díaz-Canel. Efter 58 långa år är det inte längre en Castro som är Kubas högsta ledare. Tyvärr är det inte mycket annat som är nytt på Kuba. När USA släppte sitt embargo var ju förväntningarna höga på att det nu skulle ske en förändring. Många hoppades på politisk öppning, kanske till och med lite mer yttrandefrihet och demokrati.

Tyvärr har motsatsen inträffat. Demokratirörelsen är mer trakasserad än på länge. Senast i söndags fängslades företrädare för Damas de Blanco – damerna i vitt.

Min fråga till biståndministern gäller hur Sverige ska agera. När ska regeringen börja ställa krav på Kubas diktator, och vad vill vi uppnå med vårt samarbete med Kuba i dag?

Anf. 113 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Maria Weimer, för frågan! Vi delar oron över den demokratiska utvecklingen på Kuba och i många andra länder, kan tilläggas.

Sverige har under lång tid haft ett stöd till de demokratiska krafterna på Kuba för att också stödja informationsfrihet, inhämtning och skydd för de modiga krafter som jobbar för en mer öppen och demokratisk utveckling och som själva har varit hotade.

Vi ser ingen anledning att dra in stöd till demokratikrafter eller yttrandefrihetsinsatser, som är fokus på vårt utvecklingssamarbete med Kuba liksom med många andra länder där det råder en demokratisk utveckling som ibland går åt fel håll. Ibland går den åt ett bättre håll.

Anf. 114 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Jag menar att det finns mer som Sverige kan göra. En väg går genom EU. När EU ska implementera det avtal man har med Kuba bör demokratirörelsen bjudas in. De har inte fått vara delaktiga i framtagandet

av avtalet, men den här gången borde de få en formell plats vid bordet och på det sättet också erkännas.

Jag skulle vilja veta om bistandsministern är beredd att driva frågan i EU-kretsen.

En annan fråga gäller det avtal Sverige har med Kuba. Där skulle vi kunna ställa högre krav på mänskliga rättigheter och demokrati.

Anf. 115 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Givetvis driver Sverige att civilsamhället och demokrati-representanter för kvinnor och andra alltid ska vara närvarande vid förhandlingar av det slaget. Jag törs lova Maria Weimer att Sverige driver den frågan i EU-sammanhang.

Vi för en öppen dialog med regeringen om våra förväntningar och principer, och vi håller inte inne med kritik.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 8 (forts. från § 6) **Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor** (forts. SoU8)

Prot. 2017/18:105

26 april

Frågestund

*Alkohol-, narkotika-,
dopnings- och tobaks-
frågor*

Anf. 116 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Herr talman! I dag ska vi debattera alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor. Det är ett område som berör oss alla på ett eller annat sätt. Alla områden är lika viktiga, men för tids vinnande kommer jag endast att beröra tobak och det förebyggande arbetet bland framför allt våra unga.

Det finns alltför många som säljer tobaksvaror till minderåriga och endast riskerar en varning. Det tycker vi är ett alldeles för lindrigt straff. Det är alltid den som lämnar ut varan som personligen är ansvarig för att inte någon under 18 år ska kunna köpa tobak. Vi håller med om att tobakslagen behöver ses över och skärpas så att den som bryter mot lagen med att sälja tobaksprodukter till minderåriga omgående blir av med tillståndet för att sälja tobaksvaror. I och med det yrkar jag bifall till reservation 5.

Nio av tio av dem som börjar använda tobak gör det innan 18 års ålder. Att tidigt börja arbeta förebyggande mot tobaksbruk är oerhört viktigt eftersom tobaksbruket ofta är inkörsporten till tyngre droger. Man börjar inte med narkotika, utan man tar det steg för steg.

År 2016 förnyades ANDT-strategin, vilken består av sex mål. Ett av målen är att antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol successivt ska minska.

Alla målen är viktiga i strategin, men att få våra unga att avstå från att börja med droger anser jag är prio ett.

Skolan är en av de viktigaste arenorna i det tobaksförebyggande arbetet. Skolan är den plats, näst efter hemmet, som kan påverka barns och ungdomars val av livsstil mest.

Det finns flera organisationer och föreningar runt om i vårt land som aktivt arbetar förebyggande mot droger. Jag tänkte nämna föreningen

Be smart i min hemkommun Söderhamn. Där arbetar man förebyggande på ett föredömligt sätt.

Be smart är ett verktyg för att skapa gemenskap och en vi-känsla hos de barn och ungdomar som gör smarta val. Genom att bli medlem i Be smart skriver man ett kontrakt med sina föräldrar där man aktivt väljer bort alkohol, droger, mobbning och andra negativa beteenden. Med Be smart vill man visa att bra val leder till positiva effekter och tydliggöra för barnen och ungdomarna att det är många som väljer att avstå från alkohol, tobak och droger med mera. Som medlem i Be smart får du en massa bra förmåner, och du har möjlighet att följa med på roliga resor, disco, filmkvällar och annat skoj.

Sedan skolavslutningen 2007 finns ett evenemang som heter School's Out. Arrangemanget är en nykter festival där något för alla åldrar finns representerat. Det är ett medvetet val att lägga evenemanget på skolavslutningen för att skjuta på eventuella alkoholdebuter och för att visa att man kan ha roligt utan alkohol.

Herr talman! Rökningen minskar generellt i vårt samhälle, men inte i skolan där våra barn ska lära för livet. Trots att rökning är förbjudet inom skolans område röker 7 procent av eleverna varje eller nästan varje dag i gymnasiets årskurs 2. Ytterligare 18 procent röker sporadiskt.

Med ett genomtänkt förebyggande arbete har skolan stora möjligheter att lyckas förebygga tobaksdebuter. Ju tidigare man börjar med tobak, desto större är risken att framöver utveckla sjukdomstillstånd beroende på detta, vilket får konsekvenser för både individen och samhället i stort.

För att sådant förebyggande arbete ska lyckas är det viktigt att man parallellt ser till att försvåra för våra unga att få tillgång till tobak, alkohol och narkotika. Det är av stor vikt att föräldrar och skola samarbetar – där våra barn tillbringar sin fritid – och vi beslutsfattare. Alla har vi en stor uppgift att försöka förhindra att våra unga hamnar i missbruk och själva visa att vi är goda förebilder.

Propositionen *Ny lag om tobak och liknande produkter* är under beredning och kommer så småningom att debatteras här i kammaren. Den innehåller viktiga förslag som också kommer att påverka tobaksbruket för alla.

Anf. 117 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman, åhörare, tittare och lyssnare! Den rödgröna feministiska regeringen arbetar systematiskt och målmedvetet för en långsiktigt hållbar välfärdspolitik.

Välfärdspolitiken har många ben. Trygghet vid sjukdom och arbetslöshet liksom ekonomisk trygghet vid barnafödande och efter arbetslivets slut, det vi kallar pensionering, är nog de bitar i trygghetspolitiken som de flesta i första hand tänker på när man talar om välfärdsfrågor.

Men i Sverige har vi även valt att bygga stödsystem för att underlätta för medborgarna att hantera alla de risker som konsumtionssamhällets lockelser innebär. Vi har ett skolsystem vars uppgift inte bara är att producera en väl fungerande arbetskraft utan också att förmedla kunskaper om livsvillkor, sociala färdigheter, folkhälsokunskap och en massa annat som underlättar för medborgarna att leva ett bra liv.

Det här betänkandet fokuserar på några av de njutningsmedel som kan utgöra ett hot mot hälsan och välfärden för den enskilde och dess närstående om de inte hanteras med stor försiktighet.

Tack vare starka folkrörelser och insiktsfulla politiker har Sverige sedan lång tid präglats av regler och värderingar som bromsat bruket av alkohol, tobak, narkotika och dopningsmedel.

Det finns emellertid oerhört stora ekonomiska intressen i dessa produkter, så dragkampen om kunderna pågår ständigt. Ser vi tillbaka några årtionden, eller kanske hundra år, så ser vi att resultatet av dragkampen har böljat fram och tillbaka.

Det finns drogliberaler som anser att det är helt upp till den enskilde att avgöra sitt eget bruk av droger. Men då tycks man ha glömt bort att vårt samhällskontrakt runt välfärdssamhället även omfattar värderingar. I grunden bygger modellen på att vi tar ansvar för varandra, inte bara för oss själva.

Det finns självklart mycket att säga om barn som far illa när föräldrarna inte klarar att begränsa sitt bruk av tobak, alkohol eller andra droger. Det handlar inte enbart om omfattningen av bruket utan även om hur drogerna används. Barnen drabbas alltid värst.

Det finns också mycket att säga om hur tryggheten i samhället förändras av påverkade bilförare eller oberäknliga personer i andra sammanhang i samhället. Droger leder ofta till våld, och alkohol är en stor anledning till växande vårdkostnader.

Jag tror att alla vi i socialutskottet skulle kunna prata i timmar om de problem som ANDT-användandet skapar. Men jag tänkte, herr talman, fokusera på förslaget om gårdsförsäljning, vilket säkert kollegorna i utskottet förstår. I betänkandet finns nämligen ett förslag om att än en gång utreda frågan om gårdsförsäljning av alkohol.

Frågan har redan utretts två gånger under alliansregeringens tid, och man konstaterade då att det inte är möjligt. Det kristdemokratiska statsrådet Maria Larsson konstaterade 2012 att det inte är möjligt att kombinera gårdsförsäljning med ett bibehållande av Systembolagets monopol – som ju utgör en annan av de stödstrukturer som vi har skapat för att hjälpa människor att leva ett bra liv.

Vi ska inte glömma bort att när Sverige gick med i EU var kravet att avveckla Systembolaget skarpt och tydligt. EU:s krav var att Sverige skulle öppna upp och avreglera marknaden för alkohol helt och hållet. Den kompromiss man lyckades nå för att skydda de svenska konsumenterna mot överkonsumtion av alkohol var att monopolet får vara kvar under förutsättning att inhemska produkter inte gynnas på något sätt och att alla producenter – notera det: alla producenter – i EU som så önskar har rätt att sälja via Systembolaget.

Från Miljöpartiets sida ser vi därför förslaget att än en gång, alltså en tredje gång, utreda frågan om gårdsförsäljning som ren populism. Alliansregeringen pressade nämligen utredarna i botten senast frågan utreddes. Utredarna konstaterade då att om gårdsförsäljning tillåts förutsätter det att alla tillverkare av alkoholdrycker inom EU måste beredas plats att sälja sina drycker även på dessa gårdar. Varje gård skulle då i praktiken bli en Systembolagsbutik.

Utredarna konstaterade vidare att begreppet gård enligt EU inte kan avgränsas till landsbygden. Rätten att etablera gårdsförsäljning innebär därför att sådana försäljningsställen kan etableras var som helst i landet.

Kravet på icke-diskriminering innebär även att EU inte accepterar en begränsning för producenter i andra EU-länder att etablera så kallad gårdsförsäljning i Sverige. Det är en självklarhet enligt EU-rätten att alla företag inom EU ska hanteras på samma sätt och ha samma villkor.

Det oppositionen föreslår utan att våga säga det är därför att än en gång utreda hur man kan slå undan benen på den svenska alkoholpolitiken så att landet kan översvämmas av försäljningsställen för alkohol. Ni som agerar för gårdsförsäljning förstår kanske inte konsekvenserna. Men om ni anser att ni har förstått tycker jag att det vore mer rakryggat av er om ni tydligt deklarerade att det ni eftersträvar är fri etableringsrätt för försäljning av alkohol. Om det inte är på det sättet, om det inte är det ni eftersträvar, är ert förslag i dag enbart populistiskt valfläsk.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 3 och till utskottets förslag i övrigt.

(Applåder)

Anf. 118 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! I dag är 800 000 personer beroende av alkohol, 55 000 personer är beroende av narkotika och ungefär 45 000 har ett läkemedelsrelaterat beroende. Det leder till 2 500 dödsfall per år på grund av olika beroenden. Fyra av fem våldsbrott begås under påverkan, och samhällets kostnader är nio gånger högre än det belopp kommuner och landsting lägger på vård och behandling. Det är illa, men framför allt innebär det ett mänskligt lidande.

Då kommer den samlade högern in och vill tala om gårdsförsäljning som sin största fråga i dag, som om alkohol vore vilken vara som helst. Jag måste säga att jag är förundrad. Jag kommer tillbaka till den frågan.

I dag finns det politiker från nästan samtliga partier som lutar på forskning och evidens. Det finns fler som inte tror att en enbart repressiv narkotikapolitik är en bra modell för att begränsa antalet beroende.

Vänsterpartiet är det parti som länge har fokuserat på en narkotikapolitik byggd på forskning och evidens. Det är också vi som har drivit frågan om sprutbyte och gjort att det nu realiserats, vilket vi gillar.

Jämlikhet är en nyckelfaktor för att färre ska hamna i beroende. Färre livschanser ger fler missbrukare. Vänsterpartiet vill stärka resurserna för vård och behandling, lagstifta om rätt till hjälp för anhöriga, förstärka vårdgarantin för beroende, stärka arbetet med unga i beroende, skapa fler avgiftningsplatser, öka tillgängligheten och ha särskilt fokus på kvinnor och unga. Men vi vill även minska skadorna för dem som är aktiva i sitt beroende, bekämpa de höga dödstaten och sist men inte minst öka polisens arbete mot den grova narkotikabrottsligheten.

Vi har ju drivit frågan om att ta bort kriminaliseringen för eget bruk. Polisen fokuserar alltför ofta på den enskilda missbrukaren medan man har minskat fokus på langningen. Det är narkotikan som ska vara olaglig och inte missbrukarna. Vi vill utreda hur lagen om kriminalisering av eget bruk har inverkat på antalet missbrukare och brukare och på deras livskvalitet, hälsa och drogfrihet.

Vi anser att det behövs ett gediget nationellt kunskapscentrum för narkotikaområdet med grund i forskning där man kan sammanställa och bedöma kvaliteten i det som görs på området, bevaka forskningen internationellt och sammanställa en årlig rapport om den nationella situationen och utvecklingen när det gäller narkotikarelaterade skador och dödsfall, där Sverige har legat väldigt högt väldigt länge. Vi vill att regeringen utreder förutsättningarna för ett nationellt kunskapscentrum för insatser mot narkotikarelaterade skador och dödsfall med syfte att minska sjuklighet och dödlighet hos gruppen som använder narkotika. Det är reservation 2, och den yrkar jag bifall till.

Ungefär 400 000 barn växer upp i familjer med riskabel alkoholkonsumtion, och 100 000 barn har en situation där föräldrarna är i kontakt med beroendekliniker eller vårdas på sjukhus för missbruk och beroende. Men det är bara 2 000–3 000 barn som får stöd på grund av föräldrarnas missbruk. Många av de här barnen far väldigt illa. I dag är det frivilligt för kommunerna att ge råd och stöd till de här barnen. Därför vill vi att regeringen utreder om lagstiftning behövs för att barn och unga till föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa ska få breda stöd- och hjälpinsatser.

När ni då öppnar dörren mot alkoholindustrin, som ni faktiskt gör, börjar man undra: Vad blir konsekvenserna för de här barnen?

Vänsterpartiet står för en solidarisk alkoholpolitik. Det innebär att vi anser att tillgängligheten av alkohol ska vara begränsad. Vi ska ha höga skatter, ett starkt Systembolag och strängare regler för privatinförsel. Det är något helt annat än flumhögerns idéer runt det här, måste jag säga.

Lägre totalkonsumtion innebär att den alkoholrelaterade ohälsan och dödligheten minskar. Det är det vi har jobbat efter i Sverige, men det kanske ni på högerkanten har missat. Ju mer alkohol som konsumeras, desto större blir skadorna.

Att tillåta gårdsförsäljning av alkoholdrycker vid sidan av Systembolaget skulle självklart innebära ett avsteg från den systematiska och sammanhållna alkoholpolitik vi har haft i Sverige och som har varit väldigt framgångsrik väldigt länge.

Systembolaget är ganska fantastiskt, tycker jag. Förutom att man kan köpa lokalt producerade produkter i den närmaste Systembolagsbutiken kan konsumenter i hela landet beställa produkten för uthämtning i någon av Systembolagets mer än 400 butiker eller hos något av ca 500 ombud. Systembolaget har nämligen allt. Det är ett fantastiskt ställe. Man kan gå in och få tips om vad man ska ha till lammköttet och så vidare. Men de håller också igen alkoholkonsumtionen. Det är liksom prio ett – trodde jag.

De har så många olika varor, så mycket service och så mycket ansvarsstagande. Men ni gamblar med det här. Ni öppnar dörren, och det gör ni för att ni tror på marknadskrafterna även när det gäller alkoholpolitiken. Och det är inte första gången den här frågan kommer upp. Den har utretts två gånger. Alla har sagt nej. Den 16 september 2012 uttalade statsrådet Maria Larsson i en radiointervju att den dåvarande regeringen inte avsåg att lämna något förslag med anledning av förslagen i delbänkandet om gårdsförsäljning. Regeringen bedömde nämligen att det inte var möjligt att behålla Systembolagets monopol om den föreslagna gårdsförsäljningen infördes.

Vad är det som har förändrats under den här tiden? Det här är ju ren populism som ni kör vidare på. Ert tillkännagivande är långt borta från folkhälsan men nära de lobbyorganisationer som drivit frågan. Ni står alltid marknaden nära.

Jag står bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer men väljer att yrka bifall enbart till reservation 2. Jag yrkar avslag på allt annat. (Applåder)

Anf. 119 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! I det betänkande som vi i dag har att behandla finns ungefär 200 olika yrkanden som ledamöter av parlamentet har lagt fram under allmänna motionstiden samt ett antal motioner som partierna har lagt fram. Att debatten inte handlar så mycket om hela bredden beror på att merparten av dessa yrkanden har behandlats av utskottet tidigare, och de behandlas därför i förenklad form. Av de 200 tror jag att det är 34 som betänkandet behandlar mer specifikt, och en del av dem rör samma sak.

Jag kommer, som flera andra i debatten, att fokusera på frågan om alkohol och hur vi i vårt land ska fortsätta att stå upp för det som är Kristdemokraternas hållning när det gäller alkohol. Vi ska ha en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik. Det har tjänat oss mycket väl och är mycket viktigt för att minimera de skador som vi vet att ett högt bruk av alkohol för med sig.

Som flera talare har varit inne på är det barn som i mycket stor utsträckning riskerar att fara illa när vuxna dricker; det gäller såklart också om de själva dricker. Vi vet att mycket av våldet, både på gator och torg och i nära relationer, beror på ett högt bruk av alkohol. Därför är det viktigt att vi har en restriktiv alkoholpolitik, och det ska Sverige fortsätta att ha.

Detta kräver både generella och särskilda åtgärder för att generellt, med en solidarisk ambition, minska den totala konsumtionen och specifikt hjälpa dem som har hamnat i missbruksproblematik och lider av alkoholism-sjukdom.

Men det behövs också bredd i insatserna i form av information och en aktiv prispolitik. Kristdemokraterna har varit med om att höja alkoholskatten förut, i regeringsställning, och vi är beredda att göra det igen. Det är nämligen ett viktigt verktyg. Åldersgränser är ett viktigt verktyg.

Men ett av de kanske viktigaste verktygen är detaljhandelsmonopolet, och det försvarar Kristdemokraterna. Detaljhandelsmonopolet har vad man i detta sammanhang kan tycka är bieffekter. För dem som vill ha ett begränsat bruk av alkohol innebär det en stor bredd i utbudet, framför allt på landsbygden, där man utan ett detaljhandelsmonopol sannolikt skulle få ett ganska begränsat utbud. Men det är ändå en sekundär fråga i detta sammanhang. Detaljhandelsmonopolet innebär att vi håller nere bruket. Detta är det solidariska: att vi tar ansvar för varandra som medmänniskor.

Vi kristdemokrater är inte beredda att riskera alkoholmonopolet. Och precis som Hans Hoff lyfte är det inte gårdsförsäljning i sig som är det stora hotet mot folkhälsan. Flera bedömare drar slutsatsen att gårdsförsäljning inte i sig skulle påverka alkoholbruket i någon större omfattning och därmed inte ha så stor påverkan på folkhälsan. Men om ett gårdsförsäljningsundantag skulle innebära att detaljhandelsmonopolet hotas finns det stora risker.

Det är just därför, herr talman, som utskottsmajoritetens beslut är utformat så som det är: "under förutsättning att Systembolagets detaljhandelsmonopol kan upprätthållas." Det handlar alltså inte om att det borde eller skulle kunna upprätthållas, utan vi ska under förutsättning att detaljhandelsmonopolet kan upprätthållas verka för en lagstiftning som möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning.

Det vi i höga toner hör om att vi egentligen vill något annat, att det egentligen betyder något annat eller att det kommer att innebära något är alltså inte korrekt. Beslutet gäller under förutsättning att detaljhandelsmonopolet upprätthålls. Vi ser nämligen att gårdsförsäljningen i sig kan medföra något positivt, för landsbygden och besöksnäringen, och därför vill vi inte vara emot det om det går att införa utan att det hotar folkhälsan.

Herr talman! Jag kan uppfattas som lite tjugig i denna debatt, men jag vill verkligen ännu en gång inskräpa att Kristdemokraterna ser positivt på gårdsförsäljning och ser fördelarna, men enbart om vi behåller Systembolagets alkoholmonopol.

Frågan har utretts tidigare. Båda de tidigare djupgående utredningarna landade i att det då inte fanns förutsättningar för att införa gårdsförsäljning. Jag förstår dem som tänker: Varför ska man då utreda det en gång till? Har vi inte bottnat så mycket som det går i detta? Jag har stor förståelse för de argumenten. Men samtidigt vet vi att saker och ting förändras. Om det nu skulle finnas möjlighet att förena dessa två saker menar vi att det kan vara värt att testa den vägen.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 120 HANS HOFF (S) replik:

Herr talman! Är det något parti som verkligen vet att detta inte är möjligt så är det Kristdemokraterna. Är det något parti som verkligen känner till de sociala konsekvenserna om alkoholmonopolet försvinner – hur många barn som kommer att fara illa, hur många fler kvinnor som kommer att våldtas och hur många fler människor som kommer att misshandlas – så är det Kristdemokraterna.

Varför säger jag detta? Jo, Kristdemokraterna hade Socialdepartementet i den tidigare borgerliga regeringen. Det var Göran Hägglund och Maria Larsson som hade ansvar för de här frågorna. Man körde frågan om gårdsförsäljning i botten. Man konstaterade, såväl i Socialdepartementet som i hela regeringen, att det inte är förenligt att införa gårdsförsäljning och samtidigt ha kvar alkoholmonopolet.

Detta stod Kristdemokraterna upp för i riksdagen så sent som för ett år sedan. I ett utlåtande till miljö- och jordbruksutskottet konstaterade vi detta, och då var Kristdemokraterna också med och sa: Detta är ett hot mot alkoholmonopolet. Därför avslogs de motionerna. I dag har vi en riksdagsmajoritet för att gå vidare med detta.

Antingen vilseleder man alltså väljarna med någon form av alkoholpopulism, eller så har det nu växt fram en annan syn på alkoholfrågorna, där vi faktiskt tar de första stegen mot att ta bort det absolut viktigaste verktyget vi har i Sverige för att ha en låg alkoholkonsumtion, det vill säga det statliga alkoholmonopolet. Min fråga till Kristdemokraterna och Emma Henriksson är, herr talman: Vilket av dessa två alternativ är det?

Anf. 121 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Utskottet behandlar ganska många motioner som handlar om gårdsförsäljning på lite andra sätt. Många av dem återkommer från år till år, men också i detta betänkande finns de med för förenklad behandling. Det finns motioner om att man ska införa försök på olika sätt, kanske testregioner eller så. Detta bifaller inte utskottet. Förutsättningarna är desamma som när vi behandlat detta tidigare. Skulle vi göra försök skulle det nämligen kunna riskera att erodera alkoholmonopolet – att det upphör genom att vi har överskridit det som är möjligt enligt det avtal vi har med de andra europeiska länderna. Därför är vi inte beredda att göra något sådant och att gå den vägen, och därför bifalls inga motioner som går i den riktningen.

Det vi säger är att detta bara kan tillåtas om detaljhandelsmonopolet kan upprätthållas – endast under den omständigheten. Då är vi beredda, för det är inte gårdsförsäljningen i sig vi är emot. Det är alkoholmonopolens bevarande vi är för. Där har inget förändrats, vare sig inom mitt parti, hos dem som företrätt oss tidigare eller som företräder oss nu eller vid de omröstningar vi har haft internt när frågan har diskuterats på våra riksting. Det finns en lika stark och solidarisk hållning, just på grund av det som Hans Hoff pekar på: Vi vet vilka riskerna skulle vara.

Vi är inte beredda att gå den vägen. Men att utreda innebär i sig inget hot. Och om det nu ändå skulle finnas en väg är det väl inte det som är problemet?

Anf. 122 HANS HOFF (S) replik:

Herr talman! Jag sa det vid två tillfällen i mitt anförande, och jag kan säga det igen för kunskaps skull: Att tillåta gårdsförsäljning av vin eller andra egenproducerade produkter skulle inte i någon omfattning öka totalkonsumtionen. Jag tror inte att det ens skulle vara mätbart, och det skulle i sig inte vara något problem. Vi skulle heller inte ha något emot det.

Men detta handlar om risken för alkoholmonopolet. Två regeringar och också den nuvarande socialdemokratiska regeringen konstaterar att detta inte är möjligt att förena med alkoholmonopolet. Det är en fråga som är så utredd och körd i botten att vi vet att någon sådan möjlighet inte finns. Ändå driver man detta vidare.

Det måste ju finnas någon orsak till att man driver det vidare när man vet att det inte går. Jag börjar mer och mer luta åt att det handlar om att man vill öppna för en alkoholmarknad i Sverige. Det är mångmiljardbe-
lopp det handlar om för alkoholindustrin och för handeln. Det kommer inte att stanna vid gårdar, utan sedan kommer mikrobryggerier, andra tillverkare och till sist livsmedelshandlarna. Då är det helt plötsligt en näringspolitisk fråga, och där får man ju inte diskriminera andra aktörer när det handlar om försäljning och liknande. Ett tu tre har vi en situation som i Tyskland och Danmark med alkohol i livsmedelsaffärer, på bensinmackar och på 7-Eleven-affärer. Det kommer att bli en konsumtionsökning som kommer att vara grotesk.

Som jag sa i mitt anförande finns det forskning publicerad om vad detta skulle innebära. Det innebär enorma sociala konsekvenser för barn, kvinnor och män – ja, för alla. Det får konsekvenser för rattonykterheten och så vidare. Jag är djupt oroad över att vi i dag har en majoritet i Sveriges riksdag för att gå vidare med denna fråga.

Anf. 123 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag delar helt ledamotens uppfattning om riskerna. Det är allvarliga risker, och just därför är det så viktigt att vi står upp för att bevara alkoholmonopolet.

Jag vädjar ändå till debattörerna från övriga partierna: Försök inte att få debatten att handla om något annat än det beslut som vi faktiskt ska ta! Vi tar inte ett beslut om att riva upp alkoholmonopolet. Vi tar inte ett beslut som innebär att alkoholmonopolet riskerar att rivas upp. Det fanns motioner med sådana förslag, men det förslag vi nu debatterar innebär inte det.

Jag läser igen: ”Enligt utskottet bör regeringen, under förutsättning att Systembolagets detaljhandelsmonopol kan upprätthållas, verka för en lagstiftning som möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning.” Lyssna särskilt på de sista orden: ”i begränsad utsträckning.”

Jag håller med om att det är en skillnad mellan att små gårdar producerar vin och säljer i liten omfattning och att det öppnas bryggerier i vart och vartannat gathörn eller att någon säljer sin kryddade snaps och så vidare. Det är viktigt att de som ser positivt på gårdsförsäljning av viner också ser den andra delen, som kanske innebär något annat.

Jag återkommer till att det inte är gårdsförsäljningen per se som är problemet. Därför kommer vi heller inte att stå upp för något som innebär att alkoholmonopolet riskeras. Men det är inte relevant att vara helt emot gårdsförsäljning. Om en utredning skulle visa att det är förenligt med alkoholmonopolet menar vi att det kan vara välkommet.

Anf. 124 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Emmas parti, Kristdemokraterna, har ju i likhet med Liberalerna i många decennier stått för en väldigt restriktiv alkoholpolitik. Jag är lite förvånad över att ni hoppade in i det här förslaget. Precis som tidigare undrar jag vad det är ni väntar er att få se genom en tredje kostsam utredning. Vad är det ni vill ha?

Ni vill ha något som säger att gårdsförsäljning är helt förenlig med alkoholmonopolet. Det har ju de andra utredningarna sagt att det inte är. Vad är det som har förändrats? Det är jag väldigt nyfiken på.

EU tittar på detta nu. Vi lever ju inte i en liten bubbla, utan EU är väldigt intresserat av vad som händer i frågan. Det är ju en thin line, så att säga. Om vi ska få ha kvar detaljhandelsmonopolet måste vi hålla oss inom ramarna. Annars kan vi säga tack och hej till det. Vad är det ni tror att en tredje utredning ska visa?

Att Moderaterna är med på förslaget förvånar mig inte alls, för de har mer av en hej och hå-inställning till alkohol. Men att ni kristdemokrater gör det förvånar mig väldigt, för ni har stått på en helt annan sida. Ni har också haft en minister som mycket tydligt har deklarerat att det inte är förenligt med att behålla alkoholmonopolet.

Vad är det som har förändrats, tror du? Vad är det utredningen ska komma fram till? Och varför tror ni inte på den forskning som finns i den här frågan? Forskningen säger väldigt tydligt att om alkoholmonopolet ryker är vi väldigt illa ute. Att ni verkligen vågar gå denna smala balansgång förvånar mig.

Anf. 125 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag blir lite förvånad när Karin Rågsjö frågar varför vi inte tror på forskningen om de negativa konsekvenser det skulle få om alkoholmonopolet slopas. Det är nog ingen som inte har förstått att vi inte är beredda att riskera alkoholmonopolet.

Vi tror på forskningen. Vi tror på erfarenheten. Det finns evidens i vardagen som visar att alkoholmonopolet är viktigt. Det är en helt central del i den restriktiva och solidariska alkoholpolitiken. Vi kommer inte att riskera den. Beslutet i dag innebär inte att vi riskerar den, för den är en förutsättning för det beslut som ska tas.

Vad kan då en ny utredning innebära? Jag är inte säker på att en ny utredning kan komma fram till något nytt. Det kan mycket väl vara så att en ny utredning kommer fram till samma sak – alltså att det inte går – även om man tittar på andra vägar än man har tittat på förut. Därför räds jag inte en sådan utredning. En förutsättning för att i begränsad utsträckning införa gårdsförsäljning är ju att det ska gå att förena med detaljhandelsmonopolet. Därför är jag inte så rädd för vad en sådan utredning kommer fram till.

Anf. 126 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! På Emma Henriksson låter det nästan som om man redan vet svaret. Därför förvånar det mig att ni kristdemokrater inte valde att låta bli att hoppa ombord på detta tåg, som ju tydligt drivs av Moderaterna. Liberalerna driver det lite mer marginellt, måste jag säga. Varför ställde ni er inte vid sidan? Ni kunde ha sagt att detta inte kändes okej och att det inte kommer att leda någonstans, men i stället har ni rusat med i det alkoholpopulistiska gänget.

Bakom detta finns det väldigt starka marknadskrafter och stora lobbygrupper. Det är inte bara begränsat till Sverige utan finns också utomlands. De skulle jättegärna vilja att vi inte hade monopol. Då skulle man få kränga alkohol lite varstans, och deras marknadsandelar skulle öka betydligt om folk drack mer.

Jag är fortfarande förvånad över att just KD är ett av de partier som driver den här frågan och nästan säger sig veta – innan utredningen ens har börjat – att utredningen inte kommer att ge något svar. Jag förstår inte vad som har förändrats i EU och i Sverige. Det ska det bli intressant att se.

Du, Emma Henriksson, säger själv att ingenting kommer att förändras. Men varför valde ni inte att ställa er vid sidan? Ni har ju inte drivit den här frågan med emfas tidigare.

Anf. 127 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag är inte säker på att vi driver den med särskilt stor emfas. Att det blir hetta i den här debatten beror på att det påstås en massa saker: att partierna egentligen har en annan agenda och att beslutet egentligen innebär något annat.

Gårdsförsäljning i sig skulle kunna medföra något positivt. Gårdsförsäljning i sig innebär inte ett hot mot folkhälsan. Det är något som vi anser. Det är något som flera andra företrädare i debatten har hävdat. Hans Hoff var väldigt tydlig i sitt anförande och i replikskiftet med att det inte är gårdsförsäljningen i sig som är hotet.

Vi vinner ingenting i folkhälsa på att vara emot det som inte hotar folkhälsan. Det finns ett förakt mot politiker ändå när de så att säga tar till strängare regler och hårdare ramverk än vad som är nödvändigt för att begränsa.

Om gårdsförsäljning kan införas så att det får de positiva effekter som det skulle kunna ha för en livskraftig landsbygd, för besöksnäringen och för Sverige som besöksnation utan att det riskerar folkhälsan är vi inte rädda för att öppna för den möjligheten. Men det gör inte att vi ruckar på principen. Alkoholpolitiken ska vara restriktiv.

Är det någon som tror att Kristdemokraterna går marknadskrafters ärenden? Om vi skulle göra det skulle vi säga: Sänk alkoholskatten! Ta bort Systembolaget! Gör reklam! Ta bort åldersgränser! Det är motsatsen till vad vi gör. Vi står upp för, och kommer fortsatt att stå upp för, en restriktiv och solidarisk alkoholpolitik.
(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.51 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UU14 Mellanöstern och Nordafrika

Punkt 3 (Situationen i Syrien)

1. utskottet
2. res. 7 (V)

Votering:

160 för utskottet
21 för res. 7
96 avstod
72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 1 M, 20 MP, 16 C, 17 L, 14 KD, 2 -

För res. 7: 1 M, 20 V

Avstod: 62 M, 30 SD, 4 -

Frånvarande: 23 S, 19 M, 12 SD, 5 MP, 6 C, 1 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Matilda Ernkrans (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Lars-Arne Staxäng (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Minoriteters situation och erkännande av folkmord i Irak och Syrien m.m.)

1. utskottet

2. res. 9 (L, KD)

Votering:

189 för utskottet

31 för res. 9

58 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 62 M, 20 MP, 16 C

För res. 9: 17 L, 14 KD

Avstod: 1 M, 31 SD, 20 V, 6 -

Frånvarande: 22 S, 20 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 1 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Punkt 7 (Bistånd till Palestina)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet

2. res. 16 (SD)

Votering:

242 för utskottet

37 för res. 16

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 64 M, 20 MP, 16 C, 20 V, 17 L, 14 KD

För res. 16: 31 SD, 6 -

Frånvarande: 22 S, 19 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 1 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 17 (M, C, L, KD)

Votering:

131 för utskottet

110 för res. 17

37 avstod

71 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 20 MP, 20 V

För res. 17: 63 M, 16 C, 17 L, 14 KD

Avstod: 31 SD, 6 -

Frånvarande: 22 S, 20 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 1 V, 2 L, 2 KD, 2 -

1. utskottet
2. res. 19 (V)

Votering:

221 för utskottet

20 för res. 19

37 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 64 M, 20 MP, 16 C, 17 L, 13 KD

För res. 19: 20 V

Avstod: 31 SD, 6 -

Frånvarande: 22 S, 19 M, 11 SD, 5 MP, 6 C, 1 V, 2 L, 3 KD, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU30 Bättre möjligheter till finansiering av järnvägsfordon

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 (forts. från § 8) Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor (forts. SoU8)

*Alkohol-, narkotika-,
dopnings- och tobaks-
frågor*

Anf. 128 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Vi diskuterar en fråga som är av oerhört stor betydelse för folkhälsan. Jag lyssnade noga på Emma Henriksson, och jag tror att vi är överens om att försäljning av drycker som tillverkas på gården inte är ett problem. Jag har uppfattat att Kristdemokraternas ståndpunkt är att försäljningen i sig inte är fel, men jag tror att man menar att försäljningen av det som produceras på gården inte bidrar. Där tror jag att vi är överens – så länge som det håller sig till denna försäljning.

Nu är det dock så att denna försäljning inte är aktuell i sammanhanget. Tidigare utredningar har visat att gårdsförsäljning inte kommer att omfatta endast det som produceras på gården, utan det kommer att vara så att alla producenter i hela EU som vill sälja på gården i fråga kommer att få göra det.

Emma Henriksson säger att det finns ett undantag och att detta inte ska hota detaljmonopolet. Men i den utredning som kom fram till att det inte är möjligt säger man klart och tydligt i uppdraget att gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan ske på ett sätt som är förenligt med EU-rätten och detaljhandelsmonopolet utan att det leder till negativa konsekvenser för folkhälsan.

Jag undrar vad det är som är nytt. I er motivering kan jag inte se att det skulle ha hänt någonting sedan 2010. Jag kan inte se att det de facto skulle ha hänt någonting i EU-lagstiftningen eller i EU-praxis eller att det på något sätt skulle ha hänt någonting annat i världen som gör att en utredning skulle kunna komma fram till något annat. Det ni föreslår i betänkandet är ju exakt det som man hade i uppgift att utreda 2010.

Du använde beteckningen ”i begränsad omfattning”. Kan du tala om för mig vad ”begränsad omfattning” betyder i din argumentation?

Anf. 129 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Att det i så fall ska införas i begränsad omfattning är inte bara någonting som jag säger i debatten, utan det är detta som är beslutet. Det är detta – att det möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning – som är utskottsmajoritetens text.

Det kan naturligtvis vara lite svårt att definiera. Vi har dock just denna problematik: Är det bara det som produceras på den egna platsen som man möjliggör, eller skulle det innebära att man öppnar upp möjligheten för fullsortimentsförsäljning? Då menar vi att det inte är gårdsförsäljning – det är inte i begränsad utsträckning. Det är alltså en förutsättning i det beslut som tas.

Ledamoten frågade också vad som har ändrats sedan den senaste utredningen. Jag är inte övertygad om att någonting har ändrats. Jag är inte övertygad om att ytterligare en utredning kommer att komma fram till någon annat. Men jag är heller inte rädd för att med de förbehåll som finns – att det ska vara i begränsad utsträckning och under förutsättning att alkoholmonopolet kan upprätthållas – öppna möjligheten om det skulle finnas förutsättningar att göra det.

Anf. 130 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Emma Henriksson är inte rädd för att genomföra en utredning, därför att hon vet att den inte kommer att komma fram till någonting annat än det som den tidigare utredningen har kommit fram till. Jag tror att det förhåller sig så.

Då kan man fråga: Vad är motivet att lägga ned pengar på en utredning? Vi har ju nu en mandatperiods erfarenhet av att utredningsresurser är en knapp resurs i Regeringskansliet. Varför är det så viktigt att lägga resurser på något som ni vet inte kommer att leda till någonting annat än det vi redan vet? Det är en viktig fråga att få svar på. Vad begränsad omfattning innebär vet man tydligen inte.

En annan fråga som jag tror att lyssnarna skulle vara intresserade av att få svar på är om Emma Henriksson kan gå i god för att det som sägs nu verkligen gäller när utredningen är genomförd, om den nu blir genomförd. Jag hoppas ju att kammaren tar sitt förnuft till fånga och inser att man inte ska slösa pengar på någonting som inte kommer att ge någonting annat än det som redan har kommit fram två gånger. Men om det nu skulle vara så att utredningen kommer fram till att detta inte går, gäller då fortfarande löftet att det inte kommer att bli någon förändring som riskerar monopolet? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 131 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Det jag vet är vad som är Kristdemokraternas hållning. Jag har lyssnat på företrädare för andra partier, både nuvarande regeringspartier och aspirerande partier i Alliansen, och på det som är utskottsmajoritetens förslag – och det är bevarande av alkoholmonopolet, inte ett riskerande av alkoholmonopolet. Det finns ingen majoritet för någonting som skulle riskera alkoholmonopolet.

Givet att jag inte tror att partierna genomgår någon metamorfos inför nästa mandatperiod är jag rätt övertygad om att detta kommer att fortsätta gälla, därför att det är det som är ställningstagandet i de ingående partierna.

Sedan är det klart att jag lika lite som någon annan i någon som helst fråga kan lova att alla partier för alltid kommer att inta samma ståndpunkter som de för närvarande har. Men beslutet vi tar nu är helt tydligt. Det som mitt parti och de andra allianspartierna, som vi vill ingå i en regering med, kommer att arbeta för är att om det är möjligt möjliggöra gårdsförsäljning i begränsad omfattning med bevarat alkoholmonopol. Om det är möjligt är vi beredda att göra det, men inte under några andra förutsättningar. Det är detta som vi söker stöd för. Det är inget annat vi söker stöd för, inget annat vi vill göra och inget annat vi kommer att göra. Det finns ingen dold agenda, utan det här är det beslut som vi vill att riksdagen ska fatta.

Anf. 132 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Först och främst vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Varje enskild människa är den viktigaste utgångspunkten för Moderaternas politik. Sverige är ett av världens bästa länder att leva och växa upp i, men även om mycket är bra får vi aldrig sluta att ta tag i det som verkligen är problem.

Många människor i Sverige mår mycket bra och lever fantastiska liv långt upp i åren. Samtidigt finns det barn, unga och vuxna som inte har det så bra. Det finns de som växer upp och lever i en miljö som ibland är direkt skadlig och farlig.

Ett långvarigt och omfattande missbruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak är förenat med fara för livet. Det är ett faktum. Samtidigt kan bruk av alkohol, exempelvis i samband med måltider, utgöra en stor njutning. Balans är lika viktigt här som i andra delar av livet. Att bedriva ett förebyggande hälsoarbete är en självklarhet, så att fler får tillgång till ny kunskap och beprövad erfarenhet. Samtidigt måste människor själva få bestämma över sina egna liv.

Fru talman! Vi vill hjälpa människor som behöver stöd, vård och behandling. Det ska vi göra genom en gedigen analys där verkligheten betraktas ur olika perspektiv. Utan analys kan vi inte komma till rätta med dagens och morgondagens brister och utmaningar.

Sveriges restriktiva politik gällande alkohol, narkotika, dopning och tobak är i grunden bra. Moderaterna strävar efter att hitta en väl avvägd balans mellan å ena sidan restriktivitet och å andra sidan möjligheter för gårdsförsäljning av exempelvis öl, vin och cider som produceras lokalt runt om i Sverige. Självklart ska sådan verksamhet kunna bedrivas under kontrollerade former även i Sverige när det är fullt möjligt i andra länder i världen.

Fru talman! Under många år har Moderaterna och allianspartierna jobbat för att hitta en lösning för att kunna tillåta gårdsförsäljning. Nu är hela Alliansen överens om att försöka genomföra detta, vilket är mycket bra. Ett stort tack till alla allianspartier i detta arbete!

Fru talman! Vi vill ta fram en lagstiftning som gör det möjligt att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker såsom öl, vin och cider under förutsättning att Systembolagets monopol kan upprätthållas, vilket är viktigt.

Fru talman! I övriga delar av Europa och världen är gårdsförsäljning redan tillåtet, och det har gett landsbygden ytterligare ett ben att stå på. Finland, som också är med i EU, har redan gårdsförsäljning. De har också ett alkoholmonopol, precis som Sverige.

Sverige har stora förutsättningar att öka arbetstillfällena inom själva produktionen men framför allt inom besöksnäringen. Hur många besök har inte våra vin- eller ölproducenter runt om i landet, där de jobbar med att visa upp sin verksamhet? Besökarna får sedan provsmaka och lära sig om produktionen och arbetet på vingården eller i bryggeriet. Men sedan, fru talman, när det kommer till frågan om de får köpa med sig någon av dessa premiumprodukter är detta i Sverige helt omöjligt. Då ska de i stället beställa eller ta sig till närmaste systembolag för att kunna få tag i produkterna. Detta uppfattas av många besökare och turister som både krångligt och byråkratiskt. Många avstår därför från ett eventuellt köp. Detta ger ingen bra bild av Sverige som ett land som vill utveckla och ta vara på landsbygden och företagsamheten.

Fru talman! Moderaterna och Alliansen har nu arbetat fram en majoritet för att tillåta gårdsförsäljning i Sverige. Det ger fler jobb och ökad turism och skapar nya möjligheter för landsbygden. Medan vi i Alliansen vill ge landsbygden dessa nya möjligheter säger Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern blankt nej till detta. Den 9 september kan vi byta ut denna landsbygdsfientliga regering. Låt oss verkligen göra det.

Fru talman! Det har varit känt länge att Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet har motarbetat gårdsförsäljning i Sverige. De har därmed aktivt motarbetat nya jobb och företag på landsbygden och i Sverige i övrigt. Regeringen har nyligen presenterat sina förslag för landsbygden men nämner inte med ett enda ord gårdsförsäljningen och dess möjligheter. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern vill uppenbarligen inte ta vara på landsbygdens möjligheter.

Vi moderater vill ha en levande landsbygd med företag, jobb och tillväxt, medan Socialdemokraterna med beslut efter beslut försöker försämra situationen på landsbygden. Gårdsförsäljning är inget hälsoproblem utan en möjlighet för landets mindre bryggerier och vinodlingar att jobba vidare.

Fru talman! Vi ser möjligheter, medan vänsterpartierna bara ser problem. Vi ser nya företag och nya jobb på landsbygden, medan vänsterpartierna gör allt för att stoppa detta. Vi vill tillåta gårdsförsäljning, medan vänsterpartierna är emot detta. Politik är att vilja, sa någon, men Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern har tydligen ingen vilja.

Fru talman! Vi moderater tror på att landsbygden kan producera mycket mer mat och dryck och mer skog. Det kan öka turismen, ge fler företag och fler jobb och en ökad tillväxt i hela Sverige. Landsbygden är en av våra stora tillgångar, och vi tänker ta vara på den.

Vi säger ja till gårdsförsäljning. Vi säger ja till fler jobb och tillväxt i hela landet. Men vi säger nej till denna landsbygdsfientliga regering.

(Applåder)

Anf. 133 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Ja, Sten, det här blev en intressant debatt. Det känns som att jag har hamnat i näringsutskottet och inte i socialutskottet. Du lyfter upp näringsprinciper och helt andra frågor än de frågor vi debatterar.

Jag vet inte om gårdsförsäljning kan rädda landsbygden. Jag tror att de rödgröna partierna har bättre grejer på gång.

Men nu återgår jag till det vi ska tala om, nämligen alkoholpolitiken. Du sa något intressant i ditt anförande, Sten, för du sa att det redan pågår gårdsförsäljning i andra länder. Ja, det gör det, i Frankrike, Tyskland, Italien och så vidare, men där har man inte något monopol.

Du nämnde också Finland. Det är ett intressant land som man alltid ska kolla på, för där har de många bra grejer på gång. Men Finlands enda undantag från sitt systembolag är att man får sälja alkohol gjord på jästa bär på den sextionde breddgraden; det är ju ganska begränsat. Är det något liknande du har planerat, Sten?

Jag måste fråga efter att ha lyssnat på dig: Vad tycker Moderaterna om Systembolaget och alkoholmonopolet? Tycker ni att vi ska ha det kvar? Tycker ni att vi ska stärka det?

Vårt alkoholmonopol har bidragit till en mindre alkoholkonsumtion och färre alkoholskador, och det är det denna debatt ska handla om och inte näringsprinciperna. Bakom frågan om gårdsförsäljningen står hela marknaden på tå och hoppas att Systembolaget ska krackelera så att man kan få kränga sina produkter på ett helt annat sätt.

Så vad tycker Moderaterna egentligen om Systembolaget och alkoholmonopolet?

Anf. 134 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Jag var rätt tydlig i mitt anförande med att vi säger ja till Systembolaget. Vi tänker till och med fatta ett beslut om att en förutsättning är att Systembolaget kan fortsätta. Detta borde vara tydligt och klart för den som har lyssnat på debatten.

Karin Rågsjö nämnde att de rödgröna har satsat på landsbygden. Då har ni gjort det utan att någon har märkt det, för ingen har märkt något annat än att ni har lagt på nya bensin- och dieselskatter och en flygskatt och att ni tänker lägga på en kilometerskatt.

Er enda satsning på landsbygden är buskröjning i de områden som har börjat växa igen på grund av er dåliga landsbygdspolitik. Här har ni satsat pengar. I stället för att se till att vi har betande djur och tillväxt på landsbygden tar ni fram röjarlag som ska hålla buskarna borta från de marker som växer igen under er ledning. Er landsbygdspolitik lämnar alltså en hel del övrigt att önska.

Vänsterpartiet är ju rätt högljudda i denna debatt, så jag måste fråga: Vad är tillgängligt när vi talar om folkhälsa? Är det mer tillgängligt att åka ut på landsbygden och köpa en flaska premiumvin eller premiumöl, som kanske kostar det dubbla mot vad motsvarande skulle kosta någon annanstans, än att via Systembolagets hemleverans få en bag-in-box till dörren?

Er politik gynnar absolut inte folkhälsan på det sätt som ni påstår i debatten. Er politik hjälper ju dem som vill ha leverans till dörr medan vi tycker att människor kan åka till bryggerier eller gårdsförsäljning för att köpa en premiumprodukt.

Anf. 135 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Om debatten om folkhälsoproblemen ska hållas på denna nivå får jag nog byta utskott och sitta i näringsutskottet, för det är där du rör dig, Sten.

För mig är folkhälsa att vi har ett alkoholmonopol som håller i och har en fantastisk service. Det har alkoholmonopolet i dag med sina olika ställen där vi kan beställa produkter och få råd och tips samtidigt som det håller emot alkoholkonsumtionen.

Vad har du för tankar om totalkonsumtionsmodellen, Sten? Det hör nämligen till denna debatt. Släpper vi för mycket på kranarna kommer många människor dricka mycket mer, och då får vi fler alkoholskador. Detta har Sverige jobbat mot, och vi lyckades behålla vårt systembolag i förhandlingarna med EU. Men det var mycket villkorat, och lättar vi det och börjar sälja bärvin och sedan andra produkter är det kört för Sverige.

Jag tror inte att det största problemet på landsbygden eller i folks medvetande när det gäller folkhälsan är hur alkoholen ska komma hem. Det är inte det folkhälsa handlar om. Folkhälsa handlar om hur vi undviker att tillvaron för många översköljs av alkohol, exempelvis barn och unga. Det är det den restriktiva alkoholpolitiken i Sverige handlar om, inte om hur man snabbt kan få hem en bag-in-box eller köpa bärvin i exempelvis Falckenberg.

Jag undrar fortfarande vad er inställning till monopolet är. Den låter lite krackelerad.

Anf. 136 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Jag upprepar: Vi vill ha kvar Systembolaget, men vi vill också hitta en lösning för att införa gårdsförsäljning i Sverige.

Flera talare har sagt att gårdsförsäljningen inte är något problem för folkhälsan, men ni försöker ändå stoppa det. Ni är till och med så rädda att ni inte ens vågar titta på en sådan lösning. Finland är också med i EU, och de har hittat en lösning. De har även utökat vissa delar och anpassat med olika volymer och annat.

Utredningen får självfallet titta på hur vi kan förena gårdsförsäljning med bibehållet monopol. Liksom en majoritet i Sverige vill vi ha kvar monopolet, men vi vill också utveckla landsbygden och ge den ytterligare ett ben att stå på så att både produktion och besöksnäring kan öka. Detta är fullt möjligt enligt näringen och många andra, och då är det självklart att vi ska ta vara på den möjligheten.

Vi har tänkt utveckla landsbygden lite mer än att bara ordna röjarlag som ska röja bort den busk som vuxit upp under era fyra år.

Låt oss ha en lite mer sansad debatt. Det handlar inte Systembolagets vara eller inte vara utan om gårdsförsäljning, som vi är för, vilket jag sa i mitt anförande. Ni är emot det, men ni har inga bra argument utan påstår bara att något ska hända. Skulle vi hamna i det läget att EU vill pröva detta kommer gårdsförsäljningen att prövas separat, om den strider mot det hela. Man prövar inte monopolet. Det kan vara bra att veta i en debatt där några kanske försöker vilseleda andra.

Anf. 137 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Det sista Sten Bergheden sa var mycket intressant. Det kan tolkas som att ni avser att införa detta utan att ha kontrollerat med EU hur

det fungerar. Du sa att då skulle man få pröva detta i EU, vilket gör mig ännu mer rädd.

Fru talman! Jag är van vid att Moderaterna är noga med statsfinanserna, med ekonomin. Därför undrar jag varför ni vill utreda detta igen. Det enda argument Sten Bergheden hade i sitt anförande var att Alliansen är överens. När man sitter i regering, vilket ni gjorde i två mandatperioder, är förutsättningen för det arbete man bedriver att man är överens. Ni har varit överens om detta två gånger tidigare, så jag förstår inte vad det nya är i att ni är överens denna gång. Det är ju samma formuleringar denna gång som tidigare i det som ska utredas.

Den fråga jag ställde till Emma Henriksson och inte fick något svar på ställer jag till dig också, Sten Bergheden. Vad är det ni vet som har hänt i hur EU hanterar detta som gör att det finns en anledning att utreda? Det finns inget i betänkandet som ni kan hänvisa till som ger anledning att pröva detta en gång till.

Vi har begränsade resurser för att utreda saker. Då ska vi försöka använda dem till sådant som kan leda någonstans. Gårdsförsäljning enligt den modell som även Moderaterna står bakom, det vill säga gårdsförsäljning som inte tillåter att det säljs några andra alkoholhaltiga drycker än de som produceras på gården, har redan testats två gånger.

Därför undrar jag: Vad vet ni som vi andra inte vet som gör att man kan lägga pengar på detta en gång till?

Anf. 138 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Först och främst tänker jag inte föregripa den utredning som kommer att ske. Om vi hade alla svar på de frågor Jan Lindholm ställde om exakt hur det ska se ut skulle vi inte behöva någon utredning. Det är därför vi kommer att tillsätta en – det är grunden.

Jan Lindholm från Miljöpartiet påstår att man inte ska slänga bort pengar på en utredning. Jag vet inte om Miljöpartiet över huvud taget ska tala om att slänga bort pengar på utredningar. Jag kan bara nämna Bromma flygplats. Hur många utredningar gjordes, och hur mycket pengar lade ni i Miljöpartiet och regeringen på att utreda en nedläggning av Bromma flygplats? Om ni hade använt de pengarna till att i stället sätta upp de alko-bommar som vi behöver vid våra gränsstationer runt om i landet hade vi stoppat alkoholmissbruk och fulla chaufförer som kör in i landet. Men ni valde att lägga pengarna på en utredning av något så meningslöst som en nedläggning av Bromma flygplats.

Jag tror inte att Miljöpartiet är rätt parti att över huvud taget ifrågasätta en utredning när det gäller gårdsförsäljning av öl och vin.

Anf. 139 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Det är lika intressant varje gång en motdebattör inte har några argument och inte vill diskutera sakfrågan. Sten Bergheden väljer att prata om helt andra saker. Men nu har vi faktiskt ett betänkande som handlar om ANDT-frågor, och det som vi – alla parter här – har valt att diskutera är i huvudsak gårdsförsäljning. Då tycker jag att man ska hålla sig till ämnet.

Anser Moderaterna att en utredning av gårdsförsäljning ska handla om försäljning av drycker som tillverkas på gården, eller är det tänkt att bli så

som den tidigare utredningen sa: att detta förutsätter att även andra producenter inom EU får sälja sina drycker och produkter på dessa gårdar? Vad är det som gäller? Vad är det ni vill åstadkomma?

Jag har fortfarande inte fått höra något annat argument än att ni är överens i Alliansen, vilket ni varit två gånger tidigare, då ni tillsatte utredningar med samma syfte och samma uppdrag. Vad är det ni vet som gör att ni vill kasta bort pengar på detta en gång till, när ni har fått så tydliga signaler? Begreppet gård har ju inte ens något med landsbygden att göra. Sten Bergheden argumenterar mycket om landsbygden, men gård är ju överallt, enligt EU-rätten. Gårdsförsäljningen kommer inte att ske på landsbygden, utan den kommer att ske där kunderna finns.

Det är märkligt att man inte kan hålla sig till ämnet. Jag vet inte om Sten Bergheden är så insatt i betänkandet, men här handlar det om en fråga som är mycket noggrant utredd under ert eget partis ledning två gånger. Fakta ligger på bordet. Varför kastar man bort pengar på detta en gång till?

Anf. 140 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag var otydlig i mitt förra inlägg, men jag sa: Jag tänker inte göra utredningen. Vi tänker tillsätta en utredning som tittar på hur detta ska lösas – just den formulering som vi är överens om. Jag kan läsa upp den för ledamoten en gång till om det var otydligt.

Vi vill ta fram en lagstiftning som gör det möjligt att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker, exempelvis öl, vin och cider, under förutsättning att Systembolagets monopol kan upprätthållas. Det är vårt inångsvärde.

Sedan vill Jan Lindholm att jag ska lägga direktiv till utredningen om vad den ska komma fram till och vad vi tror och tänker. Jag vet inte hur ni i Miljöpartiet jobbar med utredningar, men lades direktiv till utredningen att Bromma flygplats skulle läggas ned? Jobbar man på det sättet? Nej, vi tittar på detta förutsättningslöst. Men vi har ambitionen att hitta en möjlighet att tillåta gårdsförsäljning i Sverige, för vi tror att det är bra för landsbygden.

Vi tror att det är bättre att satsa på att landsbygden av egen kraft kan bygga upp sina näringar och jobba vidare. Vi tror inte på sådana akutåtgärder som Miljöpartiet och den övriga delen av regeringen jobbar med – att sätta igång ett röjningsarbete efter en misslyckad landsbygdspolitik.

Anf. 141 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Svensk dryckesproduktion har ökat explosionsartat de senaste tio åren. 555 nya producenter av alkoholhaltiga drycker såsom öl, vin, cider och sprit har etablerat sig sedan 1990-talet, och i dag sysselsätter dessa företag ca 5 000 personer. De finns över hela landet, från Skåne till Norrbotten, och är oftast små eller medelstora företag, till stor del lokaliserade på gårdar i landsbygderna eller på små orter.

Men det går fortfarande inte att sälja öl och vin till besökare på plats, något som begränsar verksamheten radikalt och försämrar svensk dryckesexports möjligheter men också svensk besöksnäringens potential.

I Skottland står till exempel whiskyindustrin i form av produktion och besöksmottagande för 10 500 direkta arbetstillfällen, varav 7 000 i landsbygder.

Genom att tillåta försäljning till besökare på gårdar och bryggerier skulle konnässörer och entusiaster få möjlighet att köpa med sig dryck, och försäljning till utländska besökare skulle kunna gynna dryckesexporten och stärka svensk turismnäring i hela landet.

Den besöksutredning som presenterades för regeringen i fjol konstaterar att möjligheten till gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker skulle gynna utvecklingen av företagande, sysselsättning och måltidsturism i hela Sverige.

Finland, som också har ett detaljhandelsmonopol, lyfts ofta upp i debatten – även här. Där har det länge varit tillåtet med försäljning av bär- och fruktviner, en produktion som i dag inte är så stor i Sverige men som jag tror har potential.

Finska riksdagen har även nyligen beslutat att tillåta gårdsförsäljning av öl upp till 12 procent för bryggerier i Finland. Förändringen sätter en gräns för maximal produktion men innefattar i princip alla hantverksbryggerier. I Finland handlar tydligen gårdsförsäljning mer om nationell politisk vilja än om EU:s regelverk.

Det som utskottet nu säger är att man vill försöka hitta en modell att kunna kombinera Systembolagets dryckesmonopol med gårdsförsäljning. En modell som utredningar skulle kunna titta på är att låta producerande företag bli lagerhållande ombud för Systembolaget och sälja sina drycker på plats på gården.

Om oron över vad EU kommer att tycka är stark föreslår Centerpartiet att modellen testas i ett antal utvalda försökslän under en försöksperiod. Region Skåne har redan beslutat att ansöka som försökslän, så landet är redo för verkstad. Om EU skulle motsätta sig modellen är det bara att rulla tillbaka och försöka igen. Nu är det dags att släppa denna det-går-aldrig-mentalitet och faktiskt försöka.

Fru talman! I dag finns småskaliga producenter av alkoholhaltiga drycker i hela landet, även i centrala delar av städer och tätorter. Att möjliggöra gårdsförsäljning för dessa småskaliga öltillverkare menar vissa meningsmotståndare skulle öka tillgängligheten. Men, fru talman, systembolagen ligger på de mest centrala och lättillgängliga platserna i varje stad. Systembolaget har även inrättat e-handel med ombud, och i dag finns ca 500 ombud i landet. För att ytterligare tillgängliggöra alkoholen för svenska folket har Systembolaget infört hemkörning för den som inte vill eller kan ta sig till ett fysiskt systembolag.

Man pratar även om Systembolaget som garant för kvalitet. Systembolagets mest storsäljande vin 2016 var Zumbali – en tre liters vit bag-in-box för 60 kronor litern. Den billigaste ölen på Systemet kostar mindre än den billigaste alkoholfria ölen på Systemet, och den billigaste gårdsölen är drygt 10 kronor dyrare än den mest storsäljande burkölen. Samtidigt har den svenska hantverksölen på rekordsnabb tid fått internationell uppmärksamhet för sin kvalitet, och flera svenska ölsorter och bryggerier rankas högt på internationella listor.

Missförstå mig inte – jag och Centerpartiet anser att det finns verkligt stora fördelar med Systembolagets detaljhandelsmonopol, inte minst utifrån en folkhälsoaspekt. För att föregripa eventuella replikfrågor vill jag säga: Ja, Centerpartiet står bakom Systembolaget. Jag tycker dock att det blir en konstig debatt när Systembolaget hyllas ohämmat medan gårdsförsäljning utmålas som ett hot, samtidigt som vi ser att Systembolaget satsar

på att storsälja billiga mängdprodukter och öka tillgängligheten till alkohol för svenska folket.

Fru talman! Det svenska alkoholmonopolet gör även att små producenter är helt i händerna på Systembolagets regelverk och logistikverksamhet för att nå ut till konsumenten. Flera producenter vittnar om att det har blivit allt svårare och krångligare att sälja sina produkter via Systembolaget.

Med förändrat distributionssystem och ändrat regelverk har nu många små, lokala producenter av hantverksproducerade drycker fått svårare att få ut sina produkter på systembolag både i närområdet och i övriga landet och har därför fått se sig om efter nya försäljningskanaler, som restauranger eller export, för att kunna fortsätta med sin verksamhet.

Vi menar att det är viktigt att statliga Systembolaget som monopolföretag tar ett särskilt ansvar och säkerställer att förutsättningarna för små bryggerier och andra hantverksmässiga dryckesproducenter är likvärdiga i hela landet. Men i stället för att se att svenska hantverksdrycker är en växande bransch med stor potential, där Systembolaget med sitt monopol skulle kunna underlätta för denna näring att fortsätta växa i hela landet, går man till storms mot dem.

I höstas kördes en reklamkampanj i skånska tidningar: Hur mycket kostar en flaska vin på en gård i Skåne? Lika mycket som hela Systembolaget. Stora och statliga Systembolaget drog alltså med svenska folkets pengar i gång en kampanj som specifikt riktade sig mot Marguerite och Staffan på Snårestad Vin och Marie-Louise och Carl-Magnus på Villa Mathilda i Arild och utmålade dem som ett hot mot folkhälsan – småföretagare som vill skapa en levande landsbygd och stärka Sverige som mat- och dryckesnation, som vill skapa jobb och tillväxt i hela landet.

Samma argumentation använder ledamöter från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i sin argumentation och målar upp ett skräckscenario med våldtäkter, misshandel och ond bråd död om gårdsförsäljning skulle bli verklighet. Jag tycker att det är fult och ovärdigt.

Skulle det finnas en genuin vilja att ta vara på den otroliga potential som finns i Sverige vad gäller småskaligt producerade alkoholhaltiga drycker skulle regeringspartierna försöka hitta vägar för att underlätta för denna näring att växa från de promillen av den totala försäljningen som det faktiskt rör sig om. Men i stället väljer de att göra det till en stridsfråga om folkhälsan och utmåla de småskaliga producenterna som hot.

Fru talman! Jag och Centerpartiet är så glada över att en majoritet av riksdagen i dag uttrycker sitt stöd för gårdsförsäljning av vissa alkoholhaltiga drycker. Gårdsförsäljning är verkligen en möjlighet för hela Sverige att växa. Regeringspartiernas kompakta motstånd visar dock tydligt en sak: Ska gårdsförsäljning bli verklighet behövs ett nytt ledarskap för Sverige.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders W Jonsson (C).

Anf. 142 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Socialutskottets betänkande 8 handlar om en bredd av frågor när det gäller droger och missbruk i vårt land.

Jag kommer att koncentrera mig på det som handlar om alkohol, och senare kommer min kollega Christina Örnebjär att tala om det som handlar om narkotika.

Fru talman! Den som är fast i ett missbruk är inte fri. Den som lider under ett alkoholmissbruk har ett svårt lidande och utsätter ofta även sin omgivning för mycket sorg, elände och lidande.

Det är viktigt att slå fast att Liberalerna står för en mycket restriktiv alkoholpolitik. Vi vill behålla Systembolagets monopol, och vi strävar efter att ha en hög alkoholskatt som viktiga redskap för att hålla alkoholskadorna nere.

Fru talman! Dessutom vill en överväldigande majoritet av det svenska folket av en rad olika skäl behålla Systembolaget. Men man vill de facto behålla det. Det vill även jag och Liberalerna.

Vi vill skydda unga från tidig kontakt med alkohol. Samtidigt är alkoholskadorna, som många har sagt i debatten, mycket dyra och svåra för samhället. Ju senare unga börjar dricka alkohol, desto mindre är risken för alkoholproblem längre fram i livet. Det är därför som det är så viktigt med förebyggande arbete för barn, ungdomar och föräldrar.

Med detta sagt måste jag också med emfas framhålla att vi liberaler har en stor tilltro till att vuxna människor är kloka nog att bestämma över sitt eget liv. Inget av den restriktivitet eller den skadeprevention som jag har nämnt, och som många talare har nämnt här i dag, skulle på något sätt motverkas av att vi samtidigt gynnar entreprenörskap, upplevelseindustri eller besöksnäring genom småskalig gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker.

Fru talman! I Sverige får vi nu allt fler mikrobryggerier, vinproducenter och producenter av sprit. Hemma i mitt Halland har vi flera mycket seriösa entreprenörer som satsar medvetet på att skapa delikatesser av absolut högsta kvalitet och som även har fått internationella utmärkelser. Denna verksamhet är oftast, men inte alltid, gårdsbunden och en del i att utveckla och skapa sysselsättning i delar av Halland som inte är tätortsnära eller som inte ligger vid kusten. På samma sätt som våra producenter av ost, charkuterier, fiskprodukter och allt annat godis kan låta besökare smaka på det som de säljer av sina varor direkt vid gården är det fullständigt naturligt att även gårdar som producerar öl eller vin kan göra det.

Liberalerna är för idén om att det går att hitta en modell som inte hotar Systembolagets försäljningsmonopol. Vi liberaler anser inte att gårdsförsäljning i liten skala av egenproducerade drycker i sig är något hot mot den restriktiva alkoholpolitiken. Den volym av gårdsförsäljning av öl och vin som kan förutses innebär inte enligt vår mening någon allvarlig försämring av den svenska alkoholpolitiken. Den kommer inte att bidra till att öka alkoholskadorna. Enligt gårdstillverkarna själva är försäljningen via Systembolaget mycket viktigare för deras affärsidé än gårdsförsäljning när det gäller volym. Men gårdsförsäljningen är en viktig del för att de ska kunna utveckla och dela sin marknadsföring i samarbete med lokala upplevelseproducenter i besöksnäringen – att få till detta med leder och besökslingor så att bussturister faktiskt ska hitta ut på landet och uppleva mer.

Det är enligt oss möjligt att förena en socialt ansvarstagande alkoholpolitik med en öppen och välkomnande syn på de entreprenörer som driver småskalig alkoholproduktion i vårt land. Naturligtvis måste detta följas upp. Uppföljning av de tillstånd som ges för gårdsförsäljning ska i mångt

Prot. 2017/18:105
26 april

*Alkohol-, narkotika-,
dopnings- och tobaks-
frågor*

och mycket antagligen göras på samma sätt som när det gäller andra utskänkningstillstånd på pubar, restauranger med flera platser. I första hand är detta en fråga om att främja företagande i form av småskaligt entreprenörskap, skapa arbetstillfällen och stärka den svenska turistnäringen.

Fru talman! Det är av denna anledning som utskottets beslut inte enbart är en stor framgång, utan det är också välbalanserat i sin formulering. Liksom föregående talare vill jag citera följande: ”Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen, under förutsättning att Systembolagets detaljhandelsmonopol kan upprätthållas, bör verka för en lagstiftning som möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning och tillkännager detta för regeringen.”

Fru talman! Det handlar inte om att luckra upp den svenska restriktiva alkoholpolitiken. Den ska även i framtiden ligga fast. Det handlar om företagsamhet, besöksnäring och helhetsupplevelser. Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet.

(Applåder)

Anf. 143 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Jag undrar om ni är överens i Alliansen. Vi har nu hört en företrädare för Moderaterna och en företrädare för Centerpartiet tala om försöksverksamhet. Vi hörde Kristdemokraternas företrädare tala om vilka risker detta skulle innebära och att det är just därför som ni inte ställer er bakom motionerna med dessa yrkanden.

Då får jag ställa min förhoppning till Liberalerna och Kristdemokraterna i detta fall. Därför undrar jag om Liberalerna också kan tänka sig en försöksverksamhet, och om ni kommer att se till att en eventuell – gud förbjude – alliansregering efter valet börjar med en försöksverksamhet av gårdsförsäljning.

Anf. 144 BENGT ELIASSON (L) replik:

Fru talman! Tack, Jan Lindholm, för frågan! *Hur* ett genomförande och införande av en ny lagstiftning som skulle tillåta entreprenörskap på landsbygden ska gå till är just det som vi måste titta på. Det är det som en utredning ska komma fram till.

Om vi sedan ska förorda att det ska vara försökslän eller försöksverksamheter på andra sätt eller hur det annars ska göras i en genomförandeperiod vet inte jag. Vi har inte tagit ställning till det i förväg.

Vi får först se om det är möjligt att genomföra något sådant här under förutsättning att detaljmonopolet kan upprätthållas. I så fall kommer vi att bifalla ett förslag till en sådan lagstiftning. Då får vi också se vad rekommendationerna är för införandet.

Anf. 145 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Jag tolkar detta som att Liberalerna kan tänka sig en form av försöksverksamhet. Jag tror att det är viktigt att detta kommer fram. Nu är inte Emma Henriksson kvar i kammaren, men Kristdemokraterna lär säkert i efterhand få reda på vad som sägs nu även om deras företrädare inte är här.

Jag tror att detta är avgörande eftersom den analys som tidigare är gjord, två gånger, och som åtminstone Kristdemokraterna fortfarande håller fast vid säger att försöksverksamhet är ett allvarligt hot mot att vi kan behålla monopolet.

Bengt Eliasson talar väl för de små producenterna i Halland. Jag vill bara säga till dig: Den stora marknaden för dem du värnar finns via Systembolaget, inte via egen gårdsförsäljning. Tänk på det när ni går vidare i frågan!

Anf. 146 BENGT ELIASSON (L) replik:

Fru talman! Jag upprepar mitt tidigare svar: Hur en sådan här ny lagstiftning ska införas och i vilka steg det behöver ske kan jag inte svara på i dag. Det ska vi inte heller svara på i dag. Beslutet i dag är att tillkännage för regeringen att genomföra en utredning och titta på möjligheterna – att se möjligheterna.

Vi värnar detaljmonopolet, vi värnar Systembolaget och vi värnar den mycket restriktiva alkoholpolitiken för folkhälsans skull och för alla dem som Hans Hoff i sitt inledningsanförande så väl beskrev. Det handlar om de konsekvenser som bland annat alkoholmissbruk leder till.

Skillnaden mellan oss är att vi också ser möjligheterna med en småskalig försäljning. Det handlar om att gynna entreprenörskap, gynna landsbygdsutveckling och gynna de producenter i Halland som vill utveckla besöksnäringen tillsammans med andra intressenter som gör andra saker. De behöver hjälpas åt med att dra till sig folk, intresse och så vidare. Det gör man via upplevelser: att kunna äta tillsammans, att kunna provsmaka vin och att också kunna ta med sig produkterna hem därifrån.

Din oro för vår del, Jan Lindholm, är ganska obefogad när det gäller sättet att göra detta. Våra duktiga utredare och sedan den här kammaren kommer att få besluta om exakt hur ett försök eller ett införande av en ny lagstiftning ska komma att ske.

Anf. 147 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! En man från en av brukarföreningarna sa till mig en gång: Man kan inte hjälpa en död knarkare. Därför måste vi hjälpa folk medan de fortfarande lever. Under bara det här dygnet kommer tre personer i Sverige att dö en drogrelaterad död.

I Sverige har vi i dag, sedan lång tid tillbaka, en nolltolerans mot narkotika i samhället. Det är enkelt att ta till sig, det är enkelt att förstå och det är enkelt att kommunicera. Jag önskar att det också vore enkelt att genomföra. Vi liberaler vill ha en annan nollvision: en nollvision när det gäller drogrelaterade dödsfall och drogrelaterat lidande. Det viktigaste borde ju vara att människor inte ska behöva dö, inte behöva lida och inte behöva må dåligt.

Den nolltolerans mot narkotika som vi har i dag har tyvärr blivit en nolltolerans mot den som använder narkotika. Jag har mött så många förtvivlade mammor, pappor, barn och syskon som berättar om hur liten hänsyn som tas till psykiatriska diagnoser eftersom utgångspunkten är att det är drogerna som är problemet. För den som är skör rycks mattan undan när man avslutar behandlingar för att man först vill utreda ett drogmisshandling.

När vi pratar om alkohol pratar vi ofta om bruk och missbruk och ibland också om riskbruk. Många känner nog igen arbetskollegan som dricker på tok för mycket på varenda konferens eller grannen som har en bag-in-box med rosé i köket under semestern och är lite småpackad mer eller mindre varenda dag. Men de sköter sina jobb, sina hem och sina familjer. Få skulle komma på tanken att kalla dem vare sig alkoholister eller, för den delen, kriminella. Det är få som säger något om ditt alkoholbruk innan du har fått problem som verkligen märks.

Jag tänker inte jämföra alkohol med narkotika. Det vore i delar naivt och i andra delar inte relevant. Men jag tänker jämföra synen på människan. Den som är alkoholist och missbrukar ser vi som sjuk. Den som missbrukar narkotika är bara kriminell. Om vi verkligen menar allvar med att beroende är en sjukdom kan vi inte fortsätta att använda straff som bot.

Fru talman! Vi pratar ofta om skyddsfaktorer men också om det som brukar kallas för riskfaktorer. Det är därför vi så ofta pratar om utanförskap och socioekonomi och om vikten av sammanhang, trygghet, saker att göra och folk som bryr sig om en. Varför tror vi då att vi kan få bort ett beroende genom att ta bort allt det som skyddar?

Ett första steg för att faktiskt hjälpa i stället för att stjälpa vore enligt mig att avkriminalisera användning av narkotika för eget bruk. Det är någonting som även WHO stöder. Den som har narkotika i kroppen ska inte behandlas som kriminell bara för att den har narkotika i kroppen.

Jag vill vara väldigt tydlig här eftersom vi ofta missförstår varandra. Till att börja med är det här än så länge min åsikt och inte partiets. Men jag jobbar på det! Det andra som ofta missförstås är skillnaden mellan att legalisera och att avkriminalisera. Jag vill vara tydlig: att sälja, smugla, langa, tillverka och så vidare ska fortsatt vara olagligt. Den som medan den är påverkad stjälar, misshandlar, förstör någonting eller, för den delen, kör bil begår givetvis en brottslig handling.

Det handlar inte heller om att göra drogerna lagliga; det är inte legalisering jag talar om. Avkriminalisering av eget bruk handlar om att minska skador. Det handlar om socialpolitik. Det är mot langarna, smugglarna och tillverkarna som polisens insatser borde riktas. Det är där rättspolitiken borde komma in.

Självklart ska vi fortsätta att prioritera förebyggande arbete så att människor väljer att inte prova eller använda narkotika. Problemet är att den tonåring som i dag väljer att testa någon form av narkotika och sedan åker dit ses som kriminell. Varken för den nyfikna eller den kanske upproriska tonåringen eller för den med skör psykisk hälsa som självmedicinerar är det till någon hjälp att behandlas som kriminell.

Effekten blir snarare den precis motsatta. Tonåringen stämplas som kriminell och får en prick i ett register, vilket gör allt från att söka jobb till att få bostad svårare. Vissa jobb går helt enkelt inte att få om man har en prick i registret. Den sköte som blir av med sitt stöd tar till den hjälp som finns, vilket tyvärr ofta är just droger. Jag är övertygad om att det finns en annan och bättre väg att gå.

Fru talman! Vi liberaler vet att för den som har utvecklat ett beroende måste det finnas insatser som inte kräver total drogfrihet. Sprututbyte är *en* viktig insats, och det behövs fler sprututbyten, men det handlar om så mycket mer. Att ta sig ur beroendet är en lång process, och stödet behöver finnas hela tiden, om än i olika former.

För en del personer med beroende är stödjande insatser som tak över huvudet, mat i magen och rena kläder på kroppen det första steget mot ett liv utan narkotika, medan andra behöver annat stöd för att komma till rätta med en helt annan problematik först. Ytterligare andra har egentligen ingen beroendeproblematik, och då är det inte heller så man ska behandla det.

Vi liberaler tycker också att huvudansvaret för beroendevården ska flyttas till sjukvården eftersom det faktiskt upplevs som ganska stigmatiserande att i dag söka vård. ”Gå till soc” har en helt annan klang än ”gå till doktorn”.

För barn är stöd och hjälp extra viktigt. Men det är ändå sällan man pratar med personer som har utvecklat ett beroende om deras roll som föräldrar eller med barnen heller för den delen. För den som har vuxit upp i en familj där någon är beroende är risken sju gånger högre att själv utveckla ett missbruk. I dag räknar man med att minst 60 000 barn i Sverige har en eller två föräldrar med allvarliga missbruksproblem. Förutom risken att själv utveckla ett missbruk är död i självmord, olyckor eller våld tre gånger så stor som för jämnåriga som växer upp utan missbruk i familjen.

De här barnen behöver stöd. Det kan handla om samtal – någon att prata med helt enkelt – eller att någon helt enkelt finns där och hjälper till med läxorna.

Även för andra anhöriga behöver det finnas någonstans att vända sig, någonstans att få stöd och hjälp. Det är inte bara den enskilda individen som drabbas vid ett riskbruk eller ett beroende utan även omgivningen – familj, vänner och kollegor. De behöver stöd och hjälp. Dessutom visar all evidens vi har att inkludering av omgivningen också ökar möjligheterna för att de insatser vi gör faktiskt ska lyckas.

I boken *Vi begravde våra barn* möter vi 33 förtvivlade mammor vars barn har dött en narkotikarelaterad död. Gemensamt för nästan allihop med barn som var myndiga när de utvecklade ett missbruk är att de har känt sig utestängda, maktlösa och hjälplösa. De har inte kunnat hjälpa sina barn eftersom man som myndig är ansvarig för sina egna handlingar och sitt eget liv. Samtidigt slutar man aldrig någonsin att vara någons barn. Och man slutar aldrig någonsin att vara förälder.

Jag har drivit, och kommer att fortsätta att driva, frågan om avkriminalisering internt i mitt parti. Den är min åsikt men inte partiets – än. Vad Liberalerna däremot säger med stark, enad röst är att den svenska narkotikapolitiken inte fungerar. I 30 år har det varit förbjudet att använda narkotika i Sverige, men trots det minskar vare sig narkotikan eller antalet som använder den. Vi misslyckas med de allra mest utsatta. De dör. Vi misslyckas också med de andra, de som vi tror att vi hjälper, genom att dra undan de insatser som faktiskt fungerar och i stället behandla dem som kriminella. Resurserna på narkotikaområdet går till polis och rättsväsen, som faktiskt många gånger stjälp, i stället för till vård och stöd som hjälper.

Sverige ska ha en missbruksvård som ligger i framkant, som är human och som ger resultat. Nollvisionen ska handla om noll drogrelaterat lidande och noll drogrelaterad död. Det är dags att byta straff och död mot vård och stöd.

(Applåder)

Anf. 148 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Fru talman! Jag börjar också med att vifta med en brasklapp om att det jag nu tänker säga är mina egna åsikter.

Vi har i allmänhet inga problem med att betrakta överkonsumtion av alkohol, läkemedel, spel, ja till och med sex och kalorier, som sjukliga beteenden på vilka samhället förväntas reagera med vård och hjälpinsatser – inte med rättegång. Men personer som röker hasch eller injicerar narkotika hotas av fängelse.

Jag menar och tycker att det inte är försvarbart att värdera en viss typ av missbruk som en kriminell handling medan andra varianter av missbruk privilegieras som ett sjukdomstillstånd.

I år fyller svensk narkotikapolitik 30 år. Det var 1988 som inte bara innehav utan också bruk av narkotika blev kriminaliserat. Fem år senare skärptes straffmaximum för det egna bruket till sex månaders fängelse. Därmed fick polisen befogenhet att drogtesta personer som kunde misstänkas för narkotikapåverkan. Tanken med straffskärpningen var förstås inte att stigmatisera eller kriminalisera människor som lider av beroendesyjukdom. Syftet var att sända tydliga signaler om att narkotika inte tolereras i det svenska samhället.

Problemet var bara att de här signalerna inte uppfattades så som lagstiftaren hade tänkt sig. Enligt Socialstyrelsens dödsorsaksregister registrerades över 900 narkotikarelaterade dödsfall 2015. Jag tror att det är den senaste statistiken. Detta ska jämföras med antalet döda i trafiken samma år, som var 260. I veckan fick vi den senaste statistiken för 2017 vad gäller trafikdöda – antalet var 254. Det är skillnad.

Fru talman! Narkotikalangare står inte högt i kurs i min värld heller. Att sko sig på andras drogberoende är inget staten ska se mellan fingrarna med. Men med det sagt är narkotikamissbruk en sjukdom och ska betraktas som en sådan. Därför ska den som är fast i missbruk inte straffas för vare sig innehav eller konsumtion.

I år fyller svensk narkotikapolitik 30 år. Den svenska narkotikapolitiska visionen om ett narkotikafritt samhälle är vacker, verkligen, men den har föga med verkligheten att göra. Just därför, fru talman, måste den svenska narkotikapolitiken omprövas.

(Applåder)

Anf. 149 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! När jag såg att det fanns möjlighet att få göra ett inlägg i en socialpolitisk debatt kunde jag inte hålla mig från att göra det. Den här gången har jag faktiskt en motion som finns med bland övriga motioner och som avslås av utskottet med stark frenesi. Den handlar om gårdsförsäljning.

Fru talman! Det här är spännande. Jag kan åka till Norrtälje och sätta mig på färjan till Åland och handla, men jag kan inte åka till Norrtälje och besöka något av mikrobryggerierna för att äta och prova och kanske också, om jag tycker att det smakar bra, få köpa med mig något innan jag åker därifrån. Vi säger ja till färjeförsäljning och omhuldar den, därför att det handlar om arbetstillfällen och om vår vana. Men många här säger nej till gårdsförsäljning av vana och av rädsla.

Egentligen handlar det här om en ny tid. Människor söker möjligheter att köpa närodlat och gårdar som erbjuder ost, mat, kött och annat men också goda drycker. När det gäller de olika mikrobryggerierna eller gårdarna som tillverkar sådant är det få som tror att det kommer att vara stora busslaster med folk som åker dit för att handla. Folk åker i busslaster till Tyskland för att handla, eller möjligen med Finlands- och Ålandsbåtarna, men inte till mikrobryggerier i Norrtälje eller på Ekerö eller något annat ställe.

Norge och Finland har gjort det möjligt att förena detaljhandelns monopol med gårdsförsäljning. I Norge har man nu, precis som i Finland, öppnat för en större procenthalt än tidigare, och man har inte upplevt några problem. Den socialpolitiska delen av att just de här små aktörerna, som utestängs från Systembolaget för att de inte är så stora, får sälja sina produkter behöver inte bli ett problem. De små gårdarna som ger möjlighet att verkligen få uppleva en helhet med både mat och dryck vill vissa stoppa. Jag vill utveckla dem, och jag tycker att det är bra att man har tagit ett steg på vägen.

Jag skulle mycket väl kunna tänka mig en försöksverksamhet, därför att vanans makt är stor och rädslans makt också här är någonting som styr – rädsan för uppfinningsriktighet och möjlighet att utveckla jobb, företag och upplevelser på landsbygden. Jag tycker att vi ska bejaka den här vägen, och jag välkomnar att utskottet nu ändå tar ett litet steg i den riktningen. Jag ska med glädje rösta för utskottets linje i den här delen. Jag hade också gärna röstat för min motion, men jag väljer att gå på det som kan samla en majoritet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 2 maj.)

§ 11 Folkhälsofrågor

Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU15
Folkhälsofrågor
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 2 maj.)

§ 12 Dataskydd inom Socialdepartementets verksamhetsområde – en anpassning till EU:s dataskyddsförordning

Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU33
Dataskydd inom Socialdepartementets verksamhetsområde – en anpassning till EU:s dataskyddsförordning (prop. 2017/18:171)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 2 maj.)

§ 13 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:247 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem

2017/18:250 En ny strafftidslag

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för prop. 2017/18:247 skulle förkortas till tolv dagar.

Motioner

med anledning av prop. 2017/18:206 Ett enhetligt regionalt utvecklingsansvar

2017/18:4146 av Andreas Norlén m.fl. (M)

med anledning av prop. 2017/18:214 Ett entreprenörsansvar för löneförändringar i bygg- och anläggningsbranschen

2017/18:4134 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD)

med anledning av prop. 2017/18:215 Utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall

2017/18:4132 av Karin Rågsjö m.fl. (V)

2017/18:4133 av Christina Östberg m.fl. (SD)

2017/18:4145 av Christina Örnebjär m.fl. (L)

med anledning av prop. 2017/18:218 Behandling av personuppgifter på utbildningsområdet

2017/18:4130 av Daniel Riazat m.fl. (V)

med anledning av prop. 2017/18:220 En omreglerad spelmarknad

2017/18:4131 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V)

2017/18:4142 av Sara-Lena Bjälkö m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2017/18:224 Lag om försäkringsmedicinska utredningar

2017/18:4140 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2017/18:181 Riksrevisionens rapport om det samlade stödet till solel

2017/18:4094 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)

2017/18:4135 av Lars Hjalmered m.fl. (M, L, KD)

2017/18:4143 av Rickard Nordin (C)

med anledning av skr. 2017/18:219 Riksrevisionens rapport om Sida-finansierad myndighetssamverkan

2017/18:4144 av Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M)

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 april

2017/18:509 EU-domstolens avgörande kring tvistlösning och CETA

av *Carl Schlyter* (MP)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:510 Genomförandet av vapendirektivet

av *Daniel Bäckström* (C)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:511 Information till försäkringstagare

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 april

2017/18:1222 Regeringens syn på den politiska utvecklingen på Kuba

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1223 Irans medverkan i Stockholm Forum on Gender Equality

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1224 Trafikverkets förslag till ny vägklassificering

av *Anna-Caren Säterberg* (S)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1225 Miljardaffärer med olaglig tobak

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1226 Hot och våld mot anställda inom vården

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 25 april

2017/18:1177 Bankers närvaro i landsbygdskommuner

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

- 2017/18:1175 Anmälningsplikt för kyltorn**
av *Beatrice Ask* (M)
till socialminister Annika Strandhäll (S)
- 2017/18:1176 Omlokalisering av myndigheter**
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
- 2017/18:1180 Läkemedelsklassningen av CBD-produkter**
av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Annika Strandhäll (S)
- 2017/18:1174 Porrfri skola**
av *Maria Andersson Willner* (S)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)
- 2017/18:1178 Förskolor och skolor fria från pornografiskt material**
av *Åsa Eriksson* (S)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)
- 2017/18:1185 Jourhavande präst**
av *Eva Lohman* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
- 2017/18:1183 Subventioner av elmotorer för fritidsbåtar**
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)
- 2017/18:1184 Vardagsbrott som inte klaras upp**
av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
- 2017/18:1186 Fredsfonden Colombia Sostenible**
av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)
- 2017/18:1187 Auktoriserade tolkar på Migrationsverket**
av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)
- 2017/18:1192 Försäkringskassans värdegrund**
av *Lars Beckman* (M)
till socialminister Annika Strandhäll (S)
- 2017/18:1196 Akademiska Hus försäljning av mark till studentbostäder och andra bostäder**
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)
- 2017/18:1195 Skriftliga avtal vid försäljning av lotter vid telefonförsäljning**
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
- 2017/18:1197 Orealistiska antaganden gällande finanspolitikens långsiktiga hållbarhet**
av *Anette Åkesson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2017/18:1198 Arbetsmarknadens utveckling och regeringens bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet**
av *Anette Åkesson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2017/18:1190 Målet om 100 procent förnybar el**
av *Rickard Nordin* (C)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 17.11.

Prot. 2017/18:105
26 april

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.55,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.51 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

BRITT-MARIE HARTVIG

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	3
§ 4 Mellanöstern och Nordafrika	3
Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU14.....	3
Anf. 1 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	3
Anf. 2 MARKUS WIECHEL (SD).....	6
Anf. 3 KERSTIN LUNDGREN (C).....	8
Anf. 4 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	10
Anf. 5 FREDRIK MALM (L)	13
Anf. 6 SOFIA DAMM (KD).....	15
Anf. 7 ANDERS ÖSTERBERG (S).....	17
Anf. 8 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik	19
Anf. 9 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	20
Anf. 10 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik	20
Anf. 11 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	20
Anf. 12 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	20
Anf. 13 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	21
Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	21
Anf. 15 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	22
Anf. 16 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	22
Anf. 17 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	23
Anf. 18 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	23
Anf. 19 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	24
Anf. 20 VALTER MUTT (MP)	24
Anf. 21 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	27
Anf. 22 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	29
Anf. 23 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	29
Anf. 24 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	30
Anf. 25 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	30
(Beslut fattades under § 9.)	30
§ 5 Bättre möjligheter till finansiering av järnvägsfordon	30
Civilutskottets betänkande 2017/18:CU30.....	30
(Beslut fattades under § 9.)	30
§ 6 Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor	30
Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU8	30
Anf. 26 HANS HOFF (S).....	30
(forts. § 8).....	32
Ajournering	32
Återupptaget sammanträde	32
§ 7 Frågestund	32
Anf. 27 TALMANNEN	32
<i>Förbud mot laddhybrider i miljözoner</i>	32
Anf. 28 GUNILLA NORDGREN (M).....	32
Anf. 29 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	33
Anf. 30 GUNILLA NORDGREN (M).....	33
Anf. 31 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	33

<i>Extra ändringsbudget och ny möjlighet till uppehållstillstånd</i>	33
Anf. 32 PAULA BIELER (SD)	33
Anf. 33 Statsrådet PER BOLUND (MP)	34
Anf. 34 PAULA BIELER (SD)	34
Anf. 35 Statsrådet PER BOLUND (MP)	34
<i>Landsbygdspropositionen och Landsbygdskommitténs förslag</i>	34
Anf. 36 PETER HELANDER (C)	34
Anf. 37 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	35
Anf. 38 PETER HELANDER (C)	35
Anf. 39 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	35
<i>Långsiktiga förutsättningar för biogasproduktion</i>	36
Anf. 40 JENS HOLM (V)	36
Anf. 41 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	36
Anf. 42 JENS HOLM (V)	36
Anf. 43 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	36
<i>LSS-utredningen och den personliga assistansen</i>	37
Anf. 44 BENGT ELIASSON (L)	37
Anf. 45 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	37
Anf. 46 BENGT ELIASSON (L)	37
Anf. 47 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	37
<i>Besparingar i assistansersättningen</i>	38
Anf. 48 EMMA HENRIKSSON (KD)	38
Anf. 49 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	38
Anf. 50 EMMA HENRIKSSON (KD)	38
Anf. 51 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	38
<i>Insatser mot ökad antibiotikaresistens</i>	39
Anf. 52 LINUS SKÖLD (S)	39
Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	39
Anf. 54 LINUS SKÖLD (S)	39
Anf. 55 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	39
<i>Näringslivets stöd till klimatmålen</i>	40
Anf. 56 LORENTZ TOVATT (MP)	40
Anf. 57 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	40
Anf. 58 LORENTZ TOVATT (MP)	40
Anf. 59 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	40
<i>Finansiering av stöd till landsortsbiografer</i>	41
Anf. 60 CECILIA MAGNUSSON (M)	41
Anf. 61 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	41
Anf. 62 CECILIA MAGNUSSON (M)	41
Anf. 63 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	41
<i>Ekonomiska medel till ensamkommande och bistånd</i>	42
Anf. 64 JULIA KRONLID (SD)	42
Anf. 65 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	42
Anf. 66 JULIA KRONLID (SD)	42
Anf. 67 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	42
<i>Nyckelbiotoper och skogsavverkning</i>	43
Anf. 68 MAGNUS OSCARSSON (KD)	43
Anf. 69 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	43

Anf. 70 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	43
Anf. 71 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	43
<i>Pressfriheten i Europa</i>	44
Anf. 72 GUNILLA CARLSSON (S)	44
Anf. 73 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	44
Anf. 74 GUNILLA CARLSSON (S)	44
Anf. 75 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	44
<i>Lagstiftning om lokala ordningsvakter</i>	45
Anf. 76 JESSIKA ROSWALL (M).....	45
Anf. 77 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	45
Anf. 78 JESSIKA ROSWALL (M).....	45
Anf. 79 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	46
<i>Lärarbristen och konsekvenserna av nytt förslag om uppehållstillstånd</i>	46
Anf. 80 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	46
Anf. 81 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	46
Anf. 82 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	46
Anf. 83 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	47
<i>Strategi för global jämställdhet</i>	47
Anf. 84 MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	47
Anf. 85 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	47
Anf. 86 MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	47
Anf. 87 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	48
<i>Åtgärder för minskad regelbörda för lantbruksföretag</i>	48
Anf. 88 JOHAN HULTBERG (M)	48
Anf. 89 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	48
Anf. 90 JOHAN HULTBERG (M)	48
Anf. 91 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	49
<i>Stöd till oppositionspolitiker i andra länder</i>	49
Anf. 92 SOFIA DAMM (KD).....	49
Anf. 93 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	49
Anf. 94 SOFIA DAMM (KD).....	49
Anf. 95 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	50
<i>Uppföljning av regler om räntetak för snabblån</i>	50
Anf. 96 HILLEVI LARSSON (S).....	50
Anf. 97 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	50
Anf. 98 HILLEVI LARSSON (S).....	51
Anf. 99 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	51
<i>Översyn av terrängkörningslagen</i>	51
Anf. 100 LARS BECKMAN (M)	51
Anf. 101 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	51
Anf. 102 LARS BECKMAN (M)	52
Anf. 103 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	52
<i>Arbetet inom ramen för Industriklivet</i>	52
Anf. 104 MARIANNE PETTERSSON (S).....	52
Anf. 105 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	52
Anf. 106 MARIANNE PETTERSSON (S).....	53
Anf. 107 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	53

<i>Export av klimatsmart teknik</i>	53	Prot. 2017/18:105
Anf. 108 MATHIAS TEGNÉR (S).....	53	26 april
Anf. 109 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	53	-----
Anf. 110 MATHIAS TEGNÉR (S).....	53	
Anf. 111 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	54	
<i>Regeringens agerande med anledning av situationen i Kuba</i>	54	
Anf. 112 MARIA WEIMER (L).....	54	
Anf. 113 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	54	
Anf. 114 MARIA WEIMER (L).....	54	
Anf. 115 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	55	
§ 8 (forts. från § 6) Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor (forts. SoU8).....	55	
Anf. 116 CHRISTINA ÖSTBERG (SD).....	55	
Anf. 117 JAN LINDHOLM (MP).....	56	
Anf. 118 KARIN RÅGSJÖ (V).....	58	
Anf. 119 EMMA HENRIKSSON (KD).....	60	
Anf. 120 HANS HOFF (S) replik.....	61	
Anf. 121 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	62	
Anf. 122 HANS HOFF (S) replik.....	62	
Anf. 123 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	63	
Anf. 124 KARIN RÅGSJÖ (V) replik.....	63	
Anf. 125 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	64	
Anf. 126 KARIN RÅGSJÖ (V) replik.....	64	
Anf. 127 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	64	
(forts. § 10).....	65	
Ajournering.....	65	
Återupptaget sammanträde.....	65	
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	65	
UU14 Mellanöstern och Nordafrika.....	65	
CU30 Bättre möjligheter till finansiering av järnvägsfordon.....	67	
§ 10 (forts. från § 8) Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor (forts. SoU8).....	67	
Anf. 128 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	67	
Anf. 129 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	68	
Anf. 130 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	68	
Anf. 131 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	68	
Anf. 132 STEN BERGHEDEN (M).....	69	
Anf. 133 KARIN RÅGSJÖ (V) replik.....	71	
Anf. 134 STEN BERGHEDEN (M) replik.....	71	
Anf. 135 KARIN RÅGSJÖ (V) replik.....	72	
Anf. 136 STEN BERGHEDEN (M) replik.....	72	
Anf. 137 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	72	
Anf. 138 STEN BERGHEDEN (M) replik.....	73	
Anf. 139 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	73	
Anf. 140 STEN BERGHEDEN (M) replik.....	74	
Anf. 141 KRISTINA YNGWE (C).....	74	
Anf. 142 BENGT ELIASSON (L).....	76	
Anf. 143 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	78	

Anf. 144 BENGT ELIASSON (L) replik.....	78
Anf. 145 JAN LINDHOLM (MP) replik	78
Anf. 146 BENGT ELIASSON (L) replik.....	79
Anf. 147 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	79
Anf. 148 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	82
Anf. 149 KERSTIN LUNDGREN (C).....	82
(Beslut skulle fattas den 2 maj.)	83
§ 11 Folkhälsofrågor	83
Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU15	83
(Beslut skulle fattas den 2 maj.)	83
§ 12 Dataskydd inom Socialdepartementets verksamhetsområde – en anpassning till EU:s dataskyddsförordning	83
Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU33	83
(Beslut skulle fattas den 2 maj.)	83
§ 13 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid	84
§ 14 Anmälan om interpellationer	85
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	85
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor	85
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 17.11.	87